despre eventualitatea unei noi „pauze" în bombardamentele asupra R. D. Vietnam, el le-a caracterizat drept „speculații". Cu același prilej, președintele Johnson a anunțat că în lunile viitoare va avea loc o conferință la nivel înalt a „aliaților" în războiul din Vietnam, fără a preciza însă data și sediul conferinței.

CONTROVERSE ÎN RÎNDURILE MAJORITĂȚII PARLAMENTARE. La reacțiile oficiale manifestate pînă acum față de declarația lui Giscard d'Estaing din 17 august — în care liderul republicanilor independenți critica „exercițiul solitar al puterii" și lipsa unui dialog în sînul coaliției guvernamentale — s-a adăugat cea a primului ministru Georges Pompidou. Criticile liderului republicanilor independenți fuseseră apreciate ca „dăunătoare" de ministrul de finanțe, Michel Debré. Astăzi, ele sînt calificate de primul ministru drept „supărătoare".

Într-un interviu acordat săptămînalului „L'Express", Georges Pompidou, recunoscînd că majoritatea parlamentară este amenințată de declarații ca cele făcute de Giscard d'Estaing, a exclus totuși posibilitatea unei crize politice imediate. Giscard d'Estaing poate „teoretic să hotărască deschiderea unei crize ministeriale", a declarat el. Dar, mulți membri ai grupului republicanilor independenți nu-l vor sprijini în această acțiune și chiar dacă „va găsi cele șase sau șapte voturi necesare pentru a provoca o cădere de guvern", asemenea „slăbiciuni" vor fi ușor compensate prin atitudinea altor parlamentari ostili unei crize guvernamentale. De altfel, a adăugat primul ministru, „nu cred că Giscard d'Estaing dorește să se ajungă la o asemenea situație extremă".

Pornind de la această ultimă afirmație, numeroși observatori au considerat că, oricît de energică ar fi fost replica primului ministru, ea este mai degrabă menită să pună capăt disensiunilor din rîndul majorității parlamentare și nu să le activeze. Potrivit părerii lor, două ar fi cauzele care ar împiedica izbucnirea unei crize politice acute. Pe de o parte, Giscard d'Estaing nu se poate sprijini pe o coeziune deplină a grupului pe care îl conduce (cei trei miniștri „independenți" din guvern au precizat săptămîna trecută că nu intenționează să rupă coaliția guvernamentală). În același timp, orice punere în minoritate a guvernului pe plan parlamentar ar antrena dizolvarea Adunării Naționale de către șeful statului. „Or, nici gaulliștii primului ministru, nici republicanii independenți, subliniază agenția France Presse, nu intenționează să-și asume un asemenea risc în condițiile actuale".

Cu cîteva zile înainte de publicarea interviului primului ministru, biroul executiv al U.N.R., într-o reuniune prezidată de Georges Pompidou, și-a exprimat din nou dorința de a nu „rupe" cu giscardienii. Purtătorul de cuvînt al biroului, André Fanton, a explicat ziariștilor, la încheierea reuniunii, că U.N.R. este partizanul unui dialog între majoritate și guvern, dar, a spus el, pentru aceasta „majoritatea trebuie să se organizeze și să se lărgească".

CONFERINȚA DE LA KHARTUM. Adoptarea unor rezoluții și a declarației comune, în care se arată că participanții au căzut de acord asupra coordonării eforturilor în scopul lichidării urmărilor conflictului militar din Orientul Apropiat, a marcat încheierea celei de-a patra reuniuni arabe la nivel înalt, desfășurată în capitala Sudanului între 29 august și 1 septembrie.

Principala grijă a actualei reuniuni pare să fi fost întărirea coordonării între țările arabe. Pe plan politic s-a hotărît ca șefii de state să-și unească acțiunile și să continue stabilirea de contacte în vederea lichidării conflictului și obținerii retragerii trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate după 5 iunie. În același timp, ei și-au reafirmat intenția de a nu recunoaște statul izraelian și de a nu duce tratative directe cu guvernul acestei țări.

Pe plan economic, R.A.U. și Iordania au obținut un ajutor important din partea țărilor arabe pentru compensarea pierderilor suferite în timpul conflictului : suma de 135 milioane de lire sterline le va fi vărsată de Kuweit, Arabia Saudită și Libia, cu începere de la 15 octombrie. Propunerea — recomandată de Algeria și Siria — privind instituirea embargoului petrolier nu a fost acceptată, conferința hotărînd reluarea pompărilor de petrol, sistate în timpul și după conflict, căci „petrolul constituie un potențial pozitiv care poate să servească obiectivelor țărilor arabe". Participanții au adoptat, de asemenea, proiectul prezentat de Kuweit privind constituirea unui fond de dezvoltare economică și socială în vederea aplicării rezoluțiilor conferinței miniștrilor de finanțe și ai economiei de la Bagdad.

Documentele publicate sînt discrete în ce privește problemele militare. O rezoluție recomandă luarea de măsuri adecvate pentru consolidarea apărării lumii arabe. După părerea unor observatori, ar fi vorba despre reînvierea comandamentului unit arab care a fost creat, după întîlnirea arabă la nivel înalt, cu peste trei ani în urmă.

Este apreciată ca importantă hotărîrea de a fi lichidate, într-un timp cît mai scurt posibil, bazele militare străine de pe teritoriile arabe. (Se știe că asemenea baze se află în Libia, Algeria, Aden și Federația Arabiei de Sud.) Pe planul relațiilor interarabe trebuie menționată reconcilierea survenită între președintele Nasser și regele Feisal, ca urmare a încheierii acordului în ce privește reglementarea problemei Yemenului. Acordul prevede crearea unei comisii tripartite (Irak, Maroc și Sudan) însărcinată cu „supravegherea aplicării soluției în această problemă și cu stabilirea unui plan menit să garanteze retragerea forțelor R.A.U. din Yemen și încetarea ajutorului militar dat de Arabia Saudită regaliștilor". Comisia va trebui să desfășoare toate eforturile pentru a permite yemeniților să realizeze stabilitatea în această țară, potrivit dorinței lor, și să asigure deplina suveranitate și independență a poporului yemenit. Contrar celor declarate recent la Cairo de primul ministru sudanez, cînd a anunțat încheierea unui acord de principiu între cei doi șefi de state, documentul actual nu face nici o referire la înlocuirea corpului expediționar egiptean cu forțe arabe comune.

În majoritatea capitalelor arabe, hotărîrile conferinței au fost întîmpinate cu satisfacție. „Reuniunea la nivel înalt de la Khartum, scrie ziarul tunisian «L'Action», reprezintă o ameliorare a poziției arabe, deoarece au fost înlăturate căile fără ieșire și, de aceea, trebuie privită ca un prim pas salutar".

La Damasc, ministrul de externe sirian, Makhos, exprimînd rezervele țării sale față de conferință, a declarat că Siria va executa totuși acele „hotăriri pozitive", susceptibile să facă să dispară în întregime urmările conflictului din Orientul Mijlociu.

Rodica GEORGESCU

La Camiri (Bolivia), colonelul Remberto Iriarte, procurorul Consiliului de război care urmează să-l judece pe Régis Debray, a autorizat o întîlnire a acestuia cu cîțiva ziariști, sub supravegherea lui personală

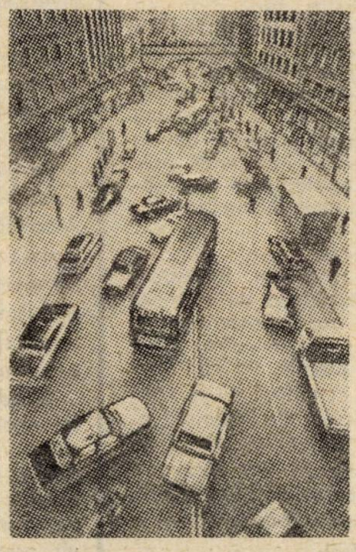

La 3 septembrie s-a introdus în Suedia circulația vehiculelor pe dreapta. După cum se vede în fotografie, la Stockholm, pe artera centrală Kungsgatan, reforma nu s-a produs fără... serioase perturbații

Rezultatele fructuoase ale dialogului româno-danez

Cele șase zile ale vizitei primului ministru Krag (25—31 august) au marcat o etapă superioară în relațiile dintre România și Danemarca, oferind, totodată, promisiunea unui curs în continuare ascendent, în evoluția acestor relații. „Cred că fiecare dintre noi este îndreptățit să afirme — spunea președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer — că datorită eforturilor depuse în mod perseverent de guvernele celor două țări, relațiile româno-daneze sînt în prezent mai bune, mai cuprinzătoare decît oricînd". Aceeași constatare o făcea și premierul danez, subliniind, în cursul conferinței de presă care a avut loc în ultima zi a vizitei : „Sînt convins că relațiile dintre România și Danemarca nu au fost niciodată mai bune decît acum".

Vizita primului ministru și ministru al afacerilor externe Jens Otto Krag — răspunzînd aceleia făcută în Danemarca, în august, anul trecut, de primul ministru român, însoțit de ministrul de externe — a întregit procesul de cunoaștere reciprocă cu o prezentare, întrucîtva sumară dar sintetică, a României contemporane. Obiectivele industriale, stațiunile agricole, centrele turistice de renume internațional, muzeele vizitate — toate acestea au contribuit, în cuvintele premierului danez, la „multitudinea impresiilor culese în România". Mai presus de orice — afirma de asemenea primul ministru Krag — „noi am constatat, în urma numeroaselor vizite, dezvoltarea impresionantă a economiei țării dumneavoastră".

Pe plan politic, importanța vizitei o dau contactele politice, schimburile de vederi realizate cu această ocazie asupra legăturilor bilaterale și situației internaționale. În cursul vizitei, Jens Otto Krag a fost primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., ocazie pentru un îndelungat și cuprinzător dialog privind relațiile româno-daneze și unele probleme actuale ale situației internaționale. De asemenea, premierul danez a avut o convorbire cordială cu președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica. Discuțiile purtate de oaspetele danez cu primul ministru al țării noastre și cu ministrul de externe român au elucidat numeroase aspecte ale cooperării între cele două țări, prilejuind un schimb de vederi sincer și cordial care a pus în evidență atît apropieri în abordarea unor probleme, cît și înțelegerea reciprocă, bunăvoința manifestată de părți în întreținerea dialogului.

Au existat, de altfel, rezultate concrete ale vizitei. Adăugîndu-se la acordul comercial pe termen lung încheiat în 1966, acordul de cooperare economică industrială și tehnică semnat la 29 august a.c. întregește cadrul de dezvoltare al schimburilor economice între România și Danemarca. Un acord rutier, semnat la aceeași dată, precizează modalitățile colaborării într-un domeniu specific. În sfîrșit, acordul cultural semnat tot cu această ocazie este de natură să faciliteze cunoașterea reciprocă într-un domeniu esențial, cu bogate resurse pentru schimburi bilaterale.

Extinderea multilaterală a relațiilor româno-daneze capătă o semnificație sporită dacă este privită, așa cum se cuvine, ca o contribuție la îmbunătățirea climatului politic al întregului continent. Este o convingere constant afirmată a partidului și guvernului nostru că promovarea legăturilor bilaterale — sub aspectul relațiilor economice, al schimbului de vizite între oameni de știință și cultură, al contactelor personale, generînd cunoaștere și încredere reciprocă între fruntașii politici — reprezintă un aport prețios la crearea, la nivel european și mondial, a climatului de încredere și respect reciproc necesar în soluționarea problemelor celor mai spinoase ale epocii contemporane. „Guvernul român — afirma în acest sens președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, — consideră că evoluția favorabilă a relațiilor dintre România și Danemarca este importantă nu numai pentru țările noastre. Ea reprezintă totodată și o contribuție, a cărei valoare nu trebuie subestimată, la însănătoșirea climatului politic în Europa și în lume, la netezirea drumului spre securitate și pace". La rîndul său premierul danez Krag spunea : „Sînt convins că extinderea relațiilor noastre bilaterale va fi nu numai în folosul ambelor noastre țări, dar va servi și cauzei destinderii și colaborării în Europa și, prin aceasta, va ilustra contribuția pe care țările europene mai mici o pot aduce la stabilirea unor relații normale între state". Citatele ilustrează deopotrivă preocuparea comună pentru ameliorarea raporturilor europene precum și similitudinile existente în abordarea problemelor continentului nostru.

Convinși de posibilitatea bunelor relații între țări cu sisteme sociale diferite, din Estul și Vestul european, interlocutorii și-au afirmat hotărîrea de a menține contactele. „Îmi exprim convingerea că dialogul dintre țările noastre, care are un curs atît de pozitiv, va continua tot atît de fructuos în viitor" — a spus președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România. „Cred că relațiile noastre bune se vor dezvolta mai departe, deoarece există bunăvoință, de ambele părți, pentru aceasta" — a afirmat premierul Krag.

Există, așadar, toate motivele ca evoluția în continuare a relațiilor între România și Danemarca să urmeze un curs ascendent. Dialogul româno-danez — avantajos ambelor părți și ilustrînd exemplar contribuția relațiilor bilaterale la crearea unui climat de pace, înțelegere și colaborare — are perspective favorabile.

Mihai MATEI

Geneva

Poziții și

Proiectele de tratat asupra interzicerii răspîndirii armelor nucleare prezentate în fața Comitetului celor 18 state pentru dezarmare în texte identice de către U.R.S.S. și Statele Unite ale Americii sînt comentate pe larg în cercurile guvernamentale, în intervențiile în fața Comitetului și în presa internațională. Fiind apreciat ca un pas spre elaborarea unei soluții în această spinoasă problemă, se subliniază că textele respective înseamnă doar o primă fază menită să permită discuții și îmbunătățiri ulterioare. După cum se știe, proiectele prevăd interdicția pentru statele posesoare ale armei nucleare de a ajuta sub orice formă dotarea cu arme de acest fel a altor țări precum și interdicția țărilor care nu posedă arme de acest tip de a-și procura armele de categoria respectivă.

De la început însă s-a remarcat ca o carență a proiectului prezentat de cele două țări faptul că a rămas „alb" un sector important — articolul privind controlul internațional în legătură cu care nu se ajunsese la un acord acceptabil.

O primă etapă s-a consacrat deci încercării de a se completa această lacună. Au trecut două săptămîni de la prezentarea textului de proiect similar și primele discuții au făcut să iasă în evidență diversitatea punctelor de vedere ale diferitelor țări reprezentate în Comitet.

În ultimele zile comentariile presei au semnalat proiectul Suediei cu privire la articolul rămas „în alb". Este vorba, în cadrul acestui așa-numit articol 3, de o serie de prevederi vizînd în esență rolul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică de a controla sau interzice transferurile de materii fisionabile sau de elemente susceptibile de a crea arme atomice de la o țară posedînd aceste arme spre oricare altă țară dinafara așa-numitului „club atomic".

Totodată reprezentanții grupului țărilor neangajate care fac parte din Comitet (Birmania, Brazilia, Etiopia, India, Mexic, Nigeria, R.A.U., Suedia) au anunțat că pregătesc un memorandum care va reprezenta poziția lor și care, potrivit agenției France Presse, urmează să sublinieze necesitatea elaborării unor măsuri eficace de dezarmare atomică și de reducere a stocurilor de explozive nucleare (în conformitate cu memorandumul propus încă din septembrie 1965).

Trebuie semnalat în același timp că ședințele care au avut loc după prezentarea proiectului au prilejuit formularea unor rezerve sau critici din partea repre-

opinii în comitetul celor 18

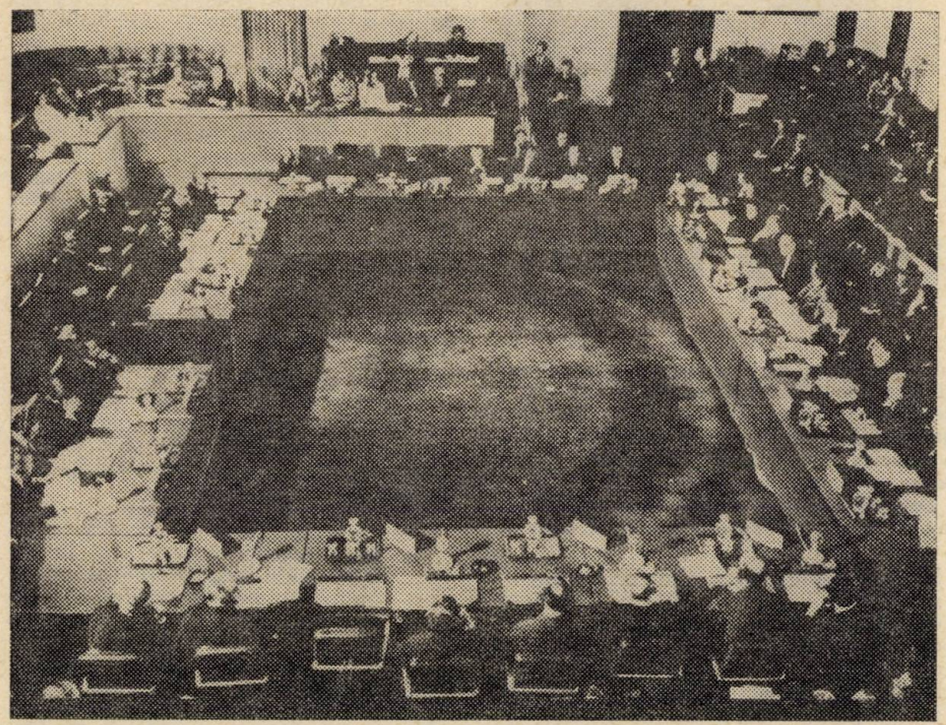

În sala de ședințe a Comitetului celor 18 pentru dezarmare

zentanților unor țări membre ale Comitetului.

Reprezentantul Italiei spunea că din punctul de vedere al guvernului său, „unele paragrafe ale textului tratatului nu par să fi ținut seama de observațiile noastre în ceea ce privește nediscriminarea între cele două grupuri de semnatari privind securitatea țărilor nenucleare și impulsul dat securității europene". În legătură cu aceasta, reprezentantul italian se referea la o propunere a țării sale în problema folosirii energiei atomice în scopuri exclusiv pașnice, propunere care, spunea el, poate să-și mențină în continuare valabilitatea putînd încuraja pe viitor noi și largi adeziuni.

Reprezentantul Braziliei s-a referit în intervenția sa la „restricțiile nejuste și inutile" pe care le conține proiectul pentru statele nenucleare. „Direct sau indirect — se spunea în această cuvîntare — proiectul împiedică țările nenucleare să-și dezvolte tehnologia în vederea fabricării unor dispozitive nucleare în scopuri pașnice, cum ar fi lucrări de geniu civil, exploatări miniere etc.". „În cadrul unei comunități internaționale neomogene, cum este America Latină — a spus reprezentantul acestei țări, referindu-se la o întreagă regiune geografică — am arătat că renunțarea la înarmarea nucleară nu atrage după sine abandonarea drepturilor noastre inalienabile la dezvoltare economică și socială, păstrîndu-se libertatea de a se face cercetări științifice și de a se progresa în domeniul tehnologic". „Poziția concretă a țării mele — a spus reprezentantul guvernului de la Rio de Janeiro (în relatarea ziarului «Correio da Manha») — este de a se pronunța cu hotărîre împotriva acestui monopol internațional" pe care l-ar face posibil, din punctul de vedere brazilian, adoptarea proiectului.

În ședințele consacrate discuției acestui proiect, reprezentantul Poloniei s-a pronunțat în sprijinul textului, arătînd că prevederile conținute în proiectul similar al celor două țări pot „crea o situație politică mai favorabilă pentru aplicarea unor noi măsuri de dezarmare" și adăugînd că dezarmarea „trebuie să constituie o parte integrantă a ordinei internaționale bazată pe coexistența pașnică împreună cu principiul neintervenției în treburile interne ale altor state, respectării suveranității și independenței lor, precum și a renunțării la folosirea forței sau amenințării cu folosirea forței împotriva integrității lor teritoriale".

Pe de altă parte, ca și Brazilia, Nigeria și India au declarat că nu vor accepta acest proiect de tratat. Țările neangajate, declara reprezentantul nigerian, doresc să încheie un tratat de neräspîndire a armelor nucleare „dar numai dacă securitatea noastră (a acestor țări — n.r.) este în mod eficient apărată și garantată". Ambasadorul indian în cadrul Comitetului accentua poziția guvernului său potrivit căreia un asemenea proiect „trebuie să fie bine echilibrat" și să permită „un acord asupra unor măsuri menite să pună capăt cursei înarmărilor".

Paralel cu lucrările Comitetului celor 18, presa internațională continuă să comenteze proiectul de tratat al celor două puteri nucleare. După ziarul japonez „Mainichi Shimbun", „proiectul ridică o serie de probleme, mai ales pentru acele țări care nu posedă arma atomică". Cotidianul se referă la „teama că autorii proiectului ar putea crea un front comun care să exercite presiuni asupra țărilor ce nu posedă arma nucleară sau care nu acceptă proiectul". În legătură cu aceasta, revista „Ekonomiska Politika" din Belgrad sublinia că, proiectul este „menit să stîrnească atît îndoieli cît și speranțe. Acest scepticism se datorează nu atît lipsurilor proiectului de tratat, cît mai degrabă temerilor ca nu cumva cele două superputeri nucleare și lumea în întregul ei să nu fie suficient de pregătite să acționeze în comun pentru soluționarea problemelor inerente securității internaționale".

În ce privește poziția unor țări europene, se știe că Franța și-a exprimat dezacordul față de proiectul de tratat, arătînd, prin cuvintele ministrului informațiilor de la Paris, că această țară „consideră că documentul constituie mai degrabă o consolidare a privilegiilor existente decît un progres pe calea dezarmării", fiind „lipsit de ceea ce e esențial", adică de „controlul asupra armelor nucleare". Ziarul „L'Aurore" scria că „în ciuda frumosului optimism care este provocat de proiectul pentru un tratat de nediseminare prezentat de către cele două superputeri, nu trebuie nutrite speranțe într-un succes grabnic".

La Londra, deși se consideră proiectul comun ca un pas înainte, se insistă asupra necesităților de a se examina „de urgență și cu atenție problema asigurărilor sau garanțiilor care ar putea fi acordate țărilor ce se tem că pot fi victime ale unui atac nuclear" (Agenția France Presse).

Reluînd aceeași idee, „Washington Post" scria : „Ca să spunem lucrurilor pe nume, este ușor pentru o mare putere nucleară să predice abstinența nucleară fără ca ea însăși să ajungă a o practica, adică să preconizeze aceasta în momentul în care dispune de arme, de potențialul atomic și de statutul respectiv pe care-l refuză altora".

Mircea IVĂNESCU

C.V. NARASIMHAN

secretar general adjunct al O.N.U. pentru probleme politice

Atribuţiile Adunării Generale a O.N.U.

La sfîrşitul vizitei pe care a întreprins-o în ţara noastră, secretarul general adjunct al O.N.U., pentru probleme politice, C. V. Narasimhan, (INDIA) a binevoit să răspundă solicitării revistei „Lumea" de a prezenta cititorilor noştri obiectivele activităţii Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite, aşa cum sînt ele definite în actele constitutive ale Organizaţiei. În cadrul convorbirii avute cu redactorul nostru Cristian Popişteanu **în avionul cu care călătorea spre Capitală, după o zi petrecută pe litoral, oaspetele a început prin a ne împărtăşi cîteva impresii despre România.**

— Sînt foarte bucuros de a fi avut prilejul să mă aflu, fie şi pentru atît de scurt timp, în ţara dv. Ceea ce am putut vedea în aceste două zile, discuţiile pe care le-am purtat, întîlnirile cu oamenii din România, asociate cunoştinţelor anterioare, îmi permit să remarc marele progres social, economic şi cultural al acestei ţări.

— Am adresat înaltului diplomat internaţional rugămintea de a ne vorbi despre atribuţiile Adunării Generale.

— Între cele şase organe principale din sistemul Organizaţiei Naţiunilor Unite, Adunarea Generală este cel mai reprezentativ organ de dezbateri şi recomandări. Trebuie subliniat că ea este totodată principalul organ de dezbateri întrucît din Adunarea Generală fac parte toate statele membre, actualmente în număr de 122. Acest caracter larg reprezentativ îngăduie fiecărei ţări să-şi poată expune punctul de vedere cu privire la problemele vieţii internaţionale, să-şi exercite pe deplin drepturile la egalitatea suverană a statelor.

Întrucît, prin prevederile Cartei, Consiliul de Securitate este principalul organ însărcinat de a veghea la menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, rezoluţiile Consiliului de Securitate au caracter de hotărîre. Adunarea Generală, fiind un organ deliberativ, elaborează recomandări statelor membre. Adunarea Generală poate să facă recomandări în vederea reglementării paşnice a oricărei situaţii — indiferent de originea ei — care ar putea dăuna relaţiilor prieteneşti între naţiuni. De asemenea, Adunarea Generală poate să atragă atenţia Consiliului de Securitate asupra situaţiilor care ar putea să primejduiască pacea şi securitatea internaţională.

Adunarea Generală primeşte rapoarte anuale sau speciale din partea Consiliului de Securitate şi a altor organe şi instituţii specializate ale O.N.U. Adunarea Generală are de asemenea în sarcină aprobarea bugetului O.N.U. În problema admiterii de noi membri în Organizaţia Naţiunilor Unite, Adunarea Generală este organul care, la recomandarea Consiliului de Securitate, trebuie să adopte o asemenea hotărîre.

Fiecare stat este reprezentat în Adunarea Generală de o delegaţie formată din cel mult cinci membri şi cinci membri supleanţi, precum şi un grup de experţi şi consilieri. În Adunarea Generală, fiecare stat membru al O.N.U. dispune de un singur vot.

Fiecare sesiune anuală a Adunării Generale este condusă de un preşedinte ales de Adunarea Generală. Lucrările sesiunii ordinare se desfăşoară atît în plenara Adunării Generale cît şi în cadrul celor şapte comitete speciale : politic ; politic special ; pentru problemele economice şi financiare ; pentru problemele sociale, umanitare şi culturale ; pentru problemele coloniale ; pentru problemele administrative şi bugetare ; pentru problemele juridice. Preşedintele, împreună cu cei 17 vicepreşedinţi ai Adunării Generale, precum şi cu preşedinţii celor şapte comitete, alcătuiesc Comitetul General cu funcţii de Birou al Adunării Generale. Îndatoririle pe care le am în calitate de secretar general adjunct al Organizaţiei îmi cer să asigur ca, în decurs de trei săptămîni de la începerea lucrărilor Adunării Generale, atît activitatea plenarei cît şi cea a comitetelor să se desfăşoare din plin. Mai vreau să menţionez că în decursul anilor Adunarea Generală a mai înfiinţat aproximativ 100 de organe subsidiare — comisii şi comitete — care îşi desfăşoară activitatea fie în cadrul sesiunilor, fie în intervalele dintre acestea.

— Care este, după aprecierea domniei voastre, contribuţia pe care Adunarea Generală a adus-o de-a lungul anilor la promovarea cooperării şi înţelegerii internaţionale, la asigurarea menţinerii şi consolidării păcii ?

— Se poate aprecia că examinarea de către Adunarea Generală a problemelor cooperării internaţionale în domeniile economic, social şi cultural a dus deseori la stimularea relaţiilor internaţionale, la întărirea păcii şi înţelegerii între popoare. O serie de acţiuni adoptate sub formă de rezoluţii de către Adunarea Generală s-au reflectat pozitiv, în mod direct, asupra unei mai bune înţelegeri între naţiunile lumii. În acest sens, la adoptarea rezoluţiei privind promovarea relaţiilor de bună vecinătate şi înţelegere reciprocă între statele europene aparţinînd unor sisteme social-politice diferite, iniţiată la propunerea României de către 9 state europene, secretarul general U Thant spunea : „După părerea mea, această rezoluţie conţine un număr de principii şi realităţi ale cooperării internaţionale la nivel regional, care sînt în deplină concordanţă cu ţelurile Cartei O.N.U. şi care sînt capabile, dacă sînt aplicate la problemele practice, să contribuie pretutindeni în mod direct şi pozitiv, la destinderea încordării şi la îmbunătăţirea relaţiilor dintre naţiuni".

— Am rugat pe secretarul general adjunct al O.N.U. să ne expună consideraţiile sale cu privire la colaborarea avută cu delegaţiile Republicii Socialiste România.

— De-a lungul anilor, de cînd îmi îndeplinesc însărcinările la Organizaţia Naţiunilor Unite, am avut prilejul să mă întîlnesc în numeroase ocazii şi să colaborez adesea cu diplomaţii ţării dv. Trebuie să vă mărturisesc că această colaborare a fost întotdeauna excelentă. România se bucură de un binemeritat respect la Organizaţia Naţiunilor Unite. Ea şi-a cîştigat acest respect datorită poziţiei şi principiilor pe care le apără, datorită eforturilor şi contribuţiei sale concrete la armonizarea diferitelor puncte de vedere, la promovarea unui spirit de lucru constructiv în activitatea Naţiunilor Unite.

— Înainte de a ne despărţi, C. V. Narasimhan a ţinut să-şi comunice opiniile în legătură cu apropiata sesiune a Adunării Generale.

— Noi, la Naţiunile Unite — şi desigur opinia publică internaţională — aşteptăm cu nerăbdare începerea activităţii celei de-a XXII sesiuni a Adunării Generale. Sperăm cu toată convingerea ca ea să fie o sesiune de lucru, la care să se poată desfăşura o activitate rodnică, în spirit constructiv, folositoare idealurilor şi scopurilor pentru care a fost creată Organizaţia Naţiunilor Unite. Nădăjduim că atmosfera de lucru va caracteriza sesiunea, ferind-o de spiritul dezbaterilor polemice şi propagandistice, să determine obţinerea unor rezultate în direcţia înţelegerii internaţionale. Spun aceasta deoarece fiecare sesiune este judecată după rezultatele sale. Sper că rezultatele sesiunii a XXII-a vor fi pozitive, urmărind un singur scop : destinderea şi îmbunătăţirea climatului internaţional.

Achille PERETTI

vicepreşedinte al Adunării Naţionale franceze

Rolul contactelor interparlamentare în relaţiile dintre state

Delegaţia Adunării Naţionale franceze, care a făcut săptămîna trecută o vizită în România, a fost primită de conducători de stat ai ţării noastre şi a avut întrevederi cu reprezentanţi ai Grupului parlamentar de prietenie franco-română şi cu reprezentanţi ai vieţii publice. La încheierea vizitei, conducătorul delegaţiei, Achille Peretti, vicepreşedinte al Adunării Naţionale franceze, dînd curs cu amabilitate solicitării revistei „Lumea", a răspuns la întrebările puse de redactorii noştri Rodica Georgescu **şi** Mircea Ivănescu, **despre importanţa relaţiilor interparlamentare, despre legăturile franco-române şi posibilităţile lor de extindere, precum şi despre unele probleme ale vieţii politice franceze.**

— Vă rugăm să ne vorbiţi despre semnificaţia contactelor interparlamentare şi despre importanţa relaţiilor de acest fel dintre ţările noastre.

— Între Franţa şi România, ca de altfel în relaţiile dintre toate ţările lumii, problema schimburilor interparlamentare prezintă o importanţă certă, iar în relaţiile dintre două ţări corespunde logicii faptelor. Contactele între cele două ţări ale noastre se afirmă în toate domeniile ; ele nu pot fi decît pozitive, avînd un rol fecund pentru ambele ţări, ca şi pentru cauza păcii în general. Eficacitatea acestor relaţii se verifică de altfel prin rezultatele obţinute. Am putea spune că în special relaţiile dintre parlamente prezintă un interes considerabil. Aceasta din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, pentru că deputaţii sînt intermediarii naturali şi necesari între cetăţenii care i-au ales şi puterea executivă. Apoi, pentru că metodele de lucru folosite în cadrul fiecărui parlament pot să permită schimburi în domenii şi capitole de activităţi felurite, care să se dovedească fructuoase pentru toţi.

Consider că între Franţa şi România, ţări legate între ele printr-o îndelungată tradiţie, relaţiile interparlamentare şi legăturile multilaterale au toate perspectivele să se extindă şi să se intensifice. Aceasta o ilustrează prietenia şi sentimentele calde cu care am fost înconjuraţi în cursul acestei vizite în ţara dv. Am fost în special impresionaţi de spontaneitatea manifestărilor de simpatie care ne-au fost făcute atunci cînd s-a aflat că sîntem membrii unei delegaţii parlamentare franceze.

— Contactele pe care le-aţi stabilit şi vizitarea diferitelor regiuni din ţară v-au permis desigur să vă faceţi o impresie despre România şi despre poporul român.

— Păstrez o impresie excelentă despre ţara dv. şi am sentimente de recunoştinţă faţă de prietenia pe care, după cum v-am spus, am putut-o constata pretutindeni. Am putut să mă conving, de asemenea, cît de profund este ataşamentul nutrit de poporul român faţă de principiile sănătoase ale respectării independenţei şi suveranităţii naţionale şi cît de puternică este dorinţa poporului dv. de a vedea relaţiile internaţionale dezvoltîndu-se pe baza acestor principii şi realităţi naţionale.

Am constatat totodată o voinţă mereu reafirmată de a munci şi obţine noi realizări în activitatea de construcţie, care se desfăşoară în ţara dv. în conformitate cu principiile planificării. Au fost realizate, după cum am putut vedea, foarte importante progrese şi am văzut de asemenea că se recunoaşte cu sinceritate că mai rămîn încă multe de făcut. Ceea ce rămîne de făcut este desigur realizabil şi îmi permit să spun că un rol revine şi colaborării prieteneşti cu ţări cum ar fi Franţa.

În ce priveşte schimburile multilaterale dintre ţările noastre, trebuie spus că, în ciuda distanţei dintre Franţa şi România (distanţă care, e drept, în condiţiile progreselor tehnice actuale nu mai prezintă un obstacol important), există toate perspectivele pentru schimburi din ce în ce mai numeroase şi importante. Pentru un francez, ţara dv. prezintă şi lucruri noi, pe care nu le-a văzut sau despre care doar a auzit vorbindu-se ; dar, în acelaşi timp, se simte într-o oarecare măsură într-un mediu cunoscut. Originea noastră comună şi tradiţiile îndelungate în relaţiile noastre constituie puncte comune şi foarte puternice între Franţa şi România. Nu există nimic care să ne despartă, ci totul contribuie la a ne apropia. Trebuie să facem în aşa fel încît legăturile dintre noi să se dezvolte constant.

— Pentru că este vorba de o delegaţie parlamentară, în care sînt reprezentate atît majoritatea guvernamentală cît şi opoziţia, vă rugăm să ne spuneţi cîteva cuvinte despre preocupările viitoarei sesiuni din toamna aceasta a Adunării Naţionale franceze.

— Sesiunea Adunării Naţionale franceze, care începe în octombrie, urmează să discute problema bugetului, problemă care prezintă o importanţă capitală şi care va sta probabil în centrul atenţiei pe toată durata dezbaterilor. Aceasta nu înseamnă că celelalte chestiuni vor fi eliminate, cu atît mai mult cu cît procedura parlamentară prevede ca, o dată pe săptămînă, o şedinţă să fie consacrată chestiunilor orale pe care biroul Adunării Naţionale le triază şi le poate propune pentru dezbateri mai extinse. Pe lîngă aceasta, discutarea diferitelor capitole bugetare poate permite incursiuni în problemele politice pe care le ridică şi, în întrebările sau intervenţiile lor, deputaţii pot iniţia o dezbatere generală importantă. Spuneam că problema bugetului va reţine atenţia, dar aş putea adăuga că, prin aspectele ei politice, ea va constitui în viitoarea sesiune un subiect de preocupare generală, atît în ce priveşte politica internă cît şi externă a Franţei.

moment politic american

Silviu Brucan

Sfîrșitul verii a marcat o sensibilă schimbare de ton în presa americană. „New York Times" numește Vietnamul un „puț fără fund" pentru forțele americane și subliniază că „neliniștea este mai puternică decît oricînd". Ziaristul Andrew Kopkind scrie : „Acest război este un dezastru complet pentru societatea americană".

Pe graficul sondajelor de opinie, curba și-a îndreptat și ea săgeata în jos. Gallup constată că, în august, „numai 39 la sută dintre americani aprobă modul în care Johnson își exercită rolul de președinte" și adaugă că acesta este nivelul cel mai coborît din cele 45 de luni de cînd se află la Casa Albă.

Ce a produs aceste deplasări în opinia publică ? Comentatorii avizați se opresc îndeosebi asupra a trei factori : impasul războiului din Vietnam și sentimentul că el înseamnă o risipire fără sfîrșit și fără speranță a vieților și resurselor americane ; explozia din această „vară fierbinte" a tulburărilor rasiale reprimate cu tancuri, parașutiști și trupe regulate, care a născut expresia „Vietnamul de acasă" ; și, nu în ultimă instanță, sporirea impozitelor cerută de președintele Johnson pentru a finanța escaladarea care — cum se exprimă „Economist" — „îi face pe americani să simtă în sfîrșit războiul în buzunare".

Războiul din Vietnam

Un proces cumulativ al cărui efect s-a resimțit imediat pe scena politică americană. Senatorul de Ohio, Frank Lausche, cunoscut ca un „uliu" războinic, a executat o întoarcere de 180 de grade, cerînd încetarea necondiționată a bombardării R. D. Vietnam în vederea negocierilor. Generalul în retragere James Gavin a demisionat în semn de protest dintr-un organ al partidului democrat, declarînd că „războiul are consecințe interne dezastruoase". Senatorul Symington, alt „uliu" înveterat, a preconizat încetarea generală a războiului și începerea negocierilor. A stîrnit un deosebit ecou prima luare de poziție împotriva războiului a unor înalți prelați catolici : episcopul de Rochester, Fulton Sheen, arhiepiscopul de Atlanta, Hallinan și episcopii din New Jersey, Saint Paul și Oklahoma. În declarația lor comună, ei și-au dat adeziunea la mișcarea „Negociation now" (Negocieri acum), care reunește numeroși lideri sindicali, pacifiști și organizația lui Martin Luther King. Poate cel mai semnificativ indiciu al seismografului politic este revenirea în scenă — după o rezervă impusă mai multe luni — a senatorului Robert Kennedy, căruia experții electorali îi atribuie un simț precis al pulsului maselor.

La republicani se manifestă mai articulat tendința de a acumula capital politic din greutățile Administrației. Guvernatorul Romney, senatorii Morton și Percy au criticat vehement politica președintelui în Vietnam. N-au lipsit însă voci din partea dreptei republicane, ca aceea a deputatului Ford, care cere bombardarea fără discriminare a obiectivelor din R. D. Vietnam.

În acest context capătă proeminență politică inițiativa senatorului Fulbright în favoarea adoptării unei legi care să stabilească obligația pentru puterea executivă de a acționa în acord cu puterea legislativă atunci cînd angajează Statele Unite față de o putere străină. Chiar și senatori ultrareacționari ca Richard Russel, președintele Comitetului pentru probleme militare, s-au raliat acestei acțiuni de restaurare în drepturi a Senatului. Este știut că, deși potrivit Constituției, Congresul este organul care declară război, președintele Johnson, urmînd un precedent creat de Truman în Coreea, a trimis trupe în Vietnam și în Republica Dominicană fără a avea în prealabil aprobarea Congresului. În ce privește „rezoluția Tonkin", adoptată de Congres în august 1964, ea avea un obiectiv limitat, iar senatorul Fulbright a declarat că, dacă ar fi știut că va fi folosită ca temei pentru a trimite trupe terestre în Vietnam, ar fi votat împotriva ei. Oricum, această inițiativă politică menită a avea o semnificație mai curînd simbolică decît practică, era de neconceput cu un an sau doi în urmă.

Toate acestea sînt expresia sentimentului cvasi-unanim din țară că intervenția militară americană este ineficace și că premisele ei moral-politice s-au compromis definitiv. Se știe că eșafodajul ideologic al războiului este construit pe două teme repetate pînă la abuz de propaganda oficială : una, că intervenția militară a S.U.A. s-a produs „la cererea guvernului sud-vietnamez" ; a doua, că scopul ei este de „a salva libertatea". O construcție desigur naivă dar pe măsura filistinului american. Există, însă, o zicală politică americană : nu poți înșela tot poporul tot timpul. Într-adevăr, despre ce fel de „guvern" poate fi vorba la Saigon, cînd din 1963 încoace, după răsturnarea lui Diem, s-au succedat acolo niște prim-miniștri de care nu auzise nimeni, prin procedee pe care nu le cunoștea nimeni, în afară doar de ambasada americană și de C.I.A. ? Și despre ce fel de „libertate" poate fi vorba, cînd la conducere se află o juntă militară, despre care chiar corespondenții americani arată că își bate joc de „cele mai elementare norme ale democrației occidentale" ?

Recenta declarație a lui McNamara, potrivit căreia războiul se decide nu prin bombardamentele aeriene din nord, ci prin lupta din sud, marchează impasul la care au ajuns S.U.A. și pe plan militar. Toată lumea vede că, în pofida sporirii numerice a trupelor americane — care au depășit numărul maxim atins în războiul din Coreea — comandamentul S.U.A. n-a reușit să obțină nici teritorial, nici tactic, vreun succes demn de menționat, iar corespondenții de război sînt unanimi în a aprecia că inițiativa aparține forțelor de eliberare. Pe planul războiului terestru, de care vorbește McNamara, lucrurile stau chiar mai prost decît în Coreea și confirmă avertismentul unor militari de talia generalilor Ridgeway și Gavin, care preveniseră împotriva angajării unui război terestru în Vietnam.

Problema negrilor

Problema pe care o pun societății americane cei peste 20 de milioane de negri a căpătat în acest deceniu o nouă dimensiune. În anii '50, în mișcarea negrilor pentru drepturi egale erau dominante forme de luptă care decurg din doctrina non-violenței predicată de Martin Luther King : ocuparea locurilor în autobuze, restaurante și alte localuri segregate *(sit-in)*, pichetarea parcurilor și șrandurilor rezervate „numai pentru albi", călătoriile prin statele sudice ale „pelerinilor libertății" și actele de „nesupunere civilă" față de legi segregaționiste. Centrul acestor acțiuni se afla în statele sudice și obiectivul lor era obținerea egalității cu albii prin integrare socială și rasială. În prezent, formele de luptă despre care vorbește în mod curent presa americană sînt *rebeliuni* și *riots* — răscoale violente care fac ravagii și care — în urma intervenției brutale a poliției, a trupelor din Garda Națională și, la nevoie, a trupelor federale — se soldează cu sute de morți și răniți, cu incendii și distrugeri în valoare de zeci și sute de milioane de dolari, stare de asediu etc. Revista „U.S. News and World Report" scria recent : „Peste 100 de orașe ale Statelor Unite

Un proiect intrat la apă...
(Din **Minneapolis News**)

au fost afectate de mișcările negrilor în acest an. Cel puțin 117 persoane au fost ucise, mii de oameni au fost răniți. Distrugerile ating cifra de aproape un miliard de dolari". Comparînd răscoala de anul trecut din ghetoul negru Watts al orașului Los Angeles cu cea de anul acesta din Detroit, revista dă următoarele cifre :

		Uciși	Răniți	Arestați	Pagube în dolari
Los Angeles	1966	34	1 032	3 952	40 000 000
Detroit	1967	39	2 000	4 000	250 000 000

Centrul luptei negrilor s-a deplasat din sudul Statelor Unite în orașele din nord, reflectînd procesul de migrație sud-nord care a avut loc în perioada postbelică. Îndreptîndu-se spre marile metropole nordice, negrii au părăsit în masă plantațiile de bumbac și tutun din sud. Acest imens val uman a fost înghesuit în cartiere închise și ferecate prin măsuri municipale și legi nescrise, mai tari decît Constituția. În cartea „Negrii și orașul", profesorii Carl și Irene Tacuber, de la Universitatea Wisconsin, arată că, în 1960, în 12 din cele mai mari orașe americane locuiau în ghetouri două cincimi din totalul populației de culoare a S.U.A., iar în cinci din șase orașe americane procentul de segregație a locuințelor este de peste 80 la sută. New York-ul are peste un milion jumătate de negri, Chicago — un milion, iar la Washington negrii reprezintă 54 la sută din populație. Studiul celor doi profesori subliniază că procentul crește în favoarea negrilor, deoarece migrația continuă, iar în orașe negrii se înmulțesc mai repede decît albii.

Acțiunile negrilor ajung la paroxism în timpul verii, deoarece în *slums*-uri — case mizere, insalubre, lipsite de aer — canicula, care atinge 35—38 grade, devine insuportabilă și cel mai mărunt incident dezlănțuie revolta.

Deși asupra cauzelor speciale care au determinat această cotitură în mișcarea negrilor opiniile specialiștilor diferă, ei sînt de acord că la bază se află situația social-economică a populației de culoare. Revista științifică americană *Daedalus* a publicat o statistică elocventă : mortalitatea infantilă la albi este de 22,3 la mie, în timp ce la negri este de 46,9 la mie ; locuințe cu instalații sanitare complete dețin 79,7 la sută dintre albi și numai 23,9 la sută dintre negri ; statistica familiilor cu un venit anual sub 3 000 de dolari înregistrează 15,9 la sută albi și 58,4 la sută negri. Inegalitatea este flagrantă. În ce privește integrarea, un calculator electronic a indicat că, în ritmul actual al procesului de integrare în diferite domenii, va fi nevoie de 97 pînă la 2 283 de ani, după domeniul respectiv, pentru ca negrii să atingă o deplină egalitate cu albii („L'Express").

Pe baza acestor date, sociologii americani explică faptul că grosul populației negre, în special tineretul, a pierdut încrederea în vechile metode de obținere a drepturilor și, ca rezultat, elementele radicale cîștigă teren în detrimentul liderilor moderați. O discuție aprinsă are loc în jurul lozincii *Black Power* (putere neagră), al cărei sens este destul de imprecis, cuprinzînd o gamă largă — de la cei ce exprimă cerința de a se acorda negrilor un rol în stat, conform cu numărul și ponderea lor socială, pînă la cei ce resping integrarea și vorbesc de formule separatiste sau predică acțiuni de gherilă. Noua dimensiune a problemei, caracterul exploziv și necontrolabil pe care l-a luat mișcarea, au produs o adevărată alarmă în sînul clasei conducătoare americane.

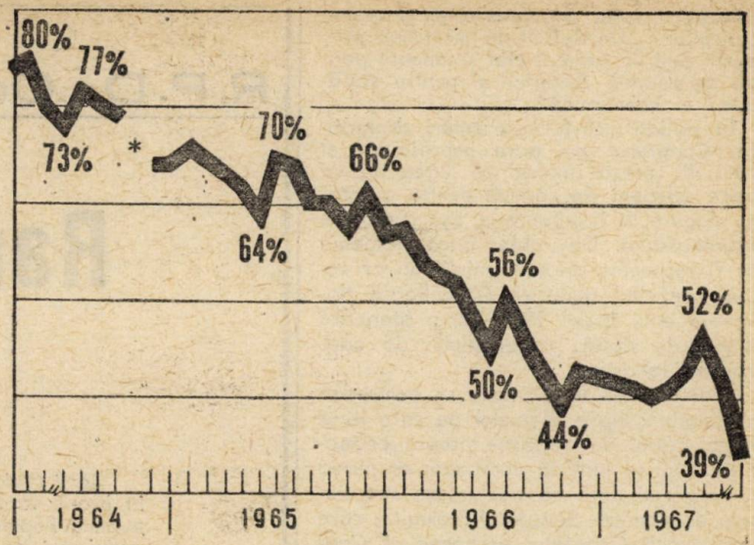

Revista americană „U. S. News and World Report" publică graficul alăturat, alcătuit pe baza unor anchete Gallup, privind scăderea popularității președintelui Johnson

Nu puțini ziariști și oameni politici opinează că creșterea violenței este și un efect al războiului din Vietnam. „Războiul din Vietnam — a declarat senatorul Fulbright — otrăvește și abrutizează viața noastră internă". Se subliniază că preocuparea obsesivă a Administrației pentru Vietnam a dus la neglijarea marilor probleme sociale nerezolvate. Lindsay, primarul New York-ului, a cerut ca problema ghetourilor negre din marile orașe să aibă prioritate asupra războiului din Vietnam întrucît implicațiile ei sînt mult mai importante pentru americani. Este simptomatic că marele succes de librărie la Washington este cartea lui Ronald Steel „Pax Americana", al cărei mesaj proclamă : „Valoarea Americii în lume este măsurată nu după soluțiile pe care caută să le impună altora, ci după gradul în care ea realizează propriile idealuri acasă la ea".

Și cei ce caută o soluție a problemei negrilor se izbesc de situația impusă de război. În primul moment, vicepreședintele Humphrey, speriat de amploarea ravagiilor din Newark și Detroit, a lansat formula unui „plan Marshall" pentru eliminarea sărăciei și inegalității din metropole. Dar purtătorii de cuvînt ai Casei Albe au diluat imediat sensul acestei propuneri pînă cînd n-a mai rămas din ea decît o înfloritură retorică. Oamenii de cifre știu bine că, din cauza cheltuielilor colosale cerute de război, fondurile bugetare pentru scopuri sociale au fost miniaturizate iar faimoasa „marea societate" lansată în focul luptei electorale nu mai este acum decît o temă favorită a caricaturiștilor. Walter Lippmann a pus degetul pe rană : „Este imposibil ca un popor să fie angajat în același timp în două direcții diametral opuse : un război în cealaltă parte a lumii și reclădirea propriei societăți acasă".

În condițiile actuale, deci, nici nu poate fi vorba de atacarea problemei pe un front larg, așa cum cer primarii orașelor. În orice caz, de la Casa Albă nu se așteaptă un asemenea „program de șoc", iar Congresul — scrie revista „Time" — „pare mai dispus să caute țapi ispășitori decît soluții". Deocamdată a fost adoptată o lege care înăsprește măsurile polițienești împotriva mișcărilor cetățenești.

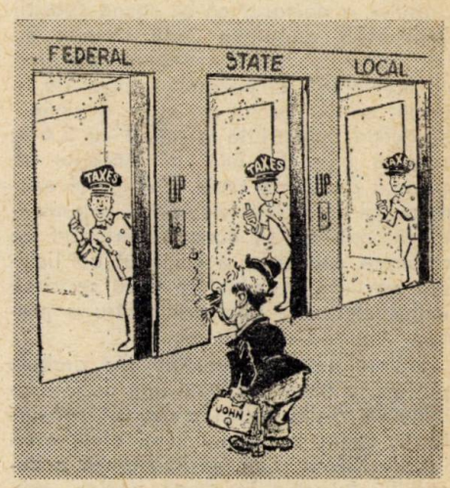

Pentru cele trei categorii de impozite pe care le plătește cetățeanul american, nu există decît ascensoare ***de urcare...***

(Din Hudson Dispatch)

Deficite și impozite

Orientarea cheltuielilor bugetare constituie în Statele Unite un teren important de manifestare a contradicțiilor social-politice. De aceea, proiectul de lege trimis de președintele Johnson la 3 august Congresului cu privire la ridicarea cu 10 la sută a impozitelor pe veniturile personale și ale corporațiilor a stîrnit reacții energice, mai ales că motivarea măsurii a constituit-o noua fază a escaladării războiului prin trimiterea unui număr suplimentar de 45 000 de soldați în Vietnam. Măsura este nepopulară, ceea ce l-a determinat pe președinte să o tergiverseze mai bine de un an. Nota de plată pe care o prezintă acum poporului american este însă mai piperată decît cea așteptată. De unde în ianuarie era vorba de 6 la sută, proiectul actual cere un spor de 10 la sută. Justificarea este formulată în termeni de avertisment. Descriind perspectiva sumbră a unui deficit gigantic de 28 de miliarde dolari (în paranteză fie spus, nici cel de 13 miliarde înregistrat anul acesta nu este chiar atît de neglijabil), președintele

→

citează o serie de consecințe grave și conchide : „Un deficit de asemenea proporții este un pericol clar și iminent pentru securitatea Americii și pentru sănătatea ei economică".

În pofida acestei prezentări dramatice, Congresul nu pare impresionat și voci din presă prevăd că legea nu va trece suficient de repede pentru a intra în vigoare la 1 octombrie, așa cum cere Administrația. Dar chiar dacă termenul ar fi respectat, sporul amintit nu ar reduce deficitul decît cu 6,3 miliarde dolari în anul fiscal 1967—68, o atenuare destul de slabă a pericolului de care vorbea Johnson.

Divergențele în Congres se centrează îndeosebi asupra efectelor pe care le-ar avea sporul de impozite asupra economiei. Unii se tem că acest spor ar putea fi trăgaciul care să declanșeze recesiunea economică. Senatorul Proxmire, care prezidează Comitetul economic al Congresului, a declarat că se opune sporirii impozitului deoarece „este absolut sigur că va întîrzia dezvoltarea economică națională". El pornește desigur de la faptul că, în prima jumătate a anului, producția industrială a scăzut cu 2,4 la sută și abia în iulie a reînceput să crească destul de timid. Consilierul economic al președintelui, Ackley, argumentează însă că, în această perioadă de stagnare, industria și comerțul au lichidat stocurile excedentare și că sporirea impozitelor este necesară pentru a preveni tendințe inflaționiste.

Elementele conservatoare din ambele partide, a căror ostilitate față de cheltuielile de ordin social a devenit proverbială, susțin însă că același efect antiinflaționist ca și aceeași reducere a deficitului bugetar se poate obține prin tăierea la sînge a cheltuielilor nemilitare. Este vorba de asigurări sociale, ajutoare de șomaj, finanțarea și construcția de școli, spitale, îngrijire medicală pentru bătrîni și toate celelalte măsuri care descind din New Deal-ul lui Roosevelt. Așa încît nu este exclus ca pînă la urmă să se ajungă la un compromis — metoda favorită a Congresului american — pe socoteala păturilor sociale năpăstuite : să se adopte o anumită sporire a impozitelor și să se reducă totodată cheltuielile sociale.

■

Agravarea problemelor interne și externe dobîndește o semnificație specială în perspectiva alegerilor prezidențiale din 1968. Adversarii republicani fac eforturi vădite pentru a se delimita din ce în ce mai net de politica Administrației în Vietnam. Romney și Percy au adoptat poziția cea mai critică în această privință. Dar aceste manifestări se lovesc de nucleul partidului republican, care trăiește în acest an preelectoral marea tragedie că locul de centru-dreapta care îi revine în mod obișnuit în configurația politică americană pare a fi astăzi ocupat.

De altfel, nici pentru republicani, nici pentru democrați, afirmația des repetată a Administrației că America e suficient de bogată pentru a face față atît războiului din Vietnam cît și războiului împotriva sărăciei, nu poate constitui o platformă electorală pentru 1968, cu atît mai mult cu cît, vorba lui Fulbright, „nu-l cîștigăm pe nici unul".

R.P.D. Coreeană

Ramuri industriale în dezvoltare

La 9 septembrie poporul coreean sărbătorește un eveniment memorabil în istoria țării — în această zi, în urmă cu 19 ani, a fost proclamată Republica Populară Democrată Coreeană, act care a constituit nașterea primului stat democrat popular din istoria Coreei. Răstimpul care a trecut de atunci — ani de luptă și de muncă — este bogat în transformări în toate domeniile vieții sociale, în realizări obținute în dezvoltarea economică și culturală a țării, în creșterea nivelului de viață material și cultural, în construirea socialismului. R.P.D. Coreeană oferă astăzi imaginea unui stat socialist înfloritor, cu o puternică industrie, cu o agricultură în plin avînt.

În contrast cu imaginea înfloritoare pe care o oferă R. P. D. Coreeană — angajată într-o operă de transformări înnoitoare — se prezintă situația din Coreea de sud caracterizată printr-o economie precară, mizerie, șomaj pentru păturile largi ale populației și lipsa celor mai elementare drepturi cetățenești. Faptele arată că politica antinațională și antipopulară a regimului de la Seul nu poate stăvili lupta populației sud-coreene pentru libertate, retragerea trupelor străine, reunificarea țării pe baze pașnice și democratice.

Pe arena internațională, R.P.D. Coreeană se manifestă ca un factor activ al luptei antiimperialiste pentru libertatea și independența popoarelor, pentru afirmarea drepturilor legitime ale fiecărui popor de a dispune asupra destinelor sale naționale, pentru pace și cooperare în lume.

Poporul român urmărește cu atenție și caldă simpatie activitatea poporului coreean de înflorire și propășire a patriei sale socialiste, eforturile consecvente ale R.P.D. Coreene pentru realizarea unificării independente și pașnice a patriei. Relațiile dintre cele două țări ale noastre — de prietenie și colaborare multilaterală — fundamentate pe principiile egalității în drepturi, respectării independenței naționale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării frățești și avantajului reciproc, se desfășoară rodnic în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Ziua proclamării republicii găsește oamenii muncii din R.P.D. Coreeană angajați, sub conducerea Partidului Muncii din Coreea, în activitatea de îndeplinire cu succes a programului construcției socialiste care prevede dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale, a industriei, agriculturii, științei și culturii. Limbajul cifrelor este grăitor pentru ilustrarea succeselor obținute pînă acum, într-o perioadă istorică relativ scurtă ; el oferă totodată certitudinea îndeplinirii cu succes a obiectivelor viitoare. În 1965 s-au realizat de cinci ori mai multe articole industriale decît în 1944. Întreprinderile țării produc astăzi camioane și troleibuze, tractoare și locomotive electrice, mașini-unelte și motoare electrice, turbine și mașini agricole, țesături sintetice.

O ramură a industriei dezvoltată sensibil în ultimii ani este metalurgia feroasă și neferoasă. Industria siderurgică, a cărei producție o reprezenta în trecut exclusiv fonta, realizează astăzi numeroase sortimente de oțeluri speciale și alte oțeluri superioare, laminate etc. Încă înainte de începerea actualului septenal, R.P.D. Coreeană avea în linii generale capacitatea de a produce toate tipurile de oțel și fontă necesare economiei naționale. În cadrul septenalului, eforturile au fost concentrate în direcția extinderii și a mai bunei utilizări a instalațiilor siderurgice în funcțiune, prin dezvoltarea mișcării de inovații tehnice. Prin aplicarea tehnicii moderne, la oțelăria din Kangseun a fost mărită de două ori capacitatea laminoarelor. La uzina siderurgică „Kvanghai" a fost construit un nou cuptor Martin ; furnalele sale au fost mecanizate și automatizate.

În trecut, Coreea de nord dispunea de foarte puțini metalurgiști coreeni ; astăzi în industria siderurgică revine cîte un tehnician la 23 de muncitori, iar această ramură dispune de zeci de mii de muncitori calificați. Uzina siderurgică „Kvanghai" produce acum de 4,1 ori mai mult oțel decît înainte de eliberare, iar în ansamblul său siderurgia coreeană realizează în prezent, în numai 47 de zile, producția întregului an 1944.

În cadrul industriei, cel mai mare avînt l-a cunoscut construcția de mașini. Dacă în anii de dinainte de eliberare această ramură abia depășea un procent din volumul total al producției industriale a țării, ponderea ei depășește astăzi peste un sfert din acest volum. În prezent, R.P.D. Coreeană dispune de o industrie constructoare de mașini capabilă să acopere necesarul de mașini și utilaje al țării în proporție de 94,3 la sută.

Numai într-un răstimp de cinci ani — 1961—1965 — au fost ridicate peste 300 de fabrici și ateliere mari și moderne, în afara celor peste 2 300 de fabrici și ateliere de dimensiuni medii. Numeroase alte fabrici și uzine au fost reconstruite și mărite, fiind înzestrate cu utilaje noi.

Într-unul din ultimele sale numere, revista „Coreea azi" inserează un reportaj, semnificativ pentru eforturile în muncă depuse de oamenii muncii din R.P.D. Coreeană în vederea făuririi și dezvoltării industriei socialiste, cuprinzînd aspecte

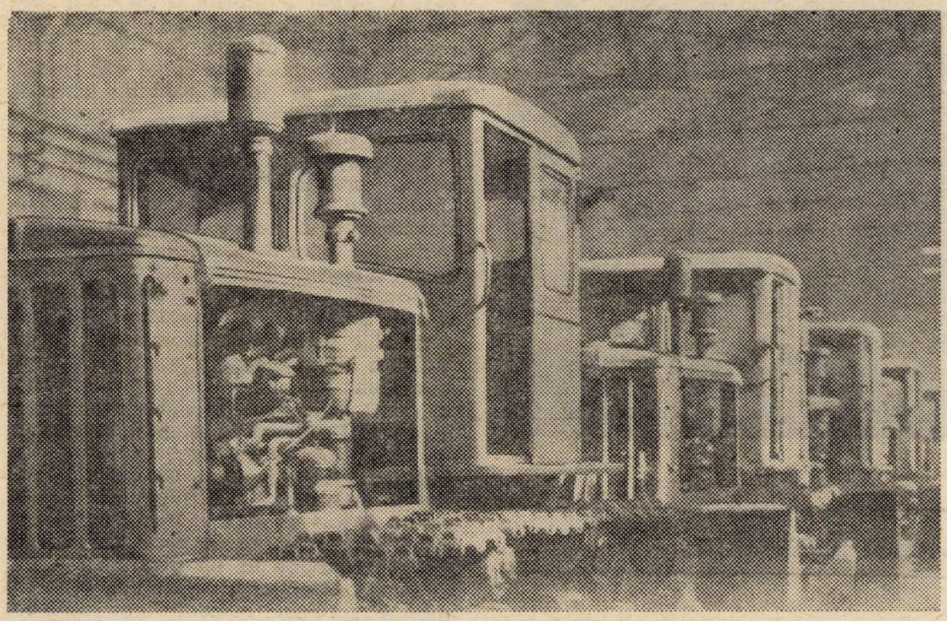

Tractoare grele „Poongnyun" produse de uzina Kiyang

din activitatea colectivului de muncitori și ingineri de la fabrica de tractoare „Kiyang". Fabrica a început să construiască tractoarele grele pe șenile „Poongnyun" în urmă cu șase ani — se arată în reportaj. În vremea aceea economia R.P.D. Coreene avea nevoie de tractoare grele pentru întreținerea și defrișarea terenurilor, precum și pentru industria minieră. De fapt, exista o fabrică de tractoare la Kiyang, care tocmai începuse să producă tractoarele ușoare „Chullima". Dar pînă acum cîțiva ani aceasta era o uzină de unelte agricole în primul rînd, și experiența ei în fabricarea tractoarelor era încă de dată recentă. Conștient de greutățile care trebuiau învinse și de munca încordată care-l aștepta, colectivul uzinei s-a concentrat asupra realizării unui tip de tractor greu, necesar economiei naționale și, în noiembrie 1962, el a putut raporta despre îndeplinirea angajamentului luat, de realizare a tractorului „Poongnyun". În anul următor, întreprinderea a trecut la producția de tractoare în masă. În mai puțin de 10 ani — informează publicația „Coreea azi" — fabrica de tractoare „Kiyang" s-a dezvoltat considerabil, transformîndu-se dintr-un mic atelier de utilaj agricol într-o mare uzină, care produce tractoare mijlocii și grele. Tractoarele produse la Kiyang joacă un rol important în mecanizarea agriculturii R.P.D. Coreene.

Succese importante s-au obținut și în domeniul energeticii. Perspectivele mari ale dezvoltării industriei energiei electrice oferite de bogatele resurse de apă ale rîurilor și lacurilor, fluxurile mărilor și abundența zăcămintelor de antracit au fost pe larg folosite. Electrificarea a pătruns pînă în cele mai îndepărtate regiuni ale țării. Pe lîngă un număr de hidrocentrale și termocentrale mari au fost ridicate, prin mijloace locale, numeroase centrale electrice mici și mijlocii, ceea ce a contribuit într-o măsură însemnată la dezvoltarea economică și culturală a diferitelor regiuni ale țării. Producția națională de energie electrică a crescut de peste două ori în ultimii zece ani. Astăzi, în întreaga țară, sînt iluminate peste 96 la sută din numărul total al satelor și 81,3 la sută din numărul gospodăriilor țărănești.

Realizările obținute de poporul coreean în făurirea și dezvoltarea industriei socialiste se reflectă sugestiv în indicii ridicați atinși de producția industrială a țării, care numai în decursul unui deceniu a sporit de peste 13 ori. Prin întreaga lor activitate, oamenii muncii din R.P.D. Coreeană participă cu avînt și însuflețire la opera de construcție a noii societăți.

I. RADU

Ilya EHRENBURG

„Drumul străbătut de Ehrenburg a fost lung și greu, dar cinstit și glorios". Ne amintim cuvintele spuse de Konstantin Fedin, președintele Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., acum cînd prozatorul, poetul, eseistul, pamfletarul, reporterul și-a încheiat drumul vieții.

Vreme de peste cinci decenii, numele lui Ilya Ehrenburg (născut la Kiev în 1891) s-a făcut auzit în cultura sovietică și în cultura lumii printr-o prezență artistică mereu vibrantă, printr-o ardentă pasiune umanistă, printr-o atitudine combatantă în favoarea păcii și înțelegerii internaționale.

„Ca scriitor al cărui auz trebuie să perceapă fiecare bătaie surdă a inimilor omenești, ca om care a trecut prin două războaie mondiale și care a văzut prea multă durere și ruine, vreau să spun : trebuie să facem tot ce putem, chiar mai mult decît putem, numai să salvăm pacea".

Acest crez intim afirmat de Ehrenburg își găsește echivalent în principalele coordonate ale vieții sale. Romanelor, versurilor, reflecțiilor sale despre artă, însemnărilor de călătorie, apărute

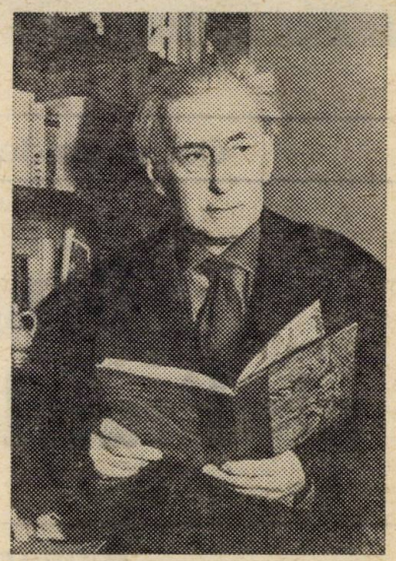

în sute de ediții în peste 30 de limbi de pe toate continentele, Ilya Ehrenburg le-a adăugat o impresionantă colecție a publicisticii politice. Articolele și pamfletele, reportajele și comentariile scrise, de atunci cînd, după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, sosea la Paris ca trimis al ziarului „Izvestia", și de-a lungul a 45 de ani, i-au conferit un loc de frunte în publicistica internațională militantă a secolului nostru.

Marile teme ale contemporaneității se regăsesc în articolele scrise de Ehrenburg, fie că era vorba despre războiul din Spania, despre primejdiile ascensiunii fascismului, apărarea libertății popoarelor. În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, articolele lui Ehrenburg — scriitorul mărturisea că în calitate de corespondent militar al „Pravdei" și al altor ziare scria cîte trei pe zi — au fost citite cu nesaț de milioane de ostași ai armatei sovietice. În acei ani ajunsese să se spună că, prin efectul lor mobilizator, articolele lui Ehrenburg valorează cît o divizie de gardă sovietică.

În deceniile postbelice, Ilya Ehrenburg a fost, alături de Frédéric Joliot-Curie și John Bernal, unul dintre fruntașii mișcării mondiale pentru apărarea păcii. Laureat al Premiului internațional pentru pace și înțelegere între popoare, Ilya Ehrenburg a participat activ la toate principalele manifestări ale Consiliului Mondial al Păcii, a purtat în zeci de țări ale lumii (a vizitat în două rînduri România) mesajul de apropiere și prețuire între toate națiunile acestui pămînt.

„Ehrenburg — scria Tudor Arghezi — e un scriitor complet, nefăcînd parte din acei literați înghesuiți într-un singur compartiment de literatură. Ehrenburg știe să se bată triumfător și cu cartea și cu gazeta, inspirat să se bată, să atace, să contemple și să estompeze contururile reveriei".

Este ceea ce a făcut întreaga viață Ilya Ehrenburg. Este ceea ce va continua să facă opera sa.

Cristian POPIȘTEANU

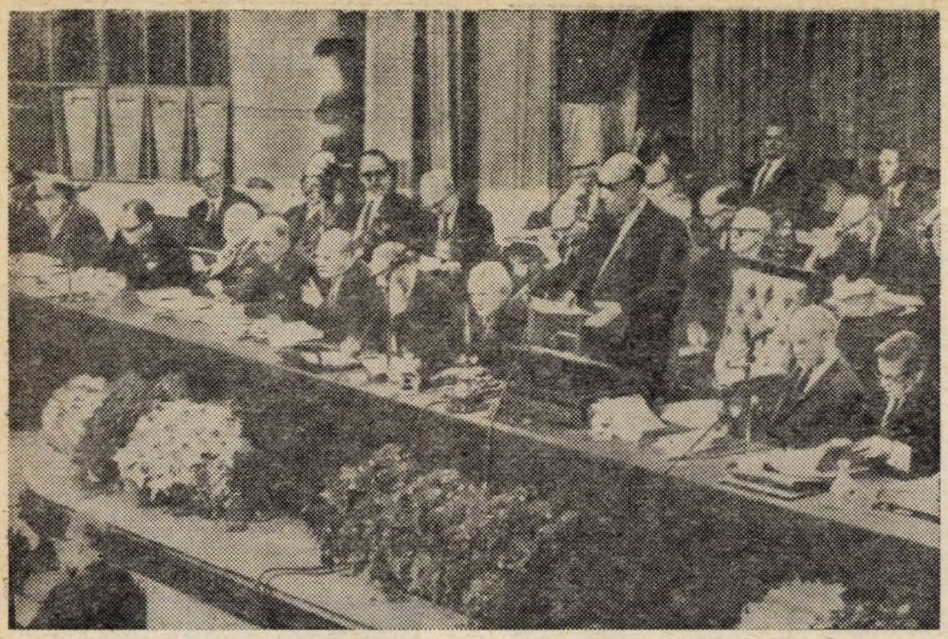

În sala congresului de la Brighton

Corespondență din Londra

Congresul sindicatelor britanice

Richard Clements

redactor șef al revistei „Tribune"

Cifra șomerilor a atins un nivel maxim ; aceea a membrilor partidului laburist a atins un nivel minim. Între ele există o corelație și acest lucru părea pe cale să-l dovedească, marți, congresul anual al sindicatelor britanice.

Congresul T.U.C. este unul din principalele evenimente ale anului, depășit în însemnătate, pentru laburiști, numai de conferința națională a partidului, asupra conținutului căreia — afirmă observatorii vieții politice britanice — permite pronosticuri destul de certe. Era de așteptat ca reuniunea care are loc la Brighton să ocazioneze o dezbatere asupra principalelor aspecte ale politicii partidului laburist.

Firește, sînt aduse în discuție numeroase aspecte ale politicii externe. Vietnamul, cererea de admitere în C.E.E., relațiile cu Europa răsăriteană vor face obiectul unor discuții aprinse. Colaboratorul nostru, Richard Clements, redactor șef al săptămînalului laburist „Tribune", apreciază însă că nota deosebită a acestui congres o dă amploarea dezbaterii consacrate politicii economice a guvernului laburist, prin care — afirmă numeroși lideri sindicali englezi — guvernul a afectat grav tocmai interesele celor pe care pretinde că-i reprezintă.

Această particularitate a actualului congres a fost, se pare, anticipată de guvern : remanierea întreprinsă săptămîna trecută de premierul Wilson urmărea, în primul rînd, să creeze speranța unor elemente noi în politica economică. De asemenea, în zilele care au precedat congresul, conducerea T.U.C., apropiată guvernului, a încercat prin manevre procedurale să împiedice acțiunea unor critici mai severi. Cu toate acestea, marți după amiază, o rezoluție criticînd sever măsurile economice ale guvernului era foarte aproape — judecînd după luările de poziție cunoscute — de a întruni majoritatea care ar fi transformat-o în moțiune de cenzură.

Congresul sindicatelor britanice (T.U.C.) reprezintă anul acesta un stadiu decisiv al ciocnirii dintre sindicate și guvernul laburist. Există un plus de interes pentru această ciocnire, întrucît ea e condusă de doi dintre cei mai proeminenți sindicaliști care, în fapt, au servit înainte guvernul.

Unul dintre ei este Frank Cousins — secretarul general al puternicului sindicat al muncitorilor din transporturi și necalificați — fost ministru al tehnologiei, care a demisionat din guvern ca urmare a unui dezacord în privința politicii economice. Celălalt este Robert Willis, liderul unuia din cele două mari sindicate ale tipografilor din Anglia ; el a făcut parte din Oficiul guvernamental pentru prețuri și venituri. Aceștia își lansează acum atacurile împotriva guvernului la tribuna congresului din Brighton pentru a susține o rezoluție și un amendament cu un caracter deosebit de critic la adresa felului în care guvernul s-a ocupat de situația economică.

Potrivit așteptărilor generale, Cousins, al cărui discurs a fost rostit în cursul zilei de marți, și-a concentrat atacul asupra hotărîrii guvernului de a menține salariile la un nivel scăzut, în timpul perioadei de gravă deflație economică și împotriva incapacității guvernului de a realiza acea dezvoltare economică necesară pentru o sporire a salariilor. Întrucît, în calitatea deținută anterior, de ministru al tehnologiei, era de resortul său să se ocupe de ramurile industriale ce trebuiau să facă posibilă această dezvoltare, el este în măsură să arate delegaților sindicali ce anume a mers prost.

Din partea lui Robert Willis care va vorbi, probabil, miercuri ne putem aștepta la un alt gen de cuvîntare. În postul în care fusese numit de guvern, Willis s-a ocupat în mod direct de politica prețurilor și veniturilor. Așa cum au arătat însă numeroși sindicaliști, această politică și-a concentrat de fapt restricțiile asupra salariilor. Este clar că Willis a luptat din greu în cadrul departamentului său, încercînd să facă în așa fel încît acțiunile Oficiului să se refere în aceeași măsură la prețuri, nu numai la salarii. Dar guvernul — și în special Michael Steward, pînă nu demult titular la Ministerul Afacerilor Economice — nu a fost de acord. Deși acesta din urmă vorbea mereu de necesitatea menținerii prețurilor la un nivel scăzut, el se temea să acționeze deoarece risca să piardă sprijinul cercurilor de afaceri pentru celelalte laturi ale politicii sale economice.

Pînă acum, toate acestea fuseseră presupuneri. Acum însă, pentru prima oară, un om care s-a aflat chiar în cercurile care elaborează politica țării va spune ceea ce gîndește. Mii de delegați la congres vor aștepta cu nerăbdare fiece cuvînt pe care-l va rosti Willis ; aceștia sînt siguri că ceea ce va avea de spus el, va confirma convingerea lor că toate cuvintele frumoase rostite de guvern cu privire la o politică „egalitară" a prețurilor și veniturilor au fost uitate atunci cînd industriașii au pus piciorul în prag.

Congresul sindicatelor de la Brighton este al 99-lea. Anul viitor se va sărbători în Anglia centenarul mișcării sindicale. Dar anul acesta au loc discuții aprinse, încercînd să se stabilească ce anume au realizat sindicatele după cei 100 de ani de evoluție ? Acest subiect este atins, măcar în subtext, în toate cuvîntările. Deoarece faptele arată că, în aproape toate aspectele muncii lor, sindicatele devin tot mai direct afectate de activitățile statului. Cealaltă latură a răspunderilor lor rezidă în relațiile cu patronii particulari ; în acest domeniu, devine imposibil pentru sindicate să-și reprime tendința de a asuma un anumit control asupra industriilor.

Ziarul „The Times", comentînd această situație, scrie : „O altă problemă este aceea că noile răspunderi plasează o povară imposibil de suportat pe umerii lui Woodcock, secretarul general al T.U.C. El era și așa destul de împovărat cînd trebuia să conducă organizația și Consiliul General și să acționeze ca purtător de cuvînt în toate întrunirile importante cu miniștri. Crearea NEDC (un organism semioficial de planificare al industriei și guvernului) a adăugat o sarcină în plus la toate aceste îndatoriri ale sale ; în același timp, el a trebuit să participe la o serie nesfîrșită de întruniri cu grupări sindicale pentru a încerca să le convingă să fuzioneze sau să-și îmbunătățească structurile. Peste toate acestea a apărut acum și problema dificilă a aplicării unei politici benevole a veniturilor, noile relații cu CBI (o organizație a patronilor), participarea la Comisia regală pentru sin-

dicate și eventuala asociere cu organizația sindicală a Pieței comune, sarcină care îi impune să plece la Bruxelles de șapte sau opt ori pe an".

Deși Woodcock este membrul cel mai important al T.U.C., poziția sa reală reprezintă de fapt doar partea de la suprafață a unui aisberg. În partea de jos a acestei structuri sindicale, această zonă de răspundere se lărgește considerabil. Cît de reală este însă această legătură ? Așa cum am arătat referindu-mă la dezbaterea fundamentală ce urmează să aibă loc în congres, simbolicele consultări ale guvernului cu sindicatele nu au devenit un element esențial. În ciuda îndelungatei și glorioasei lor istorii și a poziției importante pe care sindicatele au ajuns să o ocupe în societatea britanică, ele continuă să nu aibă degetele pe pîrghiile puterii. E adevărat că ele sînt consultate. Așa cum a arătat „The Times", Woodcock este implicat în numeroase probleme economice. Dar aceasta nu înseamnă că sindicatele au progresat, în raport cu situația de acum o sută de ani, în cererile lor privind dreptul de a participa la decizii în cadrul propriilor lor industrii.

Este deci semnificativ faptul că, anul acesta, sindicatele readuc în discuție problema controlului asupra industriilor. Sindicatul național al feroviarilor — de departe cel mai mare sindicat industrial — cere T.U.C. „să examineze întreaga problemă a participării muncitorilor la conducerea industriilor naționalizate, în scopul de a determina guvernul să introducă o legislație care să acorde muncitorilor folosiți în industriile naționalizate o reprezentare adecvată la toate nivelurile organismelor răspunzătoare de conducerea industriilor respective".

Desigur, în cadrul mișcării sindicale britanice, există în momentul de față un sprijin masiv pentru asemenea puncte de vedere. Alte rezoluții asupra aceluiași subiect provin chiar din partea unor sindicate care acționează în domeniul industriei naționalizate. Sindicatele încep să-și dea seama că proprietatea de stat asupra acestor industrii nu reprezintă un scop în sine.

Va fi poate dezamăgitor pentru unii faptul că congresul din anul acesta are la dispoziție un timp foarte scurt pentru discutarea problemelor internaționale. Există o rezoluție în privința Vietnamului — supusă de organizația desenatorilor tehnici, o organizație de tehnicieni cu foarte înaltă calificare. Alte moțiuni se referă la relațiile cu țările socialiste, la eventualitatea intrării în C.E.E. Este desigur însă o indicație pentru situația neclară existentă în mișcarea sindicală britanică — situație la care existența unui guvern laburist ducînd, adesea, o politică antimuncitorească a contribuit simțitor — faptul că sindicatele trebuie să folosească cea mai mare parte a timpului discutînd propriile lor probleme, cu prioritate față de acelea ale lumii.

O sută de ani reprezintă o perioadă lungă. Faptul că sindicatele britanice au rămas atît de efectiv unite, reprezintă un indiciu important că dificultățile pe care le au astăzi în față vor fi înlăturate. Felul în care vor proceda va reieși din dezbaterile de la Brighton. În acest scop, ne putem aștepta ca actualul congres să stabilească liniile de colaborare între guvern și sindicate mai categoric decît pînă în prezent.

Londra, 5 septembrie

Corespondență din Varșovia

Relațiile polono-franceze

Henryk Zdanowski

redactor la revista „Polityka"

Vizita oficială în Polonia a generalului Charles de Gaulle, președintele Republicii Franceze, constituie dezvoltarea logică și încoronarea numeroaselor contacte ce se desfășoară între cele două țări pe plan politic, economic și cultural. Voi aminti doar că în anul 1965, Josef Cyrankiewicz, președintele Consiliului de Miniștri al Poloniei, a făcut o vizită în Franța, iar în cursul anului trecut Zenon Kliszko, vicemareșal al Seimului, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., urmat apoi de Adam Rapacki, ministrul afacerilor externe, au întreprins vizite similare. Nu de mult, Maurice Couve de Murville, ministrul de externe al Franței, a fost oaspetele Varșoviei.

Se cuvine să menționăm că deși relații de prietenie leagă de multe secole Polonia și Franța, este prima vizită din istorie a unui șef de stat francez în țara noastră. (Nu pun la socoteală pe Napoleon care, se știe, nu venise în vizită pe pămîntul Poloniei).

În contextul tradiționalelor relații polono-franceze se înscriu, pe cele mai variate planuri, multe nume ilustre : Jaroslaw Dombrowski, unul din conducătorii Comunei din Paris, prințul Poniatowski, mareșal al Franței, Adam Mickiewicz, cel mai mare poet polonez, al cărui monument împodobește una din piețele Parisului, Frédéric Chopin sau, mai aproape de noi în timp, ilustra savantă Maria Curie-Sklodowska. În prezent, aceste tradiții durabile — și aceasta este cel mai important — își lărgesc sfera și capătă conținuturi noi.

Un eveniment important al colaborării polono-franceze l-a constituit încheierea, la sfîrșitul anului 1965, a unei convenții comerciale pe o perioadă de cinci ani. Această înțelegere prevede o creștere importantă a schimburilor comerciale și, în plus, permite să se întrevadă perspectiva unei cooperări economice larg concepute. Cîteva cifre : valoarea schimburilor comerciale polono-franceze a fost în anul 1966 de 382 milioane de zloți-valută, deci cu aproape 120 milioane de zloți mai mare decît în 1965. În comparație cu anul 1960, aceasta reprezintă o creștere globală de trei ori. O influență esențială asupra creșterii schimburilor a avut-o liberalizarea de către Franța a schimburilor comerciale.

Un alt eveniment important pe plan economic a fost achiziționarea în acest an de către Polonia, din Franța, a unei uzine complete de îngrășăminte azotoase, care va fi unul din obiectivele cele mai moderne de acest tip, nu numai din Polonia ci și din întreaga lume. Totodată, acesta reprezintă și cel mai mare contract pe care l-a încheiat pînă acum Polonia cu vreuna din țările occidentale, precum și unul dintre cele mai mari încheiate de Franța, valoarea lui fiind de 240 milioane de zloți-valută.

Colaborarea științifică a ambelor țări se referă la multiple domenii, atît în ce privește cercetările teoretice cît și cele aplicate. Se poate spune cu certitudine că nu există astăzi cercetător științific, începînd cu umaniștii și terminînd cu specialiștii din domeniul energiei nucleare, care să nu aibă contacte cu știința franceză. Franța face parte din țările cu care noi, polonezii, desfășurăm unele dintre cele mai intense schimburi științifice. În 1964 au plecat pentru a colabora cu instituțiile științifice franceze, ca bursieri, stagiari sau conferențiari, 130 de persoane ; în anul 1965 — 151 de persoane, iar anul trecut — 180 de persoane. În perioada 1964—1965 au venit în Polonia, în medie, 150—200 de oameni de știință francezi pe an.

Se întărește, de asemenea, colaborarea culturală. Încă în iulie 1957 a fost creată, pe baza declarației privind colaborarea culturală polono-franceză, o comisie mixtă care stabilește planul oficial al activităților în acest domeniu. În prezent se realizează al șaselea plan, care cuprinde anii 1966—1967. El include schimburi de manifestări artistice și de expoziții, precum și vizite reciproce ale unor personalități culturale și artistice. În Polonia și în Franța își desfășoară totodată activitatea un număr de instituții permanente de colaborare științifică și culturală. Din ele fac parte : Staținea din Paris a Academiei Polone de Științe, Centrul polonez de pe lîngă Sorbona și cel francez de pe lîngă Universitatea din Varșovia, catedrele și lectoratele de limbă și literatură franceză din Polonia, catedrele și lectoratele de limbă și literatură polonă din Franța. Adăugăm că traducerile din literatura franceză ocupă locul al doilea după cele din literatura rusă și sovietică.

Această colaborare și contactele cotidiene se desfășoară într-o atmosferă de înțelegere politică mutuală, la care contribuie atitudinea realistă afirmată în anumite probleme de președintele de Gaulle. În martie 1959, primul dintre șefii puterilor occidentale, el s-a pronunțat asupra caracterului ireversibil al frontierei de pe Oder-Neise.

În concluzie, politica orientată spre destindere, coexistență și colaborare, este atît în interesul celor două părți, cît și în al întregii Europe.

Varșovia, 5 septembrie

Ce se întîmplă în GUATEMALA?

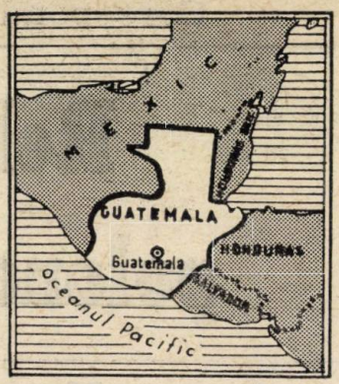

„Cunoaștem persoanele care au finanțat această conspirație", a declarat șeful poliției secrete, Eduardo Garcia Gomez, referindu-se la descoperirea unui complot al forțelor de extremă dreaptă împotriva președintelui Julio Cezar Mendez Montenegro, în ultima săptămînă a lunii iunie. Serviciul securității preciza că lovitura de stat era „programată" pentru începutul lunii iulie și că, inițiată și dirijată din capitală, avea ramificații și în restul țării.

Nu se poate ști exact dacă „persoanele" fuseseră sau nu identificate sau dacă declarația n-a fost făcută, din prudență, pentru înlăturarea unei posibile impresii de incapacitate din partea poliției. Cert este însă, potrivit opiniei observatorilor competenți, că acest complot, anulat la sfîrșitul lunii iunie, nu este și nu va fi ultimul. Amenințarea unei lovituri de stat planează asupra președintelui încă din momentul instalării sale. Nu puține publicații afirmă că militarii vor împiedica funcționarea normală a noii administrații prin intermediul unei lovituri de stat. Cercurile militare, al căror candidat fusese înlăturat prin victoria civilului Mendez Montenegro (deși se creaseră toate „condițiile" pentru ca alegerile să-l consacre președinte pe colonelul Miguel Ponciano), nu sînt de acord să se declare învinse.

■

Ce anume a asigurat succesul lui Montenegro ? Alegerile din luna martie, anul trecut, încheiau o perioadă de 12 ani de dictatură militară, ultimul guvern al militarilor fiind junta condusă de colonelul Peralta Azurdia, personalitate de extremă dreaptă, autor al loviturii de stat din 1963 împotriva guvernului lui Ydigoras Fuentes.

În timpul campaniei electorale, desfășurată pe fundalul unor puternice demonstrații populare revendicative, Montenegro și-a axat discursurile pe criticarea dictaturii militare și pe o serie de promisiuni în legătură cu înfăptuirea unei reforme agrare. El a reușit să-și creeze în felul acesta o largă platformă electorală și, cu sprijinul maselor populare, să răstoarne planurile juntei.

Pierzînd orice speranță, forțele militare de dreapta se găseau în fața următoarei alternative : să accepte condiționat victoria lui Montenegro, respectiv a Partidului Revoluționar (al cărui reprezentant este) sau să recurgă la o lovitură de stat, procedeu de loc nou în Guatemala. Prima soluție a părut atunci mai avantajoasă atît militarilor cît, bineînțeles, și lui Montenegro. După febrile tratative, în schimbul promisiunii militarilor de a nu-l răsturna de la putere, noul președinte s-a angajat să renunțe la unele din reformele anunțate, să continue lupta împotriva mișcării de partizani și să nu ia măsuri cu efect represiv asupra armatei.

S-ar fi părut că „toată lumea este mulțumită". E ridicată starea de asediu instaurată de regimul precedent, ceea ce trebuia să ducă la abolirea restricțiilor constituționale, și se făcea un „prim pas" spre o reformă agrară (fiind distribuite gratuit domeniile naționale și cîteva proprietăți ale unor bănci din Guatemala).

Foarte curînd însă, politica președintelui de a încerca să-și respecte cît de cît promisiunile și, în același timp, de a mulțumi și forțele dreptei, de care depindea rămînerea lui în acest post (printre altele, semnează cu militarii un pact de luptă contra partizanilor), începe să devină tot mai riscantă. Renumele de „moderat și adept al reformelor" intră în contradicție cu prețul puterii. În prezent, Montenegro își exercită funcția de președinte în condițiile unor presiuni crescînde din partea maselor, care-l acuză de „trădarea propriei platforme electorale", cît și din partea cercurilor militare, care îi reproșează „lipsa de fermitate împotriva partizanilor", declarîndu-l chiar „nedemn de a fi președinte".

Într-o asemenea situație dificilă, contrazicîndu-se pe sine, Mendez Montenegro este nevoit, la cîteva luni după instalare, să reintroducă starea de asediu. „Poziția noului președinte este șubredă deoarece cercurile militare din țară nu au renunțat la lupta pentru putere", remarca ziarul „Washington Post".

„Starea de asediu" este mereu reînnoită sau transformată în „stare de urgență", pentru ca guvernul să dispună de mijloacele legale care să-i permită continuarea operei de „pacificare progresivă a teritoriului național". Rezultatul este contrar celui nu atît așteptat, cît dorit. Acțiunile forțelor de dreapta se intensifică, organizațiile teroriste își fac tot mai des simțită prezența.

Apariția unor noi organizații teroriste, ca „Mano blanca" și N.O.A. (organizație anticomunistă), mărește numărul atentatelor. Starea de urgență se prelungește la nesfîrșit, fără vreo speranță apropiată de împrospătare a climatului, iar garanțiile constituționale sînt din nou suspendate. „Mîna albă și N.O.A. rivalizează între ele în comiterea crimelor", declara un observator al ziarului „La Marcha". Finanțate și îndrumate de armată, aceste organizații răspîndesc panica și groaza în rîndurile populației prin amenințări de tot felul.

Guvernul este departe de a lua măsuri eficace. Faptul că grupurile secrete teroriste au fost declarate în afara legii, nu face decît să scadă din răspunderea guvernului. „Ori de cîte ori este descoperită o crimă, presa o atribuie uneia din organizațiile clandestine, guvernul spălîndu-se pe mîini ușurat", scria ziarul „La Marcha".

Imixtiunea străină găsește în aceste condiții un teren din cele mai prielnice. Imediat după alegeri, la Ciudad de Guatemala se vorbea de eventualitatea „unui nou Santo Domingo". Violările repetate ale constituției de către ofițeri, corupția generalizată în anumite cercuri ale armatei și poliției constituie un fundal al evenimentelor care amintesc primăvara dominicană a anului 1965. „Perspectiva unei lovituri de stat din partea dublei reacțiuni, a clanului militar de extremă dreaptă și a conservatorilor, ar putea face posibilă o intervenție militară a Statelor Unite în Guatemala" („El Popular").

Guatemala întreține o întreagă echipă de luptă în conformitate cu programul de ajutor militar al Statelor Unite. Jumătate din corpul ofițeresc a fost instruit în tehnica împotriva insurgenților la bazele militare nord-americane din Panama sau Statele Unite. Influența nord-americană se extinde în forme foarte complexe și asupra economiei. „United Fruit Company" este cel mai puternic monopol străin care acționează pe teritoriul Guatemalei. Compania deține cele mai mari plantații din țară, apărate cu grijă de regimurile precedente de pericolul exproprierii.

■

Mendez Montenegro, actualul președinte, nu-și poate permite, avînd în vedere poziția sa deloc consolidată, să atenteze la „drepturile" atotputernicei companii. Dimpotrivă, investițiile nord-americane dispun de un cîmp liber de acțiune la umbra unor instituții influente ca Alianța pentru Progres sau Piața comună a Americii Centrale. „Misiuni ale Frontului Monetar Internațional sau ale Alianței pentru Progres, condiționînd împrumuturile, dictează guvernului lui Montenegro o politică economică favorabilă monopolurilor din S.U.A." („El Popular")

Mișcarea de guerilă, concentrată în special în masivul muntos Sierra de Las Minas, și celelalte forțe democratice din țară și-au intensificat acțiunile împotriva reacțiunii. Încercarea de reformă agrară, care presupune doar împărțirea a 40 000 ha de pămînt, este numai o tentativă de a calma tensiunile sociale acute din mediul rural, fără să se aducă schimbări structurii arhaice care le generează.

Lipsa unei poziții hotărîte, concesiile făcute forțelor dreptei, nerespectarea promisiunilor inițiale au complicat la maximum politica guvernului Montenegro. Sub presiunea atît a forțelor democratice, ale căror speranțe le-a înșelat, cît și a celor de dreapta, cărora nu le-a putut pune frîu fiind nevoit să pactizeze cu ele, președintele guatemalez nu mai amintește de la o vreme că anul 1967 fusese declarat la începutul lui „el año de la paz" (anul păcii). Formula a rămas doar un deziderat anulat de evenimente și fără vreo perspectivă imediată de realizare.

Deocamdată, balanța înclină de partea dreptei și a militarilor legați de ea ; amînînd numai o încercare deschisă de forțe, aceștia au reușit să paralizeze proiectele reformiste ale guvernului.

Anca VOICAN

OBIECTIVELE DE BAZĂ ALE LUPTEI ŞI ACTIVITĂŢII F.N.E.

Din programul politic al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud

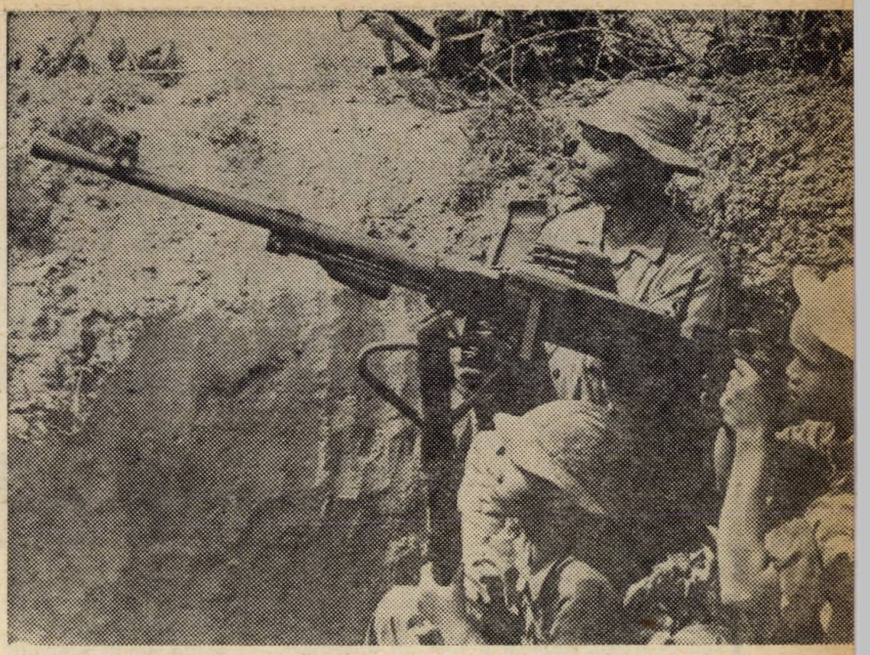

Vietnamul de sud. Luptători din unităţile Frontului Naţional de Eliberare pregătesc un atac împotriva trupelor americano-saigoneze

La recentul Congres extraordinar al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud s-a adoptat un program politic care cuprinde obiectivele de bază ale luptei şi activităţii F.N.E.

În 1960, se arată în program, „a luat fiinţă Frontul Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, care a elaborat un program în 10 puncte, menit să unească întregul popor împotriva imperialismului american şi a lacheilor săi. De atunci, Frontul a realizat unitatea largă a diferitelor pături ale populaţiei, a partidelor politice, organizaţiilor, comunităţilor religioase, naţionalităţilor şi personalităţilor patriotice, în vederea luptei în comun împotriva agresiunii S.U.A., pentru salvarea naţională. Frontul s-a bucurat în permanenţă de ajutorul compatrioţilor noştri din nord şi de peste hotare. El s-a bucurat, de asemenea, de aprobarea deplină şi sprijinul popoarelor Cambodgiei şi Laosului, al popoarelor din ţările socialiste, din ţările care şi-au obţinut independenţa şi alte ţări din lume, inclusiv al elementelor progresiste din Statele Unite".

Sub conducerea F.N.E. — se subliniază în program — poporul Vietnamului de sud a mers din victorie în victorie. Prestigiul Frontului a crescut mereu, atît în ţară cît şi peste hotare. Victoriile F.N.E. au dovedit că linia şi politica sa sînt juste, că forţa unităţii şi luptei poporului vietnamez este invincibilă. „Niciodată pînă acum în istoria ţării noastre, unitatea întregului popor în lupta pentru lichidarea duşmanului şi salvarea ţării nu a fost atît de puternică ca în prezent. Poporul nostru se află pe o poziţie victorioasă, plină de iniţiativă şi în ofensivă".

■

Referindu-se la tradiţiile şi etapa actuală a luptei de eliberare naţională a poporului vietnamez, programul F.N.E. subliniază : „Independenţa, suveranitatea, unitatea şi integritatea teritorială a Vietnamului au fost recunoscute de Conferinţa de la Geneva din 1954. De atunci, compatrioţii noştri din Vietnamul de sud, alături de poporul din întreaga ţară, ar fi trebuit să trăiască în pace şi să construiască o viaţă liberă şi fericită. Totuşi, imperialiştii americani au sabotat acordurile de la Geneva, au creat în Vietnamul de sud un regim marionetă deosebit de crud şi au încercat să transforme sudul Vietnamului într-o colonie de tip nou şi o bază militară, încercînd să prelungească divizarea ţării noastre, să cucerească întregul Vietnam şi să-şi impună dominaţia în întreaga Indochină şi Asie de sud-est".

Din 1965, cu toate că S.U.A. au adus sute de mii de soldaţi americani în Vietnamul de sud, poporul şi forţele armate ale F.N.E. au repurtat numeroase victorii asupra agresorilor. „Regiunile eliberate s-au extins continuu, cuprinzînd în prezent patru cincimi din teritoriu şi două treimi din populaţia Vietnamului de sud. În regiunile eliberate se naşte o putere naţională şi democratică, înfloreşte o viaţă nouă. Şi în domeniile politic, economic, cultural şi diplomatic am obţinut succese importante".

„Sarcinile şi obiectivele poporului sud-vietnamez în lupta pentru salvare naţională — se spune în programul F.N.E. — sînt : să înfrîngă cu hotărîre războiul de agresiune al imperialiştilor americani, să înlăture administraţia-marionetă, să creeze un Vietnam de sud democratic, paşnic, neutru şi prosper, să pornească pe calea reunificării paşnice a patriei". „...F.N.E. din Vietnamul de sud îşi ia angajamentul ca, umăr la umăr cu Frontul Patriei din Vietnam, să îndeplinească glorios sarcina comună a luptei împotriva agresiunii S.U.A. pentru eliberarea sudului, apărarea nordului şi reunificarea paşnică a patriei.

În timp ce luptă pentru drepturile lui naţionale sacre, poporul din Vietnamul de sud îşi îndeplineşte în mod activ obligaţiile internaţionaliste. Războiul de rezistenţă împotriva agresiunii S.U.A. face parte integrantă din lupta revoluţionară a popoarelor din întreaga lume".

■

Subliniind justeţea luptei de eliberare naţională a poporului vietnamez, programul F.N.E. arată că : „Atît timp cît imperialiştii americani nu pun capăt războiului de agresiune, nu-şi retrag toate trupele precum şi trupele ţărilor satelite de pe teritoriul ţării noastre şi nu lasă poporul sud-vietnamez să-şi soluţioneze propriile lui probleme interne, fără intervenţie străină, poporul nostru va lupta cu hotărîre pînă la victoria totală. Războiul de eliberare dus de poporul sud-vietnamez este lung şi greu. Dar el va ieşi cu siguranţă învingător. Poporul nostru se bizuie, în primul rînd, pe propriile lui forţe şi, în acelaşi timp, se bucură de simpatia, sprijinul şi ajutorul popoarelor din lume".

În program sînt prezentate în mod amănunţit sarcinile F.N.E. în construcţia politică şi economică, în organizarea vieţii sociale, se enumeră posibilităţile şi condiţiile create pentru lărgirea rezistenţei şi opoziţiei de masă împotriva regimului de la Saigon.

În ce priveşte calea spre unificarea Vietnamului, Frontul Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud preconizează următoarele : „1. Reunificarea Vietnamului va avea loc treptat, prin mijloace paşnice, pe baza aplicării principiului negocierilor între cele două zone, fără nici o constrîngere de o parte sau de alta şi fără amestec din afară. 2. În vederea reunificării ţării, populaţiile celor două zone îşi unesc în mod constant forţele pentru a lupta împotriva invadatorului străin şi pentru a-şi apăra patria. În acelaşi timp, ele se vor strădui să lărgească schimburile economice şi culturale între cele două zone, vor avea libertatea de a coresponda, de a circula între cele două zone şi de a-şi stabili reşedinţa".

■

Ultima parte a programului F.N.E. conţine obiectivele care decurg din „Aplicarea unei politici externe de pace şi neutralitate". „Frontul Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud — se spune în program — duce o politică externă de pace şi neutralitate, de garantare a independenţei şi suveranităţii, a unităţii şi integrităţii teritoriale a ţării şi de menţinere a păcii mondiale. Această politică se exprimă în felul următor :

1. Stabilirea de relaţii diplomatice cu toate ţările, fără deosebire de regim politic şi social, pe baza principiului respectului reciproc, al independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale, al neagresiunii şi neamestecului în treburile interne, al egalităţii, avantajului reciproc şi coexistenţei paşnice. Anularea tuturor acordurilor inegale semnate de administraţia fantomă cu Statele Unite sau cu alte ţări. Respectarea intereselor economice şi culturale ale ţărilor care aprobă, susţin sau ajută lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii americane pentru salvarea naţională. Acceptarea ajutorului economic şi tehnic neînsoţit de condiţii politice din partea tuturor ţărilor. Abţinerea de la participarea la alianţe militare, neacceptarea de personal militar şi baze militare ale unei ţări străine pe teritoriul nostru.

2. Întărirea relaţiilor de prietenie cu toate ţările care aprobă, susţin şi ajută lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii americane, pentru salvarea naţională. Întărirea relaţiilor de bună vecinătate cu Cambodgia şi Laosul. Consolidarea neîntreruptă a solidarităţii şi întrajutorării popoarelor din Indochina pentru apărarea independenţei, suveranităţii, unităţii şi integrităţii teritoriale a fiecărei ţări...

3. Sprijinirea activă a luptei pentru independenţă naţională a popoarelor din Asia, Africa şi America Latină împotriva imperialismului, colonialismului şi neocolonialismului...

4. Lupta activă pentru apărarea păcii mondiale, împotriva imperialiştilor agresori în frunte cu imperialismul american. Cererea de a fi dizolvate blocurile militare agresive şi de a se lichida bazele militare ale imperialismului în străinătate. Contribuţie activă la consolidarea şi dezvoltarea frontului popoarelor din lumea întreagă care sprijină poporul vietnamez în lupta sa împotriva agresorilor imperialişti americani pentru independenţă naţională şi pace".

„Interesul suprem al patriei este ca toată populaţia din sud, unită ca un singur om, să-şi întărească unitatea, să meargă înainte, să continue lupta victorioasă împotriva agresorilor americani şi a administraţiei-marionetă şi, împreună cu compatrioţii noştri din nord, să înfăptuiască în mod glorios această măreaţă operă, eliberarea sudului, apărarea nordului, reunificarea paşnică a patriei".

Plovdiv văzut de pe una din colinele sale

reportaj pe glob

Orașul celor șase coline

Imediat după sosirea la Plovdiv am întrebat pe cineva cu ce să încep vizitarea orașului. Replica a fost tot interogativă : „Ați sosit cu trenul sau cu avionul ?" Mi s-a explicat că cine sosește cu avionul, beneficiază de panorama orașului pe care, oriunde, turistul tinde s-o considere ca una din obligațiile sale. Călătorului sosit cu trenul, căruia privelișteа de ansamblu a localității nu i se revelă de la bun început, i se recomandă în primul rînd ascensiunea pe una din colinele care străjuiesc orașul. Oricum însă, peste viziunea de ansamblu a așezării nu se poate trece nici în această variantă.

Am urcat pe una din colinele centrale. Spre est se înalță Sahat Tepé, ușor de recunoscut după turnul său cu ceas (una din primele construcții de acest fel din Europa), în jurul căruia, în deceniul al V-lea al secolului nostru, s-a axat construcția unei noi zone a orașului. În față se așternu cele trei coline care se pierd una într-alta (și care într-o vreme au dat numele orașului — Trimontium) ; aici este vechiul Plovdiv. Către sud, Djendem Tepé sau Colina Tinereții, cu noua zonă industrială înaintînd treptat spre poalele munților Rodope, iar în partea opusă, spre vest, cartiere moderne — blocuri cu multe etaje, complexe sportive, parcuri de distracție, care se înșiruie de-a lungul fluviului Maritа. În sfîrșit, spre miazănoapte, dincolo de fluviul cu cheiuri de piatră străjuit de alei de plopi care intersectează orașul, se zărește partea Plovdivului cea mai fidelă conceptului de oraș modern, cu aglomerări de construcții întretăiate de artere intens circulate. Se mai disting de pe colină coșurile fumegînde ale numeroaselor industrii ale orașului, îndeosebi spre sud, dar nu numai aici, contururile albe ale minaretelor, geamiilor și, bineînțeles, „Orășelul tîrgului internațional".

După ce ai efectuat un asemenea tur de orizont, subscrii la opinia curentă că specificul Plovdivului ca așezare pornește tocmai de la amplasarea sa geografică. Pe calea ferată, pe măsură ce te apropii de Plovdiv, după ce traversezi ore întregi marea cîmpie tracă, linia orizontului se tulbură la un moment dat, iar apoi, treptat, se redefinește în conturul unor dealuri implantate aproape surprinzător pe întinderea plată. Plovdiv este „orașul celor șase coline". Denumire ce amintește poate și aici de fascinația pe care măreția de altădată a Romei — „Orașul celor șapte coline" — a exercitat-o asupra atîtor orașe ce n-au pregetat să-și numere dealurile care le străjuiesc sau le servesc drept vatră pentru ca să consemneze numărul lor în cea de-a doua denumire a urbei. (Fapt este că numele roman al așezării era Trimontium.) Probabil pe una din cele șase coline, un călător ilustru prin aceste locuri, Lamartine, a meditat în 1833 asupra însușirilor naturale ale așezării : „Este unul din cele mai fascinante locuri pe care ți le poți imagina pentru ridicarea unui oraș".

TOPONIMIA — ISTORIE REZUMATĂ

Ca oriunde în Bulgaria, la Plovdiv istoria se confirmă omniprezentă și adînc implantată în cotidian. Moștenirea istorică a orașului este impresionantă. Omagierea ei o întîlnești pretutindeni. Orașul cuprinde numeroase muzee și case-muzeu (peste 80). O vizită la Muzeul arheologic prilejuiește evocarea primelor vîrste cunoscute ale așezării. Se deduce din mărturiile arheologice că fondatorii orașului au venit dinspre Rodope în epoca neolitică — între anii 3500—3000 î.e.n. — și s-au stabilit inițial la Nebet Tepé, care ar constitui miezul actualului Plovdiv. Prospecțiunile efectuate au descoperit la adîncimea de 5—6 m aspecte ale acestei vîrste, de la confluența preistoriei cu istoria.

Despre remarcabila civilizație tracă dezvoltată apoi pe vatra orașului de azi, evocată de Herodot, Strabo și Homer, depun mărturie sugestivă vasele de aur, bijuteriile și ceramica descoperite în mormintele tumulare răspîndite pretutindeni pe cîmpia bulgară, parte întîlnite și astăzi pe alocuri — movile de pămînt înierbate.

Una din mîndriile orașului este „tezaurul de la Panaghiurište". În Bulgaria numele acestei localități din apropierea Plovdivului capătă o rezonanță similară cu a satului Pietroasa pentru locuitorii de pe malul stîng al Dunării. Comoara expusă la Muzeul arheologic din Plovdiv se compune dintr-un serviciu de vin din aur masiv, greu de 6 100 g, cu încrustații închipuind scene mitologice și executat probabil în sec. al IV-lea î.e.n. Tezaurul de la Panaghiurište este una din acele opere de artă care-i determină pe savanți să evalueze aportul real al culturii dezvoltate pe aceste locuri la arta și civilizația lumii.

Popasul în Muzeul arheologic invită la reflecție asupra vîrstelor istorice ale orașului. Civilizațiile, în tiparele cărora așezarea s-a dezvoltat succesiv, și-au lăsat amprenta, estompată în raport direct cu depărtarea în timp, pe aspectul actual al Plovdivului și, în formă rezumată, pe to-

Combinatul pentru producția de metale colorate din Plovdiv, cea mai mare unitate a industriei metalelor neferoase din R. P. Bulgaria

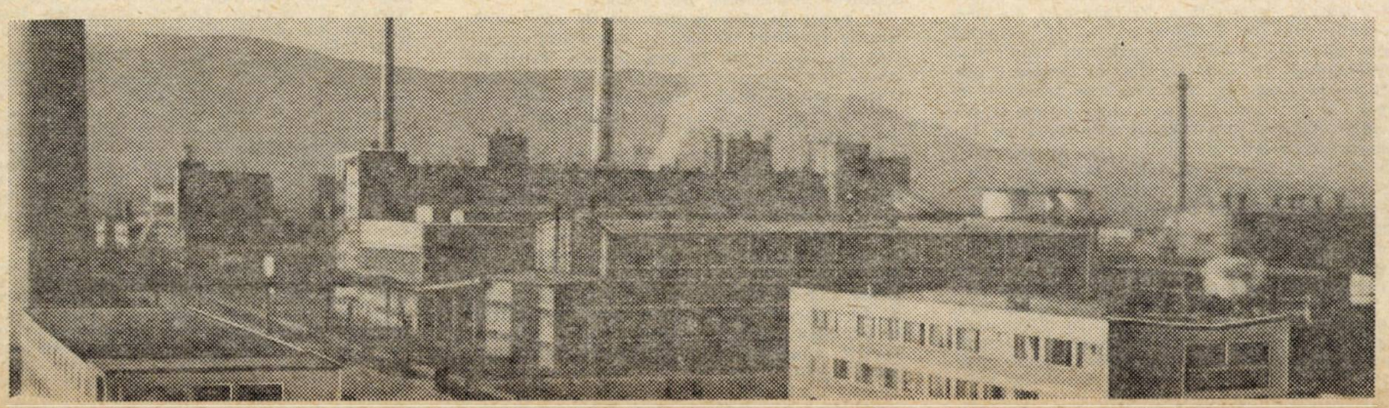

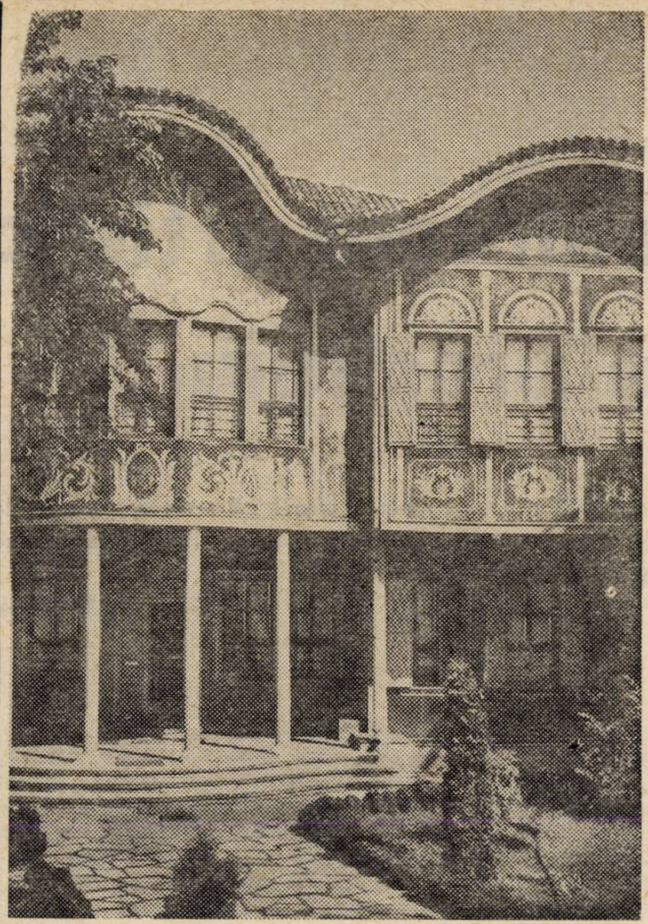

Una din clădirile-muzeu ale vechiului Plovdiv

ponimia sa. Prima denumire a orașului pe care o păstrează istoria este Eumolpias — locuit de triburile trace ale odisilor și besilor. În secolul al V-lea î.e.n., denumirea consemnată este Pulpudava. În anul 342 î.e.n., Filip al II-lea al Macedoniei cucerește orașul trac, îl reconstruiește, ridică un zid în jurul său și îl rebotează, bineînțeles, Philipopolis. După o episodică dar nefastă năvălire a celților, care devastează așezarea, din 46 e.n. se instalează stăpînirea romană ; acum începe așa-numita „vîrstă de aur" a vechiului oraș (devenit Trimontium). Faima sa se răspîndește în întreg imperiul ; autorul de satire Lucian îl califică în „Fugarii" numai prin superlative : „Este cel mai mare și cel mai frumos din toate orașele. Grandoarea lui strălucește din depărtare iar lîngă el curge un fluviu măreț".

Două secole mai tîrziu, cînd imperiul roman apune, goții sînt cei care trec prin foc și sabie așezarea.

Istoria continuă cu perioade de înflorire și decadență ; în secolul al XIV-lea, sub noii săi stăpînitori, turcii, orașul — metamorfozat în Philibé — capătă configurația specifică așezărilor Asiei Mici : viața se concentrează în bazare, la poalele colinelor. Relicve ale acestei vîrste sînt nu numai exponatele de muzeu, ci, în primul rînd, ceea ce s-a păstrat din numeroasele moschei înălțate de-a lungul a peste o jumătate de mileniu. Remarcabile monumente ale artei musulmane sînt îndeosebi „Giumaia Giamia" („moscheea tîrgului") și „Imaret Giamia" („moscheea binefacerii"), ctitorite la începutul stăpînirii otomane. În veacurile al XVIII-lea și al XIX-lea, orașul a fost un puternic focar al luptei pentru cucerirea independenței naționale ; unul din fiii iluștri ai Plovdivului este marele scriitor și revoluționar patriot Ivan Vazov.

Locuitorii celui de-al doilea mare oraș al țării se mîndresc cu istoria așezării lor. Dacă sofioții obișnuiesc să spună : „Nu este ceva mai înalt decît Vitoșa, mai adînc decît Iskrul, mai mare decît Sofia", cei din Plovdiv nu uită să menționeze că aici s-a deschis prima școală în limba națională, a fost fondată în 1857 prima legătorie și tipografie de carte bulgărească de către concetățeanul lor Hristo Danov. În primul rînd însă, locuitorii Plovdivului sînt mîndri de adevărata renaștere a orașului lor în ultimele două decenii (oglindită sugestiv la Muzeul construcției socialiste).

RITMURI CONTEMPORANE

Orășelul de mici meșteșugari din deceniul al IV-lea al secolului nostru este azi un centru important al industriei de metale neferoase și al construcției de mașini, al industriei textile și alimentare. Circa 8 la sută din producția industrială a Bulgariei s-a realizat în ultimii ani în jurul celor șase coline. Combinatul textil „Maritza" produce anual peste 40 milioane de metri de țesături ; fabrica de țigări „Rhodope" prelucrează o cincime din producția națională de tutun (blocînd dispozitivul care segmentează țigările produse aici, s-ar obține într-un an un trabuc care ar înconjura de 10 ori Ecuatorul). Plovdivul este primul raion producător de fructe al țării.

Orașul a crescut o dată cu industriile sale ; în mai puțin de 20 ani, populația aproape s-a dublat. Jumătate din numărul locuitorilor s-a mutat în ultimii ani în locuințe noi.

Pe meridianele globului, renumele Plovdivului se datorește îndeosebi comerțului. Tradiționalul tîrg internațional organizat aici este deopotrivă o recunoaștere a ponderii economice a orașului și o oglindă a progreselor economiei bulgare, a posibilităților sale sporite de dezvoltare, a schimburilor materiale cu alte țări. Despre acest subiect ne-a vorbit la Sofia ministrul adjunct al comerțului exterior al R. P. Bulgaria, Ivan Golumeev.

„Țara noastră ne-a spus d-sa — desfășoară un volum mare de comerț exterior comparativ cu alte țări (în raport cu suprafața și populația). În 1966, circa 65 la sută din venitul nostru național s-a realizat prin comerțul exterior. Sîntem o țară mică și nu avem unele din posibilitățile de desfacere de care dispun țările mari, o piață internă foarte largă. Se știe că, în general, în țările mari participarea volumului comerțului exterior la realizarea venitului național reprezintă abia cîteva procente — 2-3 la sută. Pentru rentabilizarea continuă a producției noastre, considerăm că se impune promovarea unui comerț exterior activ". Interlocutorul nostru a dat cifre în acest sens : în decursul unui deceniu (1955-1965), exportul bulgar a crescut aproape de 3,5 ori ; în 1966 el a atins 1 400 milioane leva valută, iar pentru acest an se prevede cifra de 1 680 milioane leva valută.

Referindu-se la relațiile bulgaro-române în acest domeniu, ministrul adjunct al comerțului exterior ne-a declarat : „În ultimele două decenii, străvechile noastre relații comerciale au primit un nou conținut. Imediat după eliberare, pentru satisfacerea necesităților de produse petroliere ale economiei noastre, de pildă, am primit ajutorul României ; în același timp am livrat, la rîndul nostru, mărfuri necesare țării dv. În 1966, ritmul de creștere a schimburilor noastre comerciale aproape s-a dublat față de 1960, iar potrivit protocolului comercial semnat anul trecut, se prevede pentru 1967 triplarea cifrei. Realități și perspective care corespund relațiilor actuale dintre cele două țări ale noastre".

Solicitat să se refere la principiile care călăuzesc dezvoltarea comerțului exterior al R. P. Bulgaria, interlocutorul nostru ne-a spus : „Considerăm că baza relațiilor noastre economice externe trebuie să fie relațiile cu țările socialiste. Depunem totodată eforturi pentru dezvoltarea și întărirea relațiilor economice cu toate țările lumii. Acordăm o grijă și o atenție permanentă relațiilor noastre cu țările în curs de dezvoltare ; într-un deceniu, volumul de schimburi cu aceste țări a sporit de 12 ori. Prin stabilirea de relații economice externe și întărirea lor se contribuie și la însănătoșirea relațiilor politice dintre țări. Cu cît se dezvoltă mai mult schimburile economice între state pe baza respectării drepturilor și a avantajului reciproc, cu atît devine mai bun și mai prietenesc climatul relațiilor dintre ele pe diferite alte planuri".

Tîrgul internațional de la Plovdiv este probabil cea mai sugestivă materializare a posibilităților sporite ale economiei bulgare de a dezvolta legăturile comerciale cu țările lumii. El ilustrează drumul ascendent străbătut de economia și comerțul exterior bulgar în ultimii 75 de ani — de la expoziția de produse agricole și industriale organizată aici în 1892, pînă la actualul tîrg — forum al cercurilor comerciale din numeroase țări ale lumii. (La ediția 1966 au fost reprezentate 46 de țări, cu 11 mai mult decît la ediția precedentă).

Imaginea finală care i se impune celui ce a vizitat Plovdivul este a unui oraș în plină dezvoltare. Plovdivul reflectă la proporțiile lui — ale celui de-al doilea mare oraș al Bulgariei socialiste — activitatea constructivă a poporului bulgar pentru propășirea și înflorirea patriei sale.

Corneliu VLAD

Un eveniment artistic de prestigiu

„Relațiuni culturale trebuie să existe între toate popoarele iubitoare de pace, libertate, bună înțelegere..."

George ENESCU

La București a început al patrulea Festival și Concurs internațional „George Enescu", manifestare artistică ce s-a impus pe agenda marilor festivaluri muzicale internaționale, transformînd capitala țării noastre într-un oraș al muzicii.

Reunind reprezentanți de seamă ai vieții muzicale din multe țări ale lumii, precum și tineri interpreți veniți să se supună aprecierii unui juriu exigent, această trienală muzicală inspirată de creația enesciană este în același timp un omagiu adus marelui muzician român și un prilej de confruntare a valorilor contemporane ale celei mai universale dintre arte. Statornicirea unei asemenea tradiții în viața noastră muzicală apare ca întruchiparea uneia din ideile generoase și nobile pe care Enescu însuși le afirma, pronunțîndu-se pentru relațiile și schimbul viu de valori artistice și culturale ce trebuie să existe între toate popoarele. După cum spunea el, „acei care cred în artă îmi sînt frați, indiferent de rasă, naționalitate, confesiune".

Festivalul și concursul constituie împreună un prilej de afirmare a spiritualității românești, a aspirațiilor profunde de pace, prietenie și comunicare universală nutrite de poporul nostru. În ochii muzicienilor străini, aceste manifestări oferă, așa cum spunea cu prilejul precedentului festival, la care a participat, celebrul dirijor austriac Herbert von Karajan, „un stimulent important pentru tineri, constituind un punct de plecare de semnificație vitală pentru dezvoltarea artei muzicale".

Evident, prestigiul festivalului și al concursului muzical purtînd numele celui mai mare compozitor român, recunoscut unanim ca muzician de seamă al lumii, este legat, în primul rînd, de acest nume. Creația lui Enescu, genială în îmbinarea unor tradiții de mare originalitate cu inventivitatea artistică proprie veacului nostru, neuitatele sale calități de virtuos al baghetei și al viorii sînt de natură să confere manifestării trienale statornicite sub numele lui un mare credit în ochii opiniei muzicale de pretutindeni. La aceasta se adaugă și argumentul hotărîtor al ținutei la care s-au situat primele trei ediții ale festivalului și concursului, apreciate de participanți dintre cei mai celebri ca modele de organizare și de seriozitate, de exigență și de stimulare a emulației artistice la cel mai înalt nivel. Desigur, participarea însăși este chezășia unor asemenea atribute, iar simpla citare a cîtorva dintre numele care au ilustrat-o e concludentă : Gaspar Cassado, Arthur Rubinstein, David Oistrah, Yehudi Menuhin, John Barbirolli, George Georgescu, Nadia Boulanger, Halina Czerny Stefanska, ale căror nume au făcut să strălucească edițiile anterioare ; precum și oaspeții actualei manifestări, printre care Wilhelm Kempff, Zubin Mehta, Kiril Kondrașin, Isaac Stern, Mstislav Rostropovici, Kurt Mazur, Antal Dorati, Van Cliburn, Friedrich Gulda, Baletul Operei din Paris, alături de care arta interpretativă românească se va afirma prin dirijorii Antonin Ciolan, Mircea Basarab, Iosif Conta, Constantin Bugeanu, Mircea Popa, Mircea Cristescu, Marin Constantin, Paul Popescu, prin formațiile muzicale de frunte ale țării noastre, ca și prin soliști ca Ion Voicu, Radu Aldulescu, Valentin Gheorghiu, Mihai Constantinescu, Nicolae Herlea, Zenaida Pally, Elena Cernei, David Ohanesian etc., etc.

Repertoriul festivalului care, ca și probele concursului, conferă un loc de cinste muzicii enesciene, este încă un element ce dă autoritate manifestării muzicale găzduite în aceste zile la București. Iar faptul că, la această a patra ediție, muzica contemporană este mai amplu reprezentată conferă pe bună dreptate un plus de interes festivalului, ca aport la viața muzicală a lumii.

La festivitatea inaugurală de marți, Henri Gagnebin, președintele Federației concursurilor muzicale internaționale, prezent și la anterioarele ediții ale Festivalului „George Enescu", menționa că a putut urmări „splendida dezvoltare a acestor manifestări atît de bine organizate și pe care statul român le susține în mod atît de eficace, convins de înalta valoare a muzicii ca forță culturală și ca dovadă a geniului creator al poporului român". Ilustrul oaspete sublinia că ceea ce a marcat mereu Festivalul Enescu „este locul amplu acordat compozitorilor români, în primul rînd, firește, aflîndu-se opera remarcabilă și universal admirată a lui Enescu însuși". Repertoriul, participarea artistică, precum și sensibilitatea, cultura și receptivitatea publicului i-au permis să afirme că Festivalul „George Enescu" a devenit celebru în lumea muzicii. Cît despre concursul de interpretare muzicală, spunea dl Gagnebin, „el face parte din Federația concursurilor internaționale de muzică... și nu este ușor să fii primit membru în această federație : trebuie să fi considerat ca internațional și de înaltă valoare artistică. Și acesta este cazul concursului «George Enescu», care și-a cîștigat o reputație universală. Mulți tineri interpreți și-au găsit aici punctul de plecare spre o frumoasă carieră".

În plus, anul acesta manifestarea enesciană se lărgește cu primul simpozion internațional de muzicologie consacrat vieții și activității marelui muzician român. Contribuțiile diverse ale participanților la această dezbatere vor face ca personalitatea și creația lui George Enescu să fie și mai bine cunoscute, relevîndu-se coordonatele cele mai profunde ale operei lui, aspirația sa către perfecțiune în artă și, prin opera de artă, către o mai bună cunoaștere, prietenie și înfrățire între oameni. Astfel, Festivalul Enescu își continuă propria sa tradiție de manifestare artistică de înalt nivel, stimulatoare pentru creație și gîndire, contribuind din plin la creșterea continuă a prestigiului internațional al culturii românești.

Radu VARIA

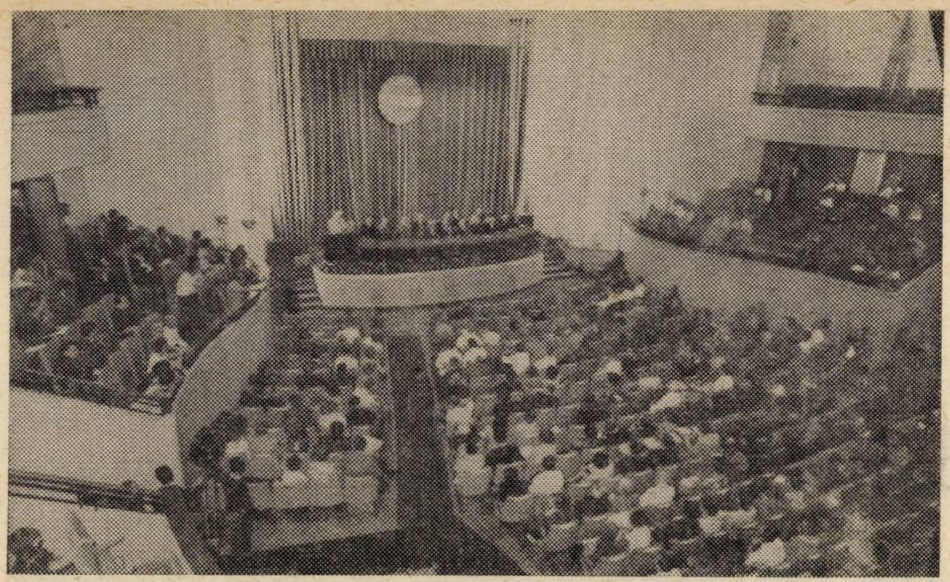

La ședința de închidere a lucrărilor Congresului

Lingvistica și lumea de azi

Peste 1 700 de participanți din 60 de țări, șapte rapoarte, 700 de comunicări reprezintă un prim bilanț al celui de-al X-lea Congres internațional al lingviștilor, ale cărui lucrări s-au încheiat recent la București. Cifrele — fără precedent în istoria congreselor consacrate lingvisticii — și tematica dezbătută au îndreptățit să se aprecieze că această reuniune a fost una din marile manifestări științifice mondiale ale anului. Prezența unor savanți de renume mondial și a unui mare număr de specialiști, contactele stabilite între cercetători de pe toate continentele, amplele confruntări de păreri în principalele sectoare ale lingvisticii au conferit acestui Congres un caracter deosebit de activ.

Am solicitat cîtorva eminenți specialiști părerea în legătură cu problemele actuale, realizările și perspectivele din această ramură a științei, și cu felul în care au decurs lucrările Congresului. Ne-am adresat prof. dr. ROMAN JAKOBSON de la Universitatea Harvard (S.U.A.), prof. OLGA AKHMANOVA, doctor în științe filologice de la Universitatea din Moscova, prof. GIACOMO DEVOTO de la Universitatea de studii din Florența și prof. ÉMILE BENVENISTE de la Collège de France.

— În domeniul lingvisticii contemporane s-au conturat numeroase școli și curente. Ținînd seama de diversitatea părerilor, am vrea să cunoaștem opinia dv. despre problemele și direcțiile de dezvoltare în știința lingvisticii.

ROMAN JAKOBSON : Consider extrem de important faptul că s-au stabilit relații sintetice între limbă ca atare, cu ce are ea înnăscut, și limba privită în evoluția ei, cu ceea ce a dobîndit prin studiu și cercetare — între lingvistica descriptivă și lingvistica istorică. A fost dovedită și acceptată ideea influenței reciproce, a întrepătrunderii limbilor. Lingvistica a încetat să mai fie privită ca o știință independentă, izolată, recunoscîndu-i-se aportul la definirea disciplinelor științei, la colaborarea lor. În ultimul timp nu se mai vorbește despre știința limbii doar în legătură cu științele legate de om, cum ar fi psihologia, sociologia, dreptul, ci și în legătură cu științele naturii, cu biologia, cu genetica moleculară. După cum se știe, în ultima vreme capătă o mare actualitate legăturile între lingvistică și matematică.

— Ce loc ocupă lingvistica în lumea de azi ?

OLGA AKHMANOVA : În societatea modernă, mijloacele de comunicație și informație sînt multiple și variate, începînd cu telegrafia fără fir și terminînd cu sateliții și — de ce n-am adăuga — oamenii își pun problema comunicării cu spațiile extraterestre. Dar mijlocul de comunicație esențial pentru viața individului, a popoarelor, este limba, instrument indispensabil al științelor, al artelor, al politicii. Lingvistica, știința limbajului, are menirea de a stabili norme și principii cu ajutorul cărora limba să devină mai rațională, mai accesibilă.

— Care este opinia dv. cu privire la tradiția școlii românești de lingvistică și la activitatea ei în prezent ?

ROMAN JAKOBSON : Lucrările prezentate de cercetătorii români mi-au permis să-mi fac o părere destul de completă despre activitatea lingvistică depusă de compatrioții dv. Doresc să-mi exprim aprecierea față de raportul acad. Emil Petrovici — „Întrepătrunderea sistemelor lingvistice" — care a cuprins un bogat material, a ridicat probleme noi și a avansat formulări inedite. Un interes deosebit mi-au stîrnit unghiurile din care acad. Alexandru Graur a abordat o serie de probleme lingvistice în comunicarea sa — „Lingvistica, știință socială". Îndrăznețe și originale au fost comunicările de lingvistică și lingvistică matematică aplicate la poematică. M-aș putea referi la „Probleme de poetică algebrică" (prof. univ. Solomon Marcus) și „Matricea generatoare de ritmuri și structurile verbale ale frazei poematice" (lector univ. Mihai Nasta).

GIACOMO DEVOTO : În 1958 am ținut un ciclu de conferințe la Universitatea din București. Șederea mea în țara dv., precum și contactele menținute ulterior mi-au permis să cunosc în linii generale stadiul în care se află această știință în România. După părerea mea, cercetătorii dv. cultivă într-un grad foarte înalt și la un nivel ridicat relația între lingvistică și celelalte științe.

ÉMILE BENVENISTE : S-ar putea stabili o legătură între școala românească de lingvistică și cea franceză. Cu aproximativ 35 de ani în urmă am cunoscut la Paris doi studenți români — Alexandru Rosetti și Alexandru Graur — care și-au luat doctoratul în Franța. Evident, lingvistica românească a urmat un drum independent și original, dezvoltarea ei ținînd pasul cu cele mai recente cuceriri mondiale. Participarea românească și calitatea comunicărilor prezentate la Congres o dovedesc cu prisosință.

— Care sînt sarcinile de viitor și perspectivele lingvisticii ?

ROMAN JAKOBSON : Printre multiplele sarcini care stau în fața lingviștilor o consider extrem de importantă pe aceea de a găsi un răspuns exhaustiv la problema relației limbă-gîndire.

GIACOMO DEVOTO : Perspectivele lingvisticii promit să fie strălucite cu o condiție : între reprezentanții școlii istorice — de care, personal, aparțin — și reprezentanții diferitelor școli structuraliste să se ajungă la relații bazate pe sentimentul necesității coexistenței și nu pe compromisuri eclectice. Trebuie să ne dăm seama că epoca în care trăim a devenit epoca adevărurilor și nu a adevărului.

— Ce impresie v-a făcut desfășurarea lucrărilor Congresului și țara care l-a găzduit ?

GIACOMO DEVOTO : Actualul Congres a ocazionat o experiență crucială în perspectivele de dezvoltare ale lingvisticii, a ridicat problema împărtășirii cunoștințelor de lingvistică în rîndurile unui public larg. Această concluzie este justificată de numărul impresionant al participanților.

ROMAN JAKOBSON : Timpul scurt nu mi-a permis să văd prea multe, dar vizita la Tîrgoviște și Curtea de Argeș mi-au prilejuit o întîlnire cu trecutul poporului român. A fost o întîlnire fascinantă. Ctitoria lui Neagoe Basarab este o încîntătoare îmbinare de stil bizantin și stil autohton — original, plin de personalitate.

ÉMILE BENVENISTE : Sînt un mare iubitor de grădini așa că, era inevitabil, Bucureștiul m-a cucerit. Aveți arhitecți talentați care au știut să îmbine noul cu vechiul, fără să știrbească din farmecul și personalitatea vechiului oraș.

OLGA AKHMANOVA : Impresii de neuitat despre uriașul efort depus pentru organizarea acestui Congres ; despre discernămîntul cu care a fost aleasă tematica rapoartelor și comunicărilor, astfel încît să ilustreze progresul în cele mai importante sectoare. Oamenii din țara dv. sînt plini de ingeniozitate, ospitalieri, prevenitori, cultivați.

Carmen ZAMFIR

Căpitanul Nash, din aviația americană, cel dintîi care a semnalat apariția „farfuriilor zburătoare" și o fotografie a unor asemenea apariții

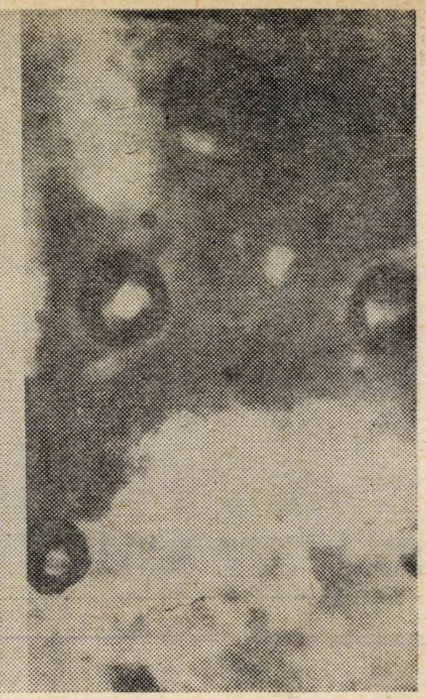

ȘI TOTUȘI CE SÎNT „FARFURIILE ZBURĂTOARE"?

Misterioasele obiecte spațiale, pe care numeroase persoane susțin că le-au văzut sau chiar fotografiat, au intrat în ultima vreme și în atenția oamenilor de știință. Revista americană „Time" a făcut inventarul opiniilor lor îndeajuns de diferite.

În zorii zilei de 4 iulie, într-un restaurant din Corning (California), care nu închide noaptea, doi ofițeri de poliție discutau la o masă, în fața unor cafele. Deodată, patronul restaurantului a observat deasupra șoselei o lumină stranie. Ieșind în grabă afară, oamenii au văzut un obiect metalic mare, avînd forma unei țigări, la o înălțime de 90 pînă la 150 metri. „În vîrf avea o imensă lumină albă, declară polițistul Jim Oberton. În partea de jos se zărea o lumină mai mică și mai puțin strălucitoare. În porțiunea centrală era înconjurat de o bandă fie de vopsea, fie dintr-un metal diferit. A început deodată să se miște cu cea mai fantastică viteză pe care am văzut-o vreodată".

Cîteva minute mai tîrziu, după ce misteriosul obiect dispăruse, oamenii, impresionați, s-au înapoiat în restaurant și au încercat să-i schițeze forma pe hîrtie. „Eram destul de sceptic în legătură cu existența farfuriilor zburătoare, dar acum nu mai pot fi convins de contrariu — declară Oberton. Am văzut cu ochii mei".

Oberton nu este singurul american de această părere. Potrivit unei recente anchete Gallup, peste 5 milioane de americani sînt siguri că au văzut „farfurii zburătoare" sau alte „UFO" (obiecte zburătoare neidentificate). În plus, arată Gallup, 46 la sută dintre americanii adulți au convingerea că UFO există. Pe întreg cuprinsul Statelor Unite activează numeroase cluburi pentru „farfuriile zburătoare". Sînt printre ele și mici grupuri de excentrici semi-religioși care îi divinizează pe... ocupanții „farfuriilor zburătoare" și pretind că i-au întîlnit. Ele includ de asemenea influentul Comitet național de investigații asupra fenomenelor aeriene (NICAP), condus de maiorul de marină în retragere, Donald Keyhole.

În ultimele luni s-a produs o schimbare importantă : subiectul a ieșit din domeniul științifico-fantastic. Discuțiile despre UFO au început să apară în paginile unor publicații serioase, cum ar fi „Bulletin of the Atomic Scientists" și „Science". Cîțiva oameni de știință își pun astăzi reputația în joc sugerînd că aceste farfurii ar putea fi vehicule din spațiul extraterestru. Marea majoritate a colegilor lor continuă însă să ridiculizeze o asemenea ipoteză, deși chiar și unii sceptici admit că sînt necesare cercetări serioase.

ERA „UFO" A ÎNCEPUT ÎN 1947

Era „farfuriilor zburătoare" a început în S.U.A. atunci cînd pilotul Kenneth Arnold a anunțat că zărise nouă obiecte de forma unor farfurii mișcîndu-se în aer în apropiere de muntele Rainier, în 1947. O unitate a aviației S.U.A., denumită „Proiectul Cărții Albastre", a fost sesizată de peste 11 000 de asemenea apariții. În majoritatea cazurilor însă, obiectele zărite au fost identificate ulterior ca fiind avioane, baloane, sateliți, stoluri de păsări, lumini reflectate de nori sau de suprafețe strălucitoare, fenomene atmosferice, meteori, stele, planete și chiar aurora boreală. Numai 6 la sută din „farfuriile" semnalate sînt trecute în evidențele unității ca fiind „neidentificate" sau neexplicate. Dar cercetătorii respectivi au recurs adeseori la răspunsuri arbitrare și incorecte în ce privește misterele „farfuriilor zburătoare". Astfel, aceste apariții au fost atribuite constelației Orion, într-un moment cînd aceasta se afla de fapt dincolo de orizont și era deci invizibilă ; unor reclame luminoase sau unor avioane militare care se reaprovizionau cu combustibil, deși nici unul din aceste obiecte nu se afla în apropiere.

Fizicianul Edward Condon, fost director al lui National Bureau of Standards și o personalitate foarte respectată, a acceptat spre sfîrșitul anului trecut să preia la Universitatea din Colorado conducerea unei echipe științifice finanțate de aviație, care să examineze cele mai curioase cazuri neidentificate, menționate de „Cartea Albastră". În același timp, astronomul J. Allen Hynek, director al Observatorului Dearborn de pe lîngă Universitatea Northwestern și consultant al aviației S.U.A. cu privire la UFO, a trimis revistei „Science" o scrisoare interesantă. (Hynek declară că, dacă ar fi vorbit mai devreme, ar fi fost considerat nebun.) În această scrisoare, el îi combate pe acei oameni de știință care exclud posibilitatea ca „farfuriile zburătoare" să aibă o origine extraterestră. „Atîta timp cît ele sînt «neidentificate» — scrie el — problema rămîne desigur deschisă".

Între timp, un fizician de la Universitatea din Arizona, James E. McDonald, a studiat relatările „Cărții Albastre" și a stat de vorbă cu martori din S.U.A. și din Australia. Concluziile sale îl plasează pe o poziție mult mai îndrăzneață, în ce privește „farfuriile zburătoare", decît a oricărui alt om de știință din S.U.A. „Cred că UFO reprezintă problema nr. 1 a științei mondiale — declară el. Am certitudinea că dovezile indică o singură ipoteză acceptabilă : aceea extraterestră. Dovezile sînt covîrșitor de convingătoare". Atît Hynek cît și McDonald citează exemplele unor oameni de știință din trecut care, ani de-a rîndul, s-au arătat neîncrezători față de

povestirile privind pietrele căzute din cer. Totuși, în 1802, cînd numeroși martori oculari au vorbit despre căderi neobișnuit de masive de fragmente la L'Aigle (Franța), Academia Franceză a trebuit să admită concluzia că pietrele — de fapt meteoriți — cad într-adevăr din cer.

Alți oameni de știință care au cercetat cazurile UFO continuă să fie de acord cu astronomul Gerard Kuiper, un coleg al lui McDonald la Universitatea din Arizona. Acesta susține că, pînă la prezentarea unor dovezi mai concludente, întreaga problemă trebuie considerată ca fiind de domeniul fanteziei. Astronomul Karl Sagan de la Harvard declară : „În momentul de față nu există nici o dovadă care să lege în mod cert diferitele apariții de «farfurii zburătoare» de o activitate extraterestră".

MĂRTURIA LUI TIT LIVIU, A LUI SHAKESPEARE ȘI A BIBLIEI

Farfuriile zburătoare nu reprezintă un fenomen nou. Astronomul francez Jacques Vallée a găsit probe despre sute de asemenea apariții vechi. Tit Liviu descrie echivalentul roman al unui val de UFO în anul 218 î.e.n. Mai multe desene înfățișează tuburi și sfere văzute deasupra Nürnbergului în 1561. Cei ce pledează pentru UFO afirmă că apariția acestora reiese atît din piesa lui Shakespeare „Henric al VI-lea" („Lumina îmi orbește ochii sau văd oare trei sori ?"), cît și din Biblie, unde Ezechiel descrie o navă stranie venită din cer și coborîtă pe pămînt în apropiere de rîul Khebar, în Chaldeea. În timpul celui de-al doilea război mondial, piloții aliați s-au întîlnit adesea cu misterioase globuri luminoase care zburau alături de avioanele lor. În 1946 au fost înregistrate în Suedia mii de apariții a ceea ce s-a considerat la început a fi niște rachete militare secrete. În ultimii ani s-au înregistrat valuri de UFO în Franța, Anglia, Brazilia, Spania, Italia etc.

O teorie convingătoare cu privire la „farfuriile zburătoare" afirmă că acestea există de fapt numai în închipuirea celor ce le văd și că ele corespund unei necesități a spiritului uman. Aceste viziuni, scria Karl Gustav Jung într-o carte publicată înaintea morții sale, în 1961, reprezintă o consecință a situației internaționale tulburi și a eroziunii treptate a credinței în Dumnezeu. Pe aceeași linie, un psihiatru din Boston, Benjamin Simon, este de părere că imaginile UFO pot oferi oricui orice. Pentru bolnavi, „farfuriile zburătoare" ar putea reprezenta o forță răuvoitoare pe cale să cucerească lumea sau miracolele pe care le așteaptă.

Dorința de a crede în existența mistică a UFO i-a făcut pe nu puțini americani să accepte tot felul de înșelătorii : fotografii trucate sau simple imagini ale unor farfurii sau plăci de patefon aruncate în aer. Numeroase persoane au acceptat drept dovadă o fotografie a unei mici ființe ciudate care ar fi ieșit dintr-o „farfurie zburătoare" și ar fi murit. Puțini și-au dat seama că nu era decît... o maimuță.

În afară de fenomenele naturale cunoscute, menționate de aviația S.U.A. pentru a explica aceste apariții, oamenii de știință sugerează că există probabil unele efecte atmosferice necunoscute sau neverificate care ar putea explica cea mai mare parte a aparițiilor neidentificate. Astronomul Donald Menzel, fost director al Observatorului Colegiului Harvard, este de părere că refracția atmosferică amplifică și abate uneori lumina stelelor strălucitoare, făcîndu-le să semene cu niște mari discuri mișcătoare.

Dar nici aceste teorii nu explică pe de-a-ntregul toate aparițiile UFO. La Universitatea din Colorado, fizicianul Condon și personalul său au cercetat din nou vechile înregistrări ale „Cărții Albastre" și au început să analizeze, cu ajutorul calculatoarelor electronice, două mii de asemenea apariții. În momentul de față, Condon și-a îngustat cîmpul de cercetare la trei apariții în favoarea cărora pledează ample dovezi fotografice și declarații ale unor martori oculari. Prima din aceste apariții a survenit în plină zi, la 11 mai 1950, la McMinville (statul Oregon) și a fost observată de fermierul Paul Trent ; acesta a fotografiat o „farfurie zburătoare" cu un diametru de 7 pînă la 10 metri, care plutea deasupra fermei sale. Farfuria văzută de Trent seamănă cu capacul unei cutii de gunoi și este aproape identică cu una fotografiată deasupra Franței în 1954. Negativele fotografiilor sale, care sînt poate cele mai clare obținute vreodată la fotografierea unor UFO, vor fi analizate pe cale electronică pentru a li se stabili autenticitatea. Al doilea caz asupra căruia s-a oprit Condon se referă la observațiile făcute de mai multe persoane în apropiere de Lellevand (Texas), în noaptea de 2 noiembrie 1957, cînd cîteva obiecte eliptice strălucitoare, lungi de circa 70 de metri, au plutit deasupra șoselelor, stîrnind panica mai multor automobiliști și determinîndu-i să stingă farurile de la mașini. Al treilea caz aparent inexplicabil s-a produs în largul Insulei Trinidad în plină zi, la 16 ianuarie 1958, cînd personalul științific de pe un vas brazilian a observat un UFO de forma lui Saturn și l-a fotografiat de patru ori.

Dacă se acceptă realitatea unor vehicule provenite din spațiul extraterestru, trebuie să se admită existența în Univers a unei rase mai inteligente decît omul, ceea ce desigur nu este greu de conceput. (De fapt e mult mai greu de crezut că omul ar fi singura ființă avansată din întregul Univers.) În al doilea rînd, trebuie să se presupună că aceste ființe inteligente se interesează de Pămînt. Unii oameni de știință consideră că această presupunere e cît se poate de improbabilă. „Dacă «farfuriile zburătoare» sosesc în mod regulat pe Pămînt — declară astronomul Sagan — aceasta înseamnă că se acordă o însemnătate deosebită planetei noastre. Să ne amintim însă că Pămîntul se află la periferia galaxiei. Mă îndoiesc că locuitorii din centrul Universului s-ar interesa cîtuși de puțin de noi. Pămîntul este doar o planetă minoră care se învîrtește în jurul uneia din cele 100 miliarde de stele din galaxia Căii Lactee, la rîndul său doar un element de proporții medii al unui Univers care s-ar putea să conțină 100 miliarde de galaxii". În cartea sa „Viața inteligentă în Univers", scrisă în colaborare cu astrofizicianul I. S. Șklovski, Sagan apreciază că numai în Calea Lactee ar putea exista un milion de planete locuite de civilizații avansate. Dar distanțele dintre stele sînt atît de uriașe — Calea Lactee are un diametru de 100 000 de ani-lumină — încît aceste civilizații sînt separate probabil una de alta de distanțe variind între 300 și 1 000 de ani-lumină. Aceasta infirmă argumentele adepților UFO după care „farfuriile zburătoare" ar fi început să cerceteze Pămîntul ca urmare a progreselor tehnice ale omului. Transmisiile radio de mare intensitate și de mare frecvență, care reprezintă probabil singura dovadă clară a civilizației terestre putînd să străbată atmosfera și să fie detectate la distanțe mari, au început de-abia cu două decenii în urmă. Așadar, aceste semnale, care înaintează cu viteza luminii, au străbătut pînă acum numai 20 de ani-lumină de la Pămînt, depășind doar cele cîteva stele din imediata vecinătate a Soarelui.

În eventualitatea că pe vreuna din planetele care se rotesc în jurul unei stele apropiate ar exista o civilizație în măsură să detecteze transmisiunile de pe Pămînt, este puțin probabil ca o „farfurie zburătoare" de pe această planetă să fi putut sosi pentru a face cercetări „la fața locului". Steaua cea mai apropiată, Proxima Centauri, se află la o distanță de 4,3 ani-lumină. Cum nici o navă cosmică — și nici o altă formă de materie — nu poate călători cu viteza sau peste viteza luminii — care reprezintă, conform teoriei relativității, limita de viteză în Univers — ar fi necesari cu mult mai mult de 4,3 ani-lumină pentru a atinge Pămîntul pornind de la cea mai apropiată stea vecină. La viteza cu care călătoresc cosmonauții terestri, ar fi nevoie de 170 000 de ani pentru a atinge Pămîntul.

DIN PERSPECTIVA SECOLULUI XXX

Dar dacă o civilizație foarte avansată a reușit să ocolească limita einsteiniană, fiind astfel capabilă să trimită nave spre stelele îndepărtate cu viteze de necrezut ? La aceasta, un fizician răspunde : „Este oare posibil ca întreaga noastră știință să fie doar o ficțiune, fără nici o legătură cu ceea ce ar putea reprezenta UFO ? Este posibil oare ca toată știința noastră pămînteană — toate regulile fundamentale în care credem — să fie greșite ?" Mulți profani ar putea considera amuzantă aruncarea peste bord a acestui bagaj de cunoștințe. Dar majoritatea oamenilor de știință susțin că legile descoperite de ei au un caracter universal ; chiar și mișcarea stelelor îndepărtate și reacțiile nucleare dinăuntrul lor par să se supună legilor științei terestre.

Argumentul cel mai convingător împotriva UFO este că nu s-a descoperit pînă acum nici o dovadă palpabilă și nici o urmă materială în sprijinul existenței acestor „farfurii" și, cu toate că astronomii fotografiază cerul fără întrerupere, nici un UFO nu și-a lăsat imaginea pe plăcile lor fotografice.

În ciuda lipsei unor asemenea dovezi, mulți oameni de știință se pronunță pentru continuarea cercetărilor, în speranța că acestea vor duce la noi descoperiri privind mediul înconjurător al omului și vor elucida totodată elementele neclare privitoare la „farfuriile zburătoare". Dar chiar după examenele cele mai riguroase va fi foarte greu să se dovedească, fără urmă de îndoială, că nu există „farfurii zburătoare" extraterestre. Iată ce declara în această privință astronomul Hynek : „În secolul al XX-lea există tendința să se uite că va exista o știință a secolului al XXI-lea și o știință a secolului al XXX-lea, în lumina cărora Universul ar putea să apară cu totul diferit de cel cunoscut de noi. Suferim poate de un provincialism temporar, de o formă de îngîmfare care a iritat întotdeauna posteritatea".

„Volta Redonda"

Cine evocă astăzi Brazilia e ispitit s-o asocieze cu imaginea unor vaste teritorii acoperite cu plantații de cafea, trestie de zahăr, cu pășuni și imense cirezi de vite, dar mai puțin cu imaginea uriașelor resurse ale subsolului brazilian, față de care natura a fost atît de darnică.

Munții celei mai mari țări de pe continentul latino-american, măruntaiele pămîntului ei au fost sfredelite în urmă cu sute de ani de căutătorii de aur. Pămîntul brazilian, răscolit de mii de tîrnăcoape în căutare de aur, a dat în veacul al XVII-lea peste 85 la sută din producția mondială de aur. Cu aurul Braziliei (pe vremuri colonie portugheză) a fost reconstruită Lisabona după cutremurul din 1755 și tot cu el au fost placate bisericile și palatele orașului.

Dar a vorbi numai despre aur, înseamnă a spune foarte puțin despre tot ceea ce au fost în stare să zămislească timp de mii și mii de ani străfundurile acestui pămînt. De fapt, către sfîrșitul secolului al XVII-lea, exploatarea aurului își pierde din intensitate și cedează locul altor industrii. Dintre ele, fierul are o istorie aparte. În Brazilia nu trebuie să scormonești măruntaiele munților ca să dai de fier. E suficientă cupa excavatorului pentru a fi exploatat direct la suprafață. Munții țării și dealuri întregi sînt literalmente de fier. Hematită curată, fier, într-o concentrație rar întîlnită -- 70—80 la sută.

Zăcămintele cele mai mari se află în centrul țării : Minas Gerais și Matto Groso. (Peste 68 miliarde de tone, ceea ce ar însemna cam 34 la sută din rezervele mondiale.) Un scriitor brazilian, referindu-se la acest dar al solului, spunea că „fierul constituie marea bogăție a Braziliei contemporane și unul din stîlpii suveranității ei naționale". Și, cu toate că pare paradoxal, pînă mai acum 20—30 de ani Brazilia se număra printre cele mai mari importatoare de oțel. „Epoca fierului" brazilian a început cu un sfert de veac în urmă. Monopolul extracției și exploatării minereului a fost încredințat „Companiei Naționale a Siderurgiei", prin care statul controlează peste 45 la sută din producția siderurgică. Tot cu 25 de ani în urmă a fost înființată cu capital de stat și particular compania „Vale do Rio Doce", care extrage circa 90 la sută din producția națională de minereu de fier și exportă circa 80 la sută din întreaga producție a țării.

Am avut ocazia să cunosc orașul Belo Horizonte, capitala statului Minas Gerais. Într-un răstimp relativ scurt (70 de ani), Belo Horizonte a devenit unul dintre cele mai mari centre siderurgice din America Latină. La vreo 15 km de acest oraș, pe locul unde cu 11 ani în urmă se făcea încă negoț de bovine, s-a ridicat modernul USIMINAS — combinatul siderurgic (cu utilaj japonez), destinat să transforme resursele minerale ale statului în cele mai diferite și căutate produse. Presa braziliană anunța în urmă cu cîteva săptămîni că se preconizează ca producția USIMINAS-ului, de 1 milion tone oțel anual, să fie în scurt timp dublată.

Inima de oțel a Braziliei nu se află însă la Belo Horizonte, ci lîngă vechea capitală a țării — Rio de Janeiro, la egală distanță de zăcămintele de minereu de fier din Minas Gerais și de cele de cărbune din Santa Caterina. Aici s-a construit în 1960 „Volta Redonda" — o întreprindere siderurgică a cărei producție este de două milioane tone oțel anual, iar potrivit unor planuri de dezvoltare economică, peste cinci ani va ajunge la patru milioane, devenind cel mai mare centru siderurgic din America Latină. Se apreciază că prețul de cost al produselor este echivalent sau chiar inferior produselor similare nord-americane. Ca atare, e de presupus că produsele din oțel brazilian vor avea o largă căutare pe piața mondială.

Atît la „Vale do Rio Doce", la combinatul de la Belo Horizonte, cît și la cel din Rio de Janeiro participă în anumite proporții capitalul de stat și cel particular. Guvernul de la Brasilia și-a anunțat intenția de a lărgi participarea capitalului de stat în astfel de întreprinderi, încercînd să diminueze dependența economiei naționale de capitalul străin. Conform unor planuri inițiate de guvern se prevede ca, pînă în 1970, Brazilia să exporte 20 milioane tone de minereu de fier.

Pe plan extern, Brazilia și-a manifestat dorința de a stabili legături comerciale cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Astfel, contractelor de furnizare a minereului de fier încheiate cu R.F. a Germaniei, Italia, S.U.A., Anglia, Japonia, li s-au adăugat cele cu țările socialiste : Ungaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, România. Atît din portul Vitoria, de curînd modernizat, avînd acum o capacitate de încărcare de 10 milioane tone anual, cît și din noul port Tubarao, ale cărui instalații sînt capabile să încarce într-o oră 6 000 tone de minereu, zeci de vase străine, transportînd minereu de fier, iau zilnic drumul oceanului.

Ion DRAGOTA

reflector

CONGRESUL A.I.C.

Între 1—7 septembrie 1967 s-a desfășurat la Istanbul al V-lea Congres al Academiei Internaționale de Ceramică (A.I.C.), la care a luat parte și o delegație de specialiști din țara noastră. Cu acest prilej s-a organizat și o expoziție de ceramică, sub patronajul Ministerului Educației Naționale al Turciei și al președintelui A.I.C.

Academia Internațională de Ceramică este o organizație cu sediul la Geneva (Muzeul Ariana), fiind legată de O.N.U. prin statutul consultativ acordat de U.N.E.S.C.O. Academia are drept scop studiul și expunerea de ceramică, crearea documentării relative la ceramica de artă, extinderea contactelor între țările membre, asigurarea schimburilor de artiști, organizarea congreselor internaționale în acest domeniu.

A.I.C. este constituită din reprezentanți ai statelor membre ale O.N.U., din reprezentanți ai organizațiilor internaționale (membri delegați) precum și din persoane dovedind un interes special pentru ceramică (membri asociați). Organele A.I.C. sînt : Academia generală ; Consiliul Academiei ; Biroul ; Verificatorii de conturi.

Țara noastră s-a afiliat la A.I.C. în 1962. La Congresul de la Istanbul, delegația română a prezentat un referat pe tema : „Rolul sculptorilor în dezvoltarea și orientarea ceramicei în viitor".

„SECOND STREET"

Statisticienii americani au făcut o constatare destul de neașteptată. Numele de stradă cel mai răspîndit în Statele Unite este „Second Street" (strada a doua). Există în total 4308 străzi numite astfel. Urmează, în ordine, „Park Street" (strada parcului) — 4265, și „Third Street" (strada a treia) — 4220. „First Street" (strada întîia) vine abia pe locul 7 (3569). Nimeni nu poate să explice ce s-o fi întîmplat cu cele peste 700 de „First Street" existente fără îndoială în diverse orașe înainte de apariția unei „Second Street".

24 DE ANI FĂRĂ MEMORIE

În timpul unei lupte din vara anului 1943, un soldat sovietic a suferit o gravă comoție, fiind internat, fără cunoștință, în spitalul de campanie. Timp de 24 de ani, acest soldat a fost îngrijit într-un spital din Kursk (unde fusese transportat ulterior), fără a i se cunoaște identitatea, deoarece el își pierduse memoria și nu avusese asupra sa, cînd a fost găsit pe cîmpul de bătaie, nici un act și nici un indicativ al unității militare din care făcuse parte. În fișele spitalului era clasat ca necunoscut. În vara aceasta, bolnavul a început însă să-și recapete memoria. Și-a adus aminte mai întîi de regimentul în care a luptat ca mitralior, apoi de numele pe care l-a purtat — Mamed Rustamov — și de anul nașterii : 1912. Fiind înștiințate rudele soldatului din localitatea indicată de el, acestea l-au vizitat la spital, recunoscîndu-l. Șocul provocat de revederea familiei i-a restabilit aproape complet memoria și în prezent el se află pe calea deplinei însănătoșiri.

ENIGMA LACULUI VANDA

În mijlocul unei regiuni din Antarctica, în apropierea Mării Ross, unde temperatura anuală cea mai blîndă este de minus 25 de grade, iar cea mai aspră este de minus 88 de grade, există un lac numit Vanda care, deși se află în atenția cercetătorilor de mai multă vreme, a rămas încă o enigmă în ce privește originea încălzirii apelor sale. Sub învelișul permanent de gheață, gros de trei metri, lacul ascunde un strat de apă adînc de 45 de metri, cu o temperatură de plus 15—25 de grade Celsius. Lacul nu are nici un afluent, fiind format de ghețari, deci nu poate fi vorba de vreun curs de apă caldă provenit din alte regiuni. Savanții neozeelandezi, care au o bază de cercetări în regiunea respectivă, au emis ipoteza că sursa de căldură ar constitui-o razele solare ce pătrund prin stratul gros de gheață.

W. CHURCHILL

memorii

■ **„Aparatul X"** ■ **Coventry, 14-15 noiembrie** ■ **Incendiile de diversiune** ■ **Enigma „aparatului Y"** ■ **Decepție la Luftwaffe** ■ **„Stelele de mare"** ■ **Comandamentul generalului Pile** ■ **Racheta care funcționează în apropiere de obiectiv** ■ **Șansele unui contraatac** ■ **Faza finală în „războiul vrăjitorilor"**

BĂTĂLIA ANGLIEI (IX)

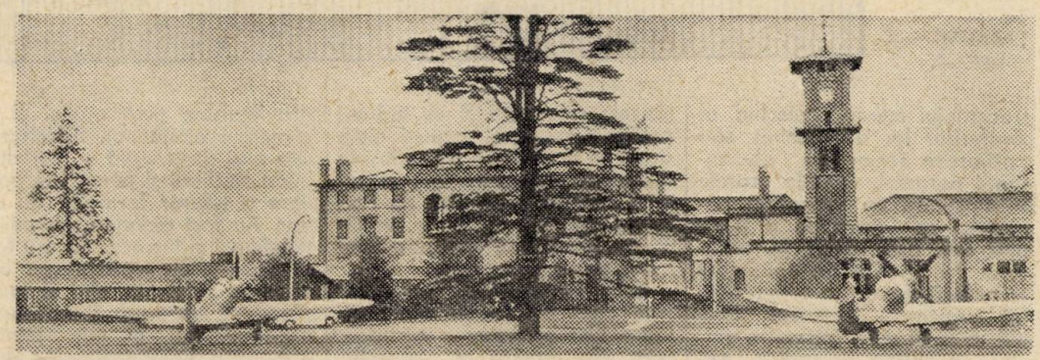

Benthley Priory, clădirea în care se afla comandamentul aviației britanice în timpul războiului. Azi, în curtea clădirii, sînt expuse două aparate, un „Spitfire" și un „Hurricane", pentru evocarea contribuției lor la luptele aeriene din cadrul „Bătăliei Angliei".

Echipajele germane și-au dat curînd seama că ceva fusese deranjat în fasciculele lor. Se povestește că, în tot răstimpul acestor două luni, nimeni nu a îndrăznit să-i spună lui Goering că aceste fascicule erau deviate sau bruiate. În ignoranța sa, el avea convingerea că un asemenea lucru nu e cu putință. S-au ținut conferințe speciale și s-au dat avertismente de natură să asigure personalul Luftwaffe de infailibilitatea acestor fascicule și să-l prevină că oricine va pune la îndoială această infailibilitate, va fi imediat înlăturat. După cum s-a văzut, noi am avut enorm de suferit de pe urma Blitzului și aproape orice aviator avea toate șansele să ajungă deasupra Londrei. Desigur că, în orice caz, ar fi existat pentru avioanele germane o marjă de nesiguranță, dar sistemul general folosit de ei pentru efectuarea bombardamentelor a fost stînjenit într-o asemenea proporție de contramăsurile noastre, încît rezultatul acestora, adăugîndu-se la marja normală de erori, a dus la următoarea situație : asupra obiectivelor stabilite au căzut doar o cincime din totalul bombelor.

După cîteva conflicte interne, germanii și-au revizuit pînă la urmă metodele. Din fericire pentru ei, una din formațiile lor, „Kampf Gruppe 100", folosea un fascicul special, care îi era propriu. Acest sistem fusese botezat „Aparatul X", nume misterios care, atunci cînd l-am întîlnit, a prezentat pentru serviciile noastre de spionaj o enigmă îngrijorătoare. Încă de la mijlocul lunii septembrie, posedam destule date în privința acestui procedeu pentru a fi în măsură să pregătim contramăsuri ; dar instalația specială de bruiaj nu a putut fi realizată înainte de două luni. „Kampf Gruppe 100" și-a putut deci continua bombardamentele cu precizie. Inamicul s-a grăbit să folosească acest grup pentru a constitui unități de „ghizi" care, cu ajutorul bombelor incendiare, provocau incendii în zona obiectivelor ; lumina focurilor servea atunci pentru a ghida restul avioanelor Luftwaffe, care nu puteau folosi propriul lor knickebein.

Primul obiectiv atacat după acest nou procedeu a fost Coventry, în noaptea de 14 spre 15 noiembrie. În acel moment, sistemul nostru de bruiaj era instalat, dar o greșeală tehnică l-a împiedicat să devină eficace timp de cîteva luni. Totuși, cunoștințele de care dispuneam în privința fasciculelor ne-au fost deosebit de prețioase. În funcție de direcția spre care se îndreptau ele și de momentul în care erau puse în acțiune, noi puteam prevedea care va fi obiectivul, ora bombardamentului, calea și altitudinea de atac. Adeseori a fost astfel posibil ca mijloacele disponibile să fie concentrate în zona amenințată și ca populația să fie special prevenită înainte de începerea atacului. Contramăsurile noastre s-au perfecționat curînd și am reușit să anulăm avansul pe care îl dețineau agresorii. Între timp, am procedat pe scară mare la provocarea unor incendii de diversiune, denumite „Stelele de mare" în limbaj de cod și care, organizate la momentul potrivit și pe spații în prealabil degajate, urmau să devieze atacul principal. Acest procedeu ne-a furnizat uneori rezultate remarcabile.

La începutul anului 1941, am ajuns să cunoaștem „Aparatul X", dar nici creierele germanilor nu șomau ; ei au creat un nou sistem, denumit „Aparatul Y". În timp ce cele două procedee precedente foloseau o încrucișare de fascicule deasupra obiectivului, noul procedeu folosea un singur fascicul și, printr-o metodă specială de radiotelemetrie, avionul putea ști în orice moment la ce distanță se află de sursa fasciculului. Ajungînd la distanța necesară, el dădea drumul bombelor. Datorită unei întîmplări fericite, precum și capacităților și străduințelor depuse de toți cei interesați, noi am reușit să ne dăm seama cu exactitate de modul de funcționare al „Aparatului Y", cu cîteva luni înainte ca germanii să-l fi putut pune în funcțiune. Atunci cînd ei au fost în măsură să-l folosească drept ghid pentru bombardierele lor, noi posedam deja mijloacele de a-l face inoperant. Contramăsurile noastre au intrat în acțiune încă din prima noapte în care ei au folosit „Aparatul Y". Succesul eforturilor noastre a reieșit din observațiile schimbate între „aparatele ghid" și stațiunile care le conduceau de pe sol, observații care au fost înregistrate de aparatele noastre de ascultare. În felul acesta, încrederea echipajelor inamice în noul a-

→

parat a fost zdruncinată încă de la început și, după numeroase eșecuri, procedeul a fost abandonat.

■

După război, generalul german Martin, care avusese comanda în această problemă, a mărturisit că el nu înțelesese destul de repede că „războiul undelor de înaltă frecvență" începuse și nu a apreciat la justa lor valoare posibilitățile serviciilor de spionaj britanice și ale acelora care pregăteau contramăsurile necesare. Exploatînd greșelile strategice săvîrșite de acest general în „războiul fasciculelor îndrumătoare", noi am putut să abatem spre alte locuri un număr considerabil de bombe destinate orașelor noastre, și aceasta în cursul unei perioade în care toate celelalte mijloace de apărare eșuaseră sau se aflau într-un stadiu inițial. Dar aceste mijloace s-au perfecționat rapid, datorită imboldului reprezentat de amenințarea unui atac care se putea dovedi fatal. De la începutul ostilităților, reușisem să stimulăm într-o mare măsură producția unui tip de radar destinat avioanelor și denumit A.I., tip la care Comisia de cercetări pentru apărarea antiaeriană lucra cu bune rezultate încă din 1938; se spera că grație acestei invenții, vom putea descoperi bombardierele inamice și ne vom putea apropia de ele. Dar aparatul era prea voluminos și prea complicat pentru ca un pilot să-l poată manevra el însuși. Ca atare, aparatul a fost instalat pe bordul avioanelor „Blenheim" cu două locuri, apoi pe avioanele „Beaufighter", pe care radarul era acționat de observator iar acesta îl dirija pe pilot pînă în momentul cînd avionul inamic devenea vizibil și se putea deschide focul împotriva lui — adică pînă la o distanță de 100 de metri în timpul nopții. Botezasem acest aparat „Adulmecătorul", încă din primele sale zile, și așteptam cu nerăbdare folosirea sa. În mod inevitabil, aceasta a cerut un timp îndelungat dar, în sfîrșit, a venit și acest moment. A fost creată o vastă organizație de interceptare dirijată de pe sol și ea a fost pusă în acțiune. Piloții britanici, cu teribilele lor baterii de 8 mitraliere, la care aveau să se adauge în curînd tunurile, au început să încolțească, nu numai întîmplător ci metodic, bombardierele germane aproape lipsite de apărare.

Utilizarea de către inamic a fasciculelor îndrumătoare a început să reprezinte pentru noi un avantaj pozitiv. Ele ne preveneau în mod clar asupra momentului și direcției atacurilor, ceea ce permitea escadrilelor de vînătoare nocturne din regiunile interesate să intervină cu toate forțele și la momentul nimerit, în timp ce bateriile apărării antiaeriene erau puse în stare de alarmă și se pregăteau să acționeze după metode deosebit de complicate. În cursul lunilor martie și aprilie,

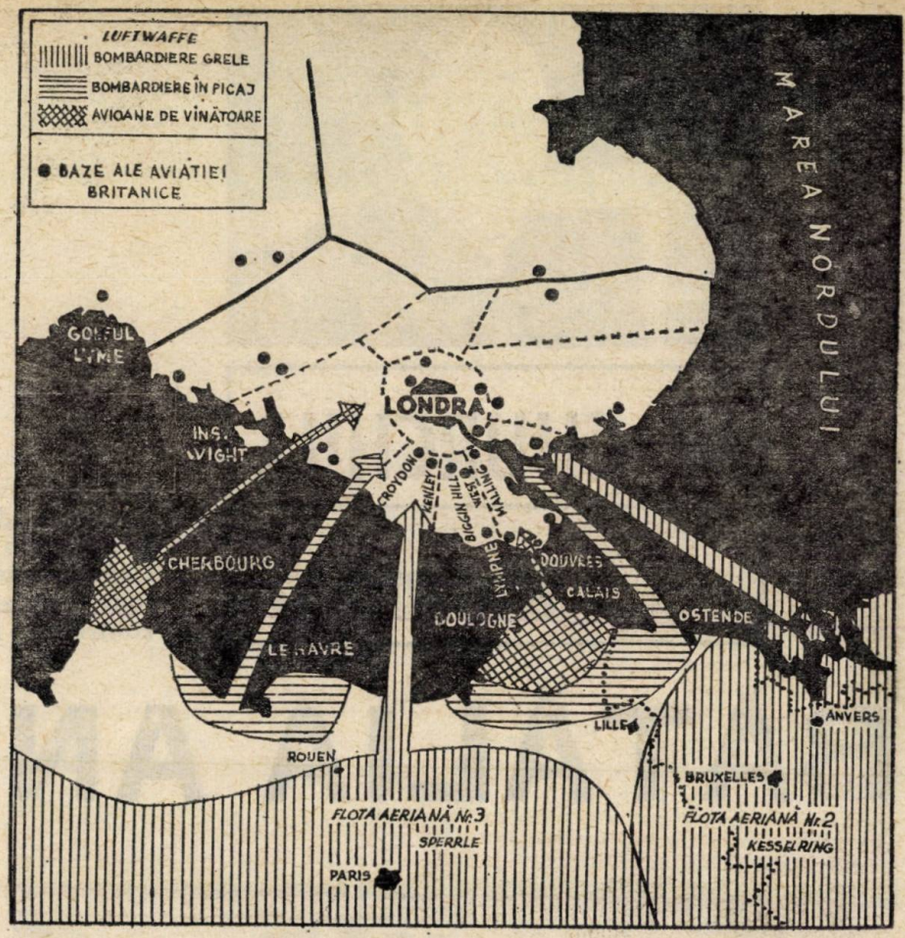

Dispozitivul celor două forțe aeriene care s-au înfruntat în „bătălia Angliei".

procentajul mereu crescînd al pierderilor lor a început să-i îngrijoreze serios pe comandanții germani. A rade orașele britanice de pe suprafața pămîntului se dovedea a fi cu mult mai greu decît își închipuise Hitler. Cu un sentiment de adîncă ușurare a primit așadar Luftwaffe, în cursul lunii mai, ordinul de a întrerupe atacurile nocturne deasupra Angliei și de a se pregăti să acționeze pe un alt teatru de operațiuni.

În felul acesta, cele trei principale tentative de a înfrînge Anglia, după căderea Franței, au fost respinse în mod succesiv și înăbușite în față. Prima încercare de acest fel a dus la înfrîngerea hotărîtoare suferită de aviația germană în cursul bătăliei Angliei, din lunile iulie, august și septembrie. În loc de a distruge aviația britanică, uzinele britanice, de care depindea viața și viitorul țării, inamicul însuși a fost acela care, în ciuda superiorității sale numerice, a înregistrat pierderi atît de mari, încît nu le-a mai putut face față. A doua victorie a noastră a urmat la scurt timp după prima. Eșecul suferit de germani în încercarea lor de a dobîndi stăpînirea aerului i-a împiedicat să încerce o invazie peste Canalul Mînecii. Isprăvile piloților noștri de vînătoare, calitatea superioară a organizării pe care se sprijineau, ne-au adus de fapt același serviciu — deși în condiții radical diferite — pe care Drake ni l-a adus cu 350 de ani în urmă, cu curajoasele sale vase și cu îndrăzneții săi marinari, atunci cînd, după ce armada spaniolă fusese dislocată și împrăștiată, puternica armată a ducelui de Parma a așteptat în zadar, în Olanda, mijloacele necesare pentru a trece strîmtorile.

Cea de-a treia încercare prin care am trecut a constituit-o bombardarea nocturnă, fără discriminare, a orașelor noastre, prin atacuri masive. Am înlăturat această dificultate datorită devotamentului neobosit și valorii piloților noștri de vînătoare, datorită forței sufletești și rezistenței întregii noastre națiuni — și îndeosebi a londonezilor — care, sprijiniți de organizațiile lor civile, au avut de suportat greul acestei încercări. Dar toate nobilele eforturi desfășurate pe cerul întins sau pe străzile în flăcări ar fi fost zadarnice dacă știința și creierele britanice nu ar fi jucat rolul hotărîtor și memorabil pe care l-am menționat în prezentul capitol.

■

Există un proverb german foarte înțelept: „Copacii nu cresc pînă la cer". Noi aveam însă toate motivele să credem că atacurile aeriene împotriva Angliei vor continua într-un permanent crescendo. Pînă în momentul în care Hitler a invadat Rusia, noi nu aveam nici un drept să presupunem că ele ar fi putut fi întrerupte sau sistate definitiv. Ne-am străduit deci, din toate puterile noastre, să ne perfecționăm metodele și mașinile mulțumită cărora supraviețuisem pînă atunci și să inventăm altele noi. Prioritatea cea mai desăvîrșită a fost atribuită studierii și punerii în aplicare a tuturor formelor de radar. Au fost recrutați savanți și tehnicieni și lucrările lor au fost organizate pe scară mare. S-a procurat tot materialul și toate efectivele necesare. S-au căutat neobosit noi metode pentru doborîrea bombardierelor dușmane și, timp de multe luni, aceste cercetări au fost stimulate de raidurile repetate, costisitoare și sîngeroase executate asupra porturilor și orașelor noastre.

As dori să vorbesc de trei realizări care mă interesau în mod deosebit, folosind în sprijinul lor întreaga mea autoritate, la recomandările lui Lindemann și în lumina cunoștințelor pe care le dobîndisem împreună în Comisia de cercetări pentru apărarea antiaeriană, în cursul anilor care precedaseră războiul. Prima realizare este lansarea masivă de rachete-proiectile pentru a întări focul bateriilor noastre antiaeriene; a doua o constituie crearea perdelelor de mine aeriene pe căile de acces ale forțelor atacante, sub formă de bombe suspendate, prin fire, de parașute; a treia realizare o constituie obținerea unor rachete destul de sensibile pentru a exploda prin simpla trecere în apropierea unui avion, chiar fără a avea nevoie să lovească obiectivul. Este necesar să descriu pe scurt aceste trei invenții pentru care am

cheltuit o bună parte din resursele noastre.

Numai devierea fasciculelor îndrumătoare nu era suficientă. Odată atins veritabilul obiectiv, pentru bombardierele germane — cu excepția cazurilor cînd fuseseră înșelate de incendiile noastre de diversiune „Stelele de mare" — era ușor să revină asupra obiectivului, ghidîndu-se după lumina incendiilor aprinse în cursul nopții precedente. Într-un fel oarecare, trebuia să le ținem pe loc. În acest scop am creat două noi arme : rachetele-proiectile și minele aeriene. Înzestrînd bateriile noastre aeriene cu radar, era posibil să se prevadă cu destulă precizie viitoarea poziție a unui avion inamic dacă el continua să zboare în linie dreaptă și cu aceeași viteză, deși piloții experimentați nu obișnuiau să procedeze astfel. Bineînțeles, ei zburau în zig-zag sau urcau și coborau, ceea ce înseamnă că, în cele 20—30 de secunde care separau pornirea proiectilului de momentul exploziei, avionul se putea afla la o distanță de peste un kilometru de punctul prevăzut.

Or, posibilitatea de a replica unui asemenea sistem consta în declanșarea unui foc intens, deși dispersat, în jurul punctului prevăzut. Ar fi fost desigur cît se poate de bine dacă am fi fost în stare să realizăm concentrări de vreo 100 de tunuri, cu condiția ca acestea să fi putut fi construite, ca bateriile respective să dispună de efectivele necesare și cu condiția ca totul să poată fi instalat la timp, în zonele necesare. Dar toate acestea depășeau domeniul posibilităților omenești. Posedam însă o posibilitate de ripostă echivalentă, sub forma foarte simplă și foarte ieftină a rachetei sau, după numele ce-i fusese dat pentru motive de securitate, a proiectilului fără rotație (Unrotated Projectile). Încă înainte de război, în perioada cînd se întrunea Comisia de cercetări pentru apărarea antiaeriană, dr. Crow proiectase rachete de 2 și 3 țoli, capabile să atingă înălțimi apropape la fel de mari ca și proiectilele tunurilor antiaeriene. Racheta de 3 țoli avea o încărcătură mult mai puternică decît aceea a obuzului de 3 țoli, dar era mai puțin precisă. Pe de altă parte, lansatorul de rachete prezenta avantajul de neprețuit de a putea fi fabricat extrem de repede și deosebit de ușor, în cantități enorme, fără să mai împovăreze sarcina, și așa destul de grea, a uzinelor noastre de armament. S-au fabricat mii de asemenea lansatoare de rachete și cîteva milioane de proiectile. Generalul sir Frederick Pile, ofițer deosebit de înzestrat, care a comandat apărarea noastră terestră antiaeriană în toată perioada războiului și care nu nutrea nici un fel de aversiune față de noile arme — aversiune manifestată frecvent de militarii de carieră — a acceptat bucuros această sporire a forțelor sale. El și-a grupat armele în baterii enorme, formate fiecare din 96 lansatoare de torpile, deservite în general de elemente din „Home Guard" și care puteau realiza o concentrare de foc cu mult superioară aceleia a artileriei antiaeriene.

Forțele comandate de generalul Pile nu numai că au fost ajutate în misiunea lor de munca savanților noștri ci, pe măsură ce bătălia a căpătat amploare, această muncă a devenit baza pe care se întemeia totul. În cursul atacurilor de zi ale bătăliei Angliei, artileria a distrus 296 avioane inamice și probabil că alte 74 au fost cel puțin avariate. Dar atacurile de noapte i-au pus noi probleme pe care nu le puteau rezolva simplele reflectoare și detectoare de sunete de care ea dispunea atunci. În următoarele patru luni de după 1 octombrie, artileria nu a distrus decît aproximativ 70 avioane. Radarul i-a venit în ajutor. Primul din aceste aparate utilizate pentru dirijarea tirului a intrat în serviciu în octombrie ; împreună cu dl Bevin, mi-am petrecut cea mai mare parte a nopții pentru a-l vedea funcționînd. Comanda radioelectrică a reflectoarelor nu a fost realizată decît în luna decembrie. Pentru punerea sa în funcțiune ea a continuat să necesite mult antrenament și experiență, iar ulterior s-a descoperit că se impuneau numeroase modificări și tot atît de numeroase perfecționări chiar aparatelor. În acest domeniu vast au fost depuse eforturi deosebit de mari și primăvara anului 1941 ne-a adus rezultate frumoase.

Aviatori germani capturați pe teritoriul englez

În cursul atacurilor asupra Londrei din primele două săptămîni ale lunii mai — ultimele atacuri ale ofensivei germane — au fost doborîte peste 70 de avioane, adică mai multe decît în cursul celor patru luni de iarnă. Desigur că, între timp, sporise numărul tunurilor. În decembrie, noi posedam 1 450 tunuri grele și 650 tunuri ușoare, iar în mai existau respectiv 1 687 și 790, plus vreo 40 de baterii lansatoare de rachete. Dar creșterea considerabilă obținută de artileria noastră în domeniul eficacității se datora, inițial, invențiilor și perfecționărilor tehnice pe care savanții le puseseră la dispoziția soldaților și de care aceștia se foloseau atît de bine.

■

Obuzele, ca și rachetele, nu sînt desigur eficace decît dacă ating punctul dorit și explodează în momentul nimerit. S-au depus deci eforturi pentru a se fabrica mine aeriene atașate la capătul unor fire lungi fixate de parașute și susceptibile de a fi plasate pe căile de acces ale escadrilelor aeriene inamice. Era imposibil ca ele să fie plasate în interiorul obuzelor. Dar capacitatea unei rachete — ai cărei pereți sînt mult mai subțiri — e mult mai mare. S-a fabricat un anumit număr de rachete de 3 țoli care puteau semăna în aer un cîmp de mine suspendate de fire lungi de 250 de metri, la o altitudine de vreo 7 000 de metri ; aceste rachete au fost ținute la îndemînă pentru a fi utilizate în cazul unui atac masiv împotriva Londrei. Avantajul unui asemenea cîmp de mine asupra unui tir de artilerie provine firește din faptul că el rămîne ucigător pentru oricine, timp de cel puțin un minut ; căci, dacă o aripă lovește firul suspendat, mina este ridicată pînă la avion, unde explodează. Nu este deci necesar ca această mină să posede un detonator perfect, așa cum este cazul cu obuzele obișnuite.

Mai exista o problemă importantă de rezolvat. Bombardierul în picaj părea să constituie în 1940 o amenințare mortală pentru navele noastre și pentru principalele noastre uzine. S-ar fi putut presupune că un avion, coborînd în picaj deasupra unei nave, prezintă o țintă ușor de doborît, întrucît ochitorul o poate viza în mod direct, fără a fi nevoit să țină seama de viteza sa de deplasare. Dar un avion, văzut pe axa sa, nu oferă decît o suprafață deosebit de redusă iar o rachetă, funcționînd prin șoc, nu poate acționa decît în cazul, prea puțin probabil, al unei lovituri directe. Este aproape imposibil să se regleze o rachetă pentru a exploda cu întîrzire exact în momentul în care trece alături de avion. O eroare de o zecime de secundă în reglarea exploziei implică distanțe de mai multe sute de metri. Părea deci interesant să se realizeze o rachetă susceptibilă să explodeze în mod automat, în momentul în care proiectilul trecea prin vecinătatea obiectivului, indiferent dacă acesta era sau nu atins.

Cum ogiva unui obuz nu oferă prea mult loc, interiorul rachetei — proiectil de 3 țoli — a părut mult mai nimerit pentru acest scop. Ne-am ocupat de această idee încă în 1940, pe cînd mă aflam la Amiralitate. Au fost folosite în acest scop celulele fotoelectrice (P.E.), în care se provoca un curent indus de îndată ce se producea o modificare a luminării lor, fapt pe care îl poate determina umbra unui avion inamic. Am realizat un model în februarie 1940, pe care l-am adus cu mine la Consiliul de Miniștri pentru a-l arăta colegilor mei după una din ședințe. Cînd se arunca lîngă rachetă o cutie de chibrituri, lampa de control începea să scînteieze în mod foarte perceptibil. Grupul de miniștri adunați în jurul rachetei, inclusiv primul ministru, au fost deosebit de impresionați. Există însă o mare distanță între un prototip și un robot de război produs în serie mare. Am muncit din greu pentru a realiza rachetele denumite P.E. dar și în această privință, cînd am posedat o anumită cantitate de asemenea arme, pericolul prin care trecusem și momentul în care ele ar fi putut face dovada valorii lor, era depășit.

În 1941 s-au întreprins experiențe pentru a se realiza o rachetă asemănătoare, care să funcționeze prin simpla apropiere, utilizînd un radar minuscul care provoca explozia încărcăturii atunci cînd proiectilul trecea prin apropierea avionului. Au avut loc, cu succes, experiențe preliminare. Înainte însă ca noi să o putem realiza cu adevărat, americanii, cărora noi le comunicasem tot ce știam în acest domeniu, au reușit nu numai să perfecționeze acest instrument, dar să-i și dea o formă atît de redusă, încît el putea fi introdus cu ușurință atît într-un obuz cît și într-o rachetă-proiectil.

■

Faza finală a „Războiului vrăjitorilor" a înregistrat desigur acele perfecționări și creații noi în domeniul radarului pe care-l necesita contraatacul nostru deasupra Germaniei. Acestea au avut la bază, într-o oarecare măsură, experiențele și eforturile depuse de noi pentru a ne asigura apărarea. În septembrie 1940, noi mai aveam în fața noastră aproape nouă luni, lungi și grele, de atacuri și de suferințe înainte de a vedea fluxul dînd înapoi. Se poate afirma că, în timp ce am luptat, nu fără succes, împotriva pericolelor de moment, noi nu am încetat să ne îndreptăm gîndurile spre viitor, spre clipa în care aveau să apară timpuri mai bune.

Stampă de epocă înfățișînd unul din principalele episoade ale războiului american de secesiune: bătălia de la Gettysburg

NICOLAE DUNCĂ
un voluntar al cauzelor generoase

Mircea Malița

În ziarul „Românul" din 9 mai 1862, cititorii erau puși la curent cu evenimentele și mersul războiului de secesiune ce pîrjolea Statele Unite, de către un compatriot aflat în linia de foc — căpitanul Nicolae Duncă. În istoria presei noastre, el este unul din cei dintîi corespondenți militari. În nopțile în care soldații din trupele generalului Frémont se odihneau pregătindu-se pentru bătălii, Nicolae Duncă relata la lumina focurilor de tabără, pentru cititorii români, faptele de arme ale armatei nordiste în care se înscrisese voluntar.

Evenimentele militare pe care Duncă le povestește „Românului" sînt palpitante. Autorul resimte pasiunea cu care ofițerii din comandamente le comentau. Căci Duncă se afla ca ofițer de legătură în comandamentul lui Frémont. De aceea corespondențele sale au o privire mai largă, descriind ce se întîmplă pe întregul front.

În primăvara anului 1862 existau semne că nordiștii vor întoarce șansa războiului în favoarea lor, uitînd de înfrîngerea de la Bull Run și de zădărnicia eforturilor din iarnă.

„Precum vei scie, de la luarea fortelui Dowelston (Statul Kentucky), resbelul s-a întors în totul în favoarea Uniunii. Așea cea de pe urmă bătăliă de la Pittsburg Landing (Statul Tennessee) a reușit în favoarea uniuniștilor; această bătăliă a durat doue zile, 7 și 8 martie".

Bătălia pe care o descrie Duncă urma să rămînă în istorie drept bătălia de la Shiloh. Ea a avut loc de fapt exact cu o lună mai tîrziu, dar descifrarea scrisorilor lui Duncă ducea la erori tipografice. Dowelston este în realitate fostul Donelson. Pittsburg Landing este numele alternat corect al localității Shiloh. „În ziua întîi eșind trupele secesioniste supt comanda generariului Beauregard în număr de 60.000, a atacat trupele noastre comandate de generariul Hallec; acestu-a avînd numai 40.000 oameni disponibili s-a retras după o luptă crîncenă; a doua zi veni generariul Wallac cu 40.000 oameni trupe unioniste pe cîmpul de bătaie în ajutoriu generariului Hallec, și așa secesioniștii fură respinși napoi în castramentele lor. Perderea din ambe părțile a fost mare, — unioniștii perdură la voe 8.000 oameni cu totul și cîteva tunuri; secesioniștii perdură și mai mult; din această bătăliă se vezu că resbelul va dura încă mai mult și va fi și mai crîncen, așia sînt toate simptomele".

Pe atunci Grant, al cărui rol în luptele de la Shiloh a fost mai tîrziu recunoscut, era în termeni neprietenești cu comandantul său Hallec; de aceea în rapoartele oficiale — și în cele care circulau în rîndurile ofițerilor — numele său nu prea figura. Ca la orice parte în luptă, pierderile inamicului sînt mai mari; astăzi se spune că confederații au pierdut 10 000 de oameni, iar unioniștii 13 000. Faptul că Grant nu avea decît 40 000 oameni este confirmat de istorici, dar cei ce i-au venit în ajutor, printre care generalul Lee Wallace, nu i-au adus decît vreo 20 000.

Concluzia bătăliei de la Shiloh, scrisă aproape pe viu de Duncă, este cît se poate de judicioasă. „Acum se așteaptă o bătăliă în Virginia nord-est unde generalul nostru Mac-Clellan e în față a 100.000 trupe secesioniști". În aceste cuvinte se citește speranța întregii armate în lovitura pe care trebuia să o dea inamicului tînărul comandant șef numit și revocat de Lincoln, înzestrat cu toate calitățile, în afară de hotărîre. Mac-Clellan era magistral în pregătiri, ezitant în acțiune. În a doua corespondență a lui Duncă se spune, la sfîrșitul lunii mai: „Generariul Mac-Clellan, fostul comandante cap, — acum numai comandante Departamentului Kappahanock, e acum în ostul Virginiei cu 80.000 oameni, trupele cele mai frumoase; el e de vre 20 zile înaintea tîrgului Yorktown, unde confederații era formidabilmente întăriți, în număr la vre 70.000. Confederații (sau Rebelii sclavi-țiitori) s-a retras de acolo vre 8 zile în spre Richmond (capitala Virginiei și a confederațiunii nordului) spre a da probabilmente acolo o bătăliă mai mare". Se știe astăzi că întăriturile de la Yorktown nu erau apărate decît de 500 de confederați. În cele șapte zile din fața Richmondului, apărat de sudistul faimos Lee, Mac-Clellan se dovedește din nou un „Napoleon temporizator".

Un eveniment care îmbărbăta pe unioniști în primăvara 1862 era luarea New Orléans-ului, punct de imensă importanță comercială și strategică, poarta întregii văi a fluviului Mississippi. „Luarea acestui oraș e prea importante și de aceea voi a descrie puțin poziținea strategică a împregiurimii lui New-Orleans... Intrînd dară vapoarile noastre acompaniate de bateriele flotanți prin Delta, a atacat forturile Jackson și St. Philipp; în aceste forturi — ca în cele mai multe — era tunuri de 100 «pounds» calibru. După 48 ore de bombardament oribile, s-a luat porturile și așia vapoarile a avanțiat cu trupe spre orașiu New-Orleans. Orașiul în care era numai guardia națională, s-a supus fără nicio resistență; cu toate aceste, confederații (sau sclavi-țiitori) a ars toate vasile acolo aflătoare. Eată acu mai tot fluviul Mississippi e în mănile noastre...".

Iată ce scrie Duncă despre propria sa unitate militară: „Despre «Departamentul munților» comendat de generariul Frémont, aci sum și eu precum scii, acum de o dată, ți pot zice numai atăta că acest departament se concentrează spre a pregăti o lovitură dușmanului în vestul Virginiei; cu toate că e tare dificile și comunicațiile greu de susținut și tunurile noastre espuse bandelor de guerilla".

Generalul Frémont este o figură controversată a războiului civil. Fost el însuși candidat la președințe în 1856, din partea republicanilor, el rămîne șeful fracțiunii radicale. În statul Missouri se distinge prin rigorile unei legi marțiale care depășea asprimea dorită de Lincoln, iar față de sudiști proceda cu energie, anticipînd măsurile președintelui: într-unul din statele cucerite a decretat a-

bolirea sclavajului, în calitatea sa de general. Lincoln îl readucea la ordine în timp ce „dramaticul" general își trimitea soția la Casa Albă, ca să protesteze în modul cel mai zgomotos*. Lincoln a suspendat ordinul de revocare a generalului cu condiția cîștigării unei bătălii. În primăvara anului 1862, Frémont se pregătea de confruntarea cu Jackson, numit și „zid de piatră", unul din cei mai buni generali ai Sudului.

În așteptarea acestei bătălii se afla și Duncă. Sosit în 1861, la finele anului, în S.U.A., se înscrie voluntar și, după patru luni de așteptare, deci în primăvară, devine ajutant în „statu-maioriu al generariului Frémont", înconjurat de numeroși ofițeri europeni.

La 28—29 mai 1862, în ultima corespondență publicată de „Românul", se putea citi : „Dacă mi-a fi cu putință, în 14 zile îți voi trimite o altă scrisoare". Dar la 8—9 iunie are loc bătălia de la Cross Keys, în care tînărul ofițer de 24 ani cade răpus de un glonte în timp ce purta călare un ordin al generalului. Frémont nota în raportul său cuvintele reproduse de „Românul" : „Din statul meu maiori, am perdut un bun oficier, care fu ucis, căpitanul Nicola Duncă".

În locul corespondenței promise, ziarul „Românul" reproducea necrologul său după „Evening Post" : „Avut-a el timpul înainte d'a muri d'a trimite un ultim adio țărei sale natale ?", se scria în articolul din ziarul american. Aflăm astfel schița biografică a lui Nicolae Duncă. Familia se trăgea din Maramureș, unde obținuse titlul de „nobileți ungaresc". Era născut în Moldova. La 22 de ani se înrolează voluntar în armata lui Garibaldi, la o lună după ce acesta coboară cu cele 1 000 de cămăși roșii în Sicilia. Participă la campania de eliberare a Siciliei și la aceea a cuceririi Neapolului. Este prezent la lupta de la Volturno. E numit de Garibaldi căpitan de cavalerie, „după ce a luat parte onorabile la toate periclele și la toate triumfurile acestei companie"...

Această schiță ne revelă și ceva din fizionomia sufletească a lui Duncă. Atașamentul său profund pentru țara sa de origine o dovedește însăși corespondența la „Românul". Nu-și mărturisește în scurtele sale corespondențe sentimentale. O dată, descriind pregătirile armatei americane și comenzile masive de armament, are o exclamație : „E, domnule redactor ! Bine ar fi dacă ți-am putea trimite vreo 100 de tunuri și vreo doue vase și vapori cu tunuri în scrisoarea aceasta, bine ar prinde României !"

Duncă crește și se maturizează în atmosfera luptei pentru Unirea Principatelor. Deviza sa este „Libertate și Frăție". Melodia ce-i cîntă în urechi este aceea a unității. Cauza aceasta îl atrage peste tot unde ea se înfățișează în termeni asemănători, generoși și nobili, făcînd apel la „entuziasmul junetei sale". Luptă Garibaldi pentru făurirea unui stat unitar italian ? Duncă va fi sub drapelul său. Vrea Lincoln să asigure unitatea Americii împotriva „stateturilor sclavi-țiitoare" ? Căpitanul Duncă va răspunde la apel.

Romantismul acestei vieți e autentic. Și pasiunea cu care s-a dăruit unor idei și misiuni ce i se păreau indivizibile e însemnată azi de un mormînt la Cross-Keys, în statul Virginia.

*) Descriind părerile care se înfruntau în privința politicii de urmat, Duncă spune : „Unii gîndesc în modul sus zis, ba încă și mai cald pentru sclavi, alții voesc Unirea ab-antiquo cu sclavismul, în fine partita «Abolitionista» (cu generalul Frémont în frunte), aceștia voesc aboliria de odată. Președintele Lincoln, menagind lucrurile cu moderare, susține balanția între toate partitele și așia poartă frînele guvernului cu cea mai mare aptitudine".

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

ÎNTRE „ULII" ȘI „PORUMBEI"

SEMNELE DE CARE cei de la Casa Albă ar trebui să țină seama au devenit acum neîndoielnice pentru toată lumea. Poporul american dorește să se pună capăt de urgență conflictului din Vietnam. Americanii doresc să se acorde mai multă atenție și resurse mai mari pentru rezolvarea gravelor probleme interne. Ei ar sprijini pe acel lider politic care le-ar oferi un program convingător în aceste domenii interdependente.

Întrebarea este : în ce fel ? Cei ce ar vrea să se pună capăt războiului din Vietnam sînt încă dezbinați. Linia de despărțire trece prin mijlocul ambelor partide politice. Ar fi foarte greu pentru un candidat prezidențial, fie el democrat sau republican, să fie pe de-a-ntregul „uliu" sau pe de-a-ntregul „porumbel". Președintele Johnson îi mulțumește într-o oarecare măsură pe „ulii", intensificînd bombardamentele. Promite să facă ceva și pentru „porumbei", lăsînd să se înțeleagă că după alegerile din Vietnamul de sud va urma o „ofensivă de pace". Pe plan intern, președintele exercită presiuni pentru promovarea programului legislativ în curs, care pare să reprezinte maximum dacă nu chiar mai mult decît este dispus Congresul să accepte. El refuză însă să inițieze un nou program masiv, de natură să facă față tulburărilor de la orașe.

Este îndoielnic că poziția de mijloc va da roade din punct de vedere politic sau că va duce la rezultatele dorite. Într-o măsură tot mai mare, împrejurările impun un efort precis și angajat. De partea cui trebuie să se situeze președintele ? De partea „porumbeilor" sau de cea a „uliilor" ?

Se pune de pildă întrebarea dacă atacurile asupra Vietnamului de nord dau rezultate satisfăcătoare. Ministrul apărării, McNamara, afirmă că aceste bombardamente nu vor determina niciodată cîștigarea războiului. Există prea puține perspective de succes pe această linie.

Atenția se axează deci pe „ofensiva de pace". Cît de departe trebuie să meargă președintele ? S-a pledat pentru o încetare prelungită a bombardamentelor. O asemenea măsură ar coincide oarecum cu sezonul musonului, în care aproape toate bombardamentele asupra Vietnamului de nord trebuie oricum să înceteze. În consecință, efectele ei diplomatice sînt de natură să fie modeste.

Se pare că ar fi nevoie de ceva mai mult. O revenire la conferința de la Geneva a statelor care au stabilit în trecut pacea în Vietnam — și ai cărei termeni continuă să fie în general valabili — oferă perspective importante. Poate că Administrația dispune și de alte căi.

Găsirea unei căi de ieșire din războiul din Vietnam reprezintă singura speranță de a înlătura dificultățile în care se zbate președintele Johnson și de a restabili rolul adecvat al Statelor Unite în probleme internaționale. Este singura cale de netezire a drumului pentru a se trece la o acțiune pe scară mare, menită să rezolve problemele interne ale Statelor Unite. Altminteri, Congresul va rămîne desigur la fel de intransigent ca și pînă acum, reducînd de exemplu programele pentru străinătate și refuzînd să meargă mai departe pe calea reformelor sociale interne.

Pare probabil că președintele Johnson, care urmărește cu atîta interes indicile politice, își va da seama că nu mai poate amîna o acțiune cu orientare precisă. Consilierii săi continuă să-l tragă din răsputeri în direcții contrare. Ar trebui să aleagă deci între unii și alții...

Dacă nu va apărea în curînd începutul unei schimbări hotărîtoare a situației din Vietnam, amărăciunea resimțită la Washington va spori tot mai mult, iar campania politică din 1968 va fi influențată de ea. Singurul lucru care îl avantajează pe președintele Johnson este lipsa unei politici clare și atrăgătoare în tabăra republicanilor. Doi eventuali candidați republicani, Richard Nixon și Ronald Reagan, ar putea fi considerați „ulii", ca de altfel și Nelson Rockefeller. George Romney și Charles Percy sînt mai mult sau mai puțin „porumbei".

Confuzie, nesiguranță, frustrare. Nu este o politică demnă de o mare putere. Este însă impresia pe care o nutresc americanii despre actuala atitudine a țării lor.

Ervin D. CANHAM

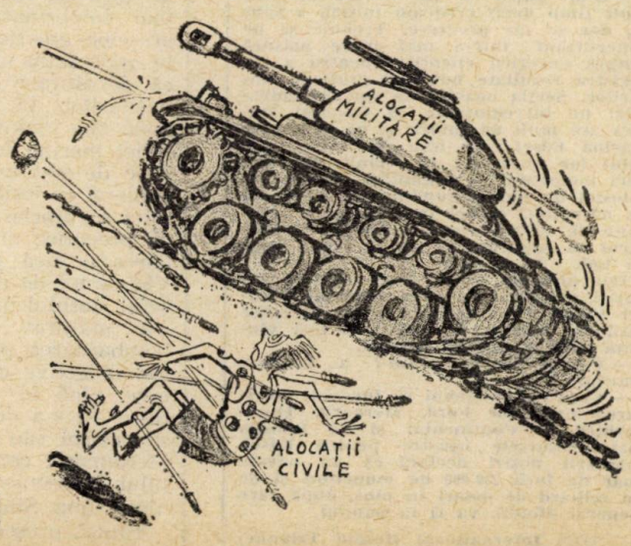

O competiție inegală...
(Din **International Herald Tribune**)

Art Buchwald

Războiul automobilului Edsel

Într-una din serile trecute discutam cu niște prieteni despre războiul din Vietnam. Unul dintre ei a amintit că ministrul apărării, Robert McNamara, a lucrat cîndva pentru firma Ford. Altcineva a spus :

— Mă întreb ce s-ar fi întîmplat dacă Ford ar fi continuat să fabrice automobilul Edsel.

Și iată cum am apreciat noi că s-ar fi desfășurat lucrurile :

În anul apariției automobilului Edsel a fost convocată o conferință la nivel înalt. Vicepreședintele răspunzător de vînzări și-a făcut raportul :

— Domnilor, trebuie să privim realitatea în față. Edsel este un eșec. Nu vom putea obține din vînzarea lui nici măcar dolarii necesari pentru a plăti o singură reclamă la televiziune. Cred că ar trebui să ne resemnăm cu pierderile de pînă acum și să ieșim din această poveste.

— Un moment, a intervenit un membru al Consiliului. Dacă tipul Edsel cade, ar putea să cadă și Ford, apoi Mercury și pînă la urmă și Continental. Din punct de vedere psihologic ar fi cea mai mare victorie pe care ar putea-o înregistra General Motors. Prestigiul nostru în industria automobilului ar fi compromis pentru totdeauna. Am mizat prea mult pe Edsel pentru a opri acum fabricarea lui.

— Nu sînt de părerea dv. ...consider că am făcut o greșeală și că ar trebui să admitem acest lucru.

— Fleacuri. Există o singură soluție : să folosim un număr mai mare de muncitori și să investim mai mulți bani. Este clar că, cu resursele de care dispunem, putem face din Edsel un mare succes. Îi vom demonstra astfel lui General Motors, o dată pentru totdeauna, că dacă Ford se angajează față de un automobil, își respectă angajamentul.

— Care ar fi planul dv. ?

— Să băgăm în această afacere pe cei mai buni ingineri ai noștri și să scoatem cel mai bun automobil ce se poate obține cu bani.

Un an mai tîrziu, același grup de conducători la nivel înalt comenta cu tristețe cifrele vînzărilor.

— După cum puteți vedea, domnilor, anul acesta am vîndut numai 43 de automobile. Pur și simplu, lumea nu vrea să accepte automobilul Edsel. Nu este pe placul nimănui. Să renunțăm la el înainte de-a fi prea tîrziu.

— Nu putem să renunțăm așa, dintr-o dată. Am angajat în fabricarea lui 50 000 de muncitori și am ajunge de rîsul lumii dacă am renunța acum la ideea de a realiza un automobil de succes. Eșecul se datorește, cred, echipei de conducere care s-a ocupat de Edsel. Să schimbăm conducerea, să mai trimitem 75 000 de muncitori, să mai investim 30 de milioane de dolari și vom realiza cu siguranță o mașină care le va bate pe toate celelalte.

Un an mai tîrziu, același grup s-a întrunit pentru a afla că fuseseră vîndute numai 23 de automobile Edsel. Dar unul dintre principalii membri ai Consiliului de administrație, care se întorsese tocmai atunci dintr-o vizită făcută la fabrica Edsel, era optimist.

— S-ar putea să fie nevoie de mai mult timp decît credeam inițial, a spus el, dar se fac progrese. Trebuie să ne concentrăm într-o mai mare măsură asupra cuceririi clienților pentru a înregistra rezultate bune în graficul vînzărilor. Secția noastră de spionaj industrial ne încredințează că General Motors are mult de suferit și că la fiecare mașină Edsel care iese din uzină, moralul lor scade tot mai mult. Nu este deci momentul să renunțăm. Propun să folosim un număr suplimentar de 125 000 de muncitori și noi fonduri de 50 milioane de dolari. General Motors trebuie făcut să înțeleagă că nu se poate pune cu noi.

Trei ani mai tîrziu, cînd fuseseră angajați pentru fabricarea modelului Edsel 550 000 de muncitori și se investise încă un miliard de dolari, a fost vîndută doar o singură mașină.

— Ce ne facem acum ? a întrebat cineva.

— Cred că ar trebui să încetăm fabricarea mașinilor Ford, Mercury, Thunderbird și Continental și să folosim toate resursele noastre pentru Edsel. Inginerii noștri declară că au nevoie doar de încă 250 000 de muncitori și de un miliard de dolari în plus, după care General Motors va fi la pămînt.

(Din International Herald Tribune)

Piet Nak, președintele comitetului olandez „Pentru pace în Vietnam", înmînează lui Van Thiel, președintele celei de a doua Camere a Parlamentului, cutia cu petițiile semnate de 60 000 de olandezi care cer încetarea agresiunii americane în Vietnam

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

PRESIUNEA MILITARILOR

CAMPANIA PUBLICĂ a unora dintre principalii generali americani în vederea unei extinderi a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord — campanie care le-a adus acum o victorie inițială în Senat — pune în mod serios problema controlului asupra politicii și diplomației : cine îl deține, civilii sau militarii ?

Spectacolul dat de generalul Greene, comandantul corpului de infanterie marină, care a luat cuvîntul la o reuniune a Legiunii Americane pentru a spune țării că războiul din Vietnam este mai important decît situația grea a orașelor americane bîntuite de răscoale, reprezintă ultima și cea mai grotească denaturare a rolului tradițional al militarilor în viața americană. Cu două zile înainte, reprezentantul infanteriei marine în Comitetul mixt al șefilor de stat major, care ieșea de la o audiere cu ușile închise a subcomitetului senatorial pentru cercetarea stării de pregătire militară, a cerut bombardarea a încă patru aerodromuri din Vietnamul de nord. Generalul Johnson, șeful statului major al armatei terestre, s-a alăturat nemulțumiților, cerînd bombardarea portului Haifong și a altor obiective din Vietnamul de nord care, pînă în prezent, nu fuseseră atinse. El s-a declarat în divergență cu superiorul său civil, ministrul apărării McNamara, care a declarat subcomitetului că asemenea atacuri nu ar aduce nimic bun Statelor Unite.

Totuși, președintele Johnson, mai ingrijorat de alegerile din 1968 decît de ceea ce se întîmplă pe cîmpul de luptă, a fost în mod evident atît de preocupat de audierile subcomitetului încît, înainte de începerea ședințelor, a capitulat în fața militarilor. Primul martor ascultat în cadrul audierilor — amiralul Sharp, comandantul flotei din Pacific, care își exprimase anterior dorința ca bombardamentele să fie intensificate — a transmis din partea președintelui știrea că un nou grup de obiective a fost scos de pe lista celor interzise. Capitularea președintelui nu a împiedicat apoi subcomitetul să insiste asupra unei noi intensificări a bombardamentelor.

Nu a fost prima capitulare a Administrației la presiunile militarilor. Campania publică dusă în cursul primăverii de generalul Westmoreland în vederea sporirii efectivelor terestre americane din Vietnam a determinat călătoria sa în S.U.A., atacurile sale împotriva adversarilor acestei măsuri și negocierile sale fățișe cu președintele, care au dus la știrea de luna trecută că alți 45 000 de soldați vor fi trimiși în Vietnam.

După doi ani și jumătate de escaladare în Vietnam, după o majorare a efectivelor la 500 000 de oameni și după un nivel al bombardamentelor depășind pe acela din Europa în cursul celui de-al doilea război mondial, situația militară din Vietnamul de sud nu este mai bună azi decît atunci cînd S.U.A. au început să participe direct la lupte. Răspunderea pentru această tragică greșeală de calcul revine fără îndoială în primul rînd președintelui. Totuși, conducătorii militari care îl sfătuiesc — și care nu au reușit să obțină nici o îmbunătățire a situației militare în schimbul acestor investiții uriașe — sînt acum principalii adversari ai unei noi pauze în bombardamente, precedent indispensabil pentru începerea de tratative cu Hanoiul în vederea unei soluții politice.

Afirmațiile senatorului Mansfield că, de fapt, ministrul McNamara este acela care vorbește în numele Administrației,

nu sînt confirmate în fapt. Johnson este singurul care poate exercita prerogativele sale prezidențiale pe baza Constituției și poate restabili controlul civililor asupra politicii naționale.

Le Monde
PARIS

O MIZĂ IMPORTANTĂ

HOTĂRÎREA lui Wilson de a-și asuma personal conducerea Ministerului Afacerilor Economice — marele minister creat de partidul laburist atunci cînd a revenit la putere, în octombrie 1964 și care nu a funcționat niciodată într-un mod prea satisfăcător — reprezintă factorul cel mai important al remanierii ministeriale.

Numirea în fruntea Ministerului Comerțului a lui Anthony Crosland — pînă atunci ministru al educației naționale, adept fervent al Pieței comune — în locul lui Douglas Jay, adversarul cel mai hotărît al intrării Angliei în C.E.E., precum și promovarea lui Peter Shore, de asemenea „proeuropean", în postul de subsecretar de stat pentru problemele economice, unde va lucra sub autoritatea directă a primului ministru, confirmă în același timp prioritatea acordată economiei și dorința de a continua „europenizarea" echipei guvernamentale. Ministrul de finanțe Callaghan rămîne pe loc. Prezența sa va liniști deopotrivă blocul din City și pe bancherii de la Zürich, care îl consideră oarecum garant al menținerii parității actuale a lirei sterline și al redresării balanței de plăți.

Este pentru prima oară în istoria Angliei moderne că primul ministru își asumă direct răspunderea economiei țării. Gestul spectaculos al lui Wilson, într-un moment ales cu grijă, la cîteva zile înainte de deschiderea Congresului anual al sindicatelor — ale căror cotizații reprezintă cea mai mare parte a fondurilor electorale ale partidului — are în mod vădit obiectivul imediat de a calma nervozitatea sindicaliștilor, tot mai neliniștiți de creșterea numărului șomerilor, care a atins cifra cea mai ridicată de după război.

Dar Wilson, în timp ce face față cu îndemînare problemelor urgente, urmărește cu o stăruință remarcabilă și un plan pe termen lung. Economist ca formație, „cel mai bun economist al guvernului", cum a subliniat ziarul „Guardian", primul ministru a știut mai bine ca oricine, după o primă perioadă de rodaj la putere, că grava situație economică și financiară lăsată de predecesorul său nu putea fi remediată decît prin măsuri draconice de austeritate. Datorită unor măsuri autoritare acceptate pînă la urmă — nu cu prea multă satisfacție dar totuși acceptate — de sindicate și de partidul laburist, Wilson a reușit să scoată lira sterlină din „zona de pericol". Această restabilire a situației are încă un caracter precar și frîna pusă consumului s-a soldat cu un număr de șomeri mai important decît cel prevăzut.

Asumîndu-și personal răspunderea afacerilor economice, Wilson știe prea bine că pune implicit în joc viitorul partidului și propriul său viitor politic. Viitoarele alegeri generale se vor desfășura în mod normal în 1970. Îi rămîn deci primului ministru trei ani pentru a duce la bun sfîrșit a doua fază a programului său : după restricții și austeritate, expansiunea. Nu trebuie să ne așteptăm însă la modificări spectaculoase înainte de trecerea mai multor luni.

Pentru moment, Wilson și-a aruncat în balanță — desigur mai curînd decît ar fi dorit-o — numele și autoritatea. Atît în domeniul social cît și în cel industrial, mai sînt de făcut opțiuni dificile și nepopulare. Este însă puțin probabil ca guvernul să renunțe la producția în serie a avionului Concorde, așa cum a circulat de curînd zvonul. Proiectul a depășit punctul de la care mai poate exista întoarcere. Soarta proiectului privind „aerobuzul european" pare să fie însă mai puțin sigură.

În ce privește City-ul, acesta se mulțumește să observe și să aștepte. Într-adevăr, nu este exclus ca guvernul să încerce, sub controlul personal al lui Wilson, să intervină în mod direct în sectorul particular.

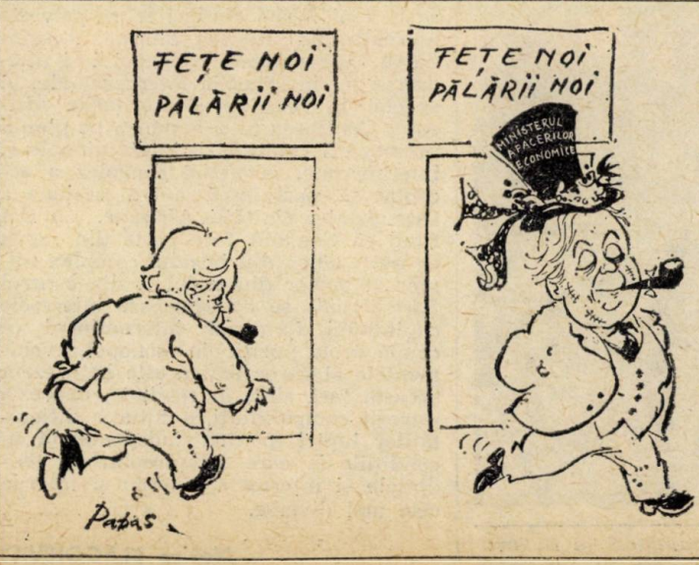

După remaniere...
(Din **The Guardian**)

reflector

ASTA AR TREBUI SĂ ȘI FACEM

Ce anume cred albii că a provocat anul acesta atîtea răscoale în ghetourile negre din S.U.A. ? Unii dintre cei chestionați în cadrul unei anchete Gallup și-au exprimat părerea că răscoalele ar fi fost provocate de „agitatori din afară" și că „negrii cer prea mult". Asta vrea și Congresul să creadă ; același lucru îl declară de ani de zile albii din sud — întrebați-l pe George Wallace. Este ceea ce spun sud-africanii și rhodesienii albi și portughezii din Africa. Probabil că George al III-lea era și el nemulțumit de comportarea supușilor săi americani : „Le-am acordat unele drepturi civile, ce mai vor acum ?"

Negrii suferă de pe urma unor racile precis determinate, care reclamă o remediere grabnică. Să analizăm două dintre ele :

— Slujbele : senatorul Robert Kennedy declară că proporția șomajului în ghetourile negrilor este astăzi mai mare decît cea înregistrată, pentru albi și negri, în întreaga țară, în cursul marii depresiuni. S-ar putea ca tinerii să nu aprecieze enormitatea acestei situații, dar acei oameni de vîrstă mijlocie care declară totuși că răspunsul la răscoale este represiunea, ar trebui să se rușineze de atitudinea lor.

— Locuințele : președintele Johnson declară că 4 milioane de familii din mediul urban locuiesc în case aflate într-o stare care „încalcă orice cuviință". Majoritatea acestor familii sînt de negri. Timp de ani de zile, guvernul federal a subvenționat construcția caselor din suburbii pentru albii din clasa mijlocie, în timp ce negrilor săraci de la orașe li s-au dărîmat cu brutalitate, cu buldozerele, casele din cartierele insalubre, pentru a fi trimiși în cartiere și mai insalubre, și aceasta în numele înaltei cauze a construirii unor șosele mai bune și a reconstrucției urbane. Din familiile scoase astfel din locuințele lor, peste 70 la sută erau nealbe.

Dacă negrii ar fi încurajați și ajutați din punct de vedere financiar să-și asume răspunderea transformării regiunilor în care trăiesc acum, ar exista și slujbe adecvate și locuințe pentru negri. În acest caz însă — ce oroare ! — s-ar putea să nu ajungă banii pentru războiul din Vietnam. Președintele a declarat că mutarea în locuințe decente a acestor 4 milioane de familii din mediul urban ar costa 40 miliarde dolari ; aceasta reprezintă echivalentul a 18 luni de război în Vietnam. Senatorul Percy acuză Administrația că acordă prioritate celor 16 milioane de sud-vietnamezi față de cei 20 de milioane de americani săraci de la orașe care — așa cum arată Percy — trăiesc în mizerie.

Singurul lucru greșit în diagnoza pusă de Percy este că majoritatea celor 16 milioane de sud-vietnamezi se simt întocmai ca negrii săraci cărora le-au fost dărîmate casele cu buldozerele și doresc să-i lăsăm în sfîrșit în pace.

Asta ar trebui să și facem.

(Din **New Republic**)

„GEOMETRIE VARIABILĂ" ANGLO—VEST-GERMANĂ

Interesul R.F.G. pentru o asociere cu Marea Britanie în vederea construirii unui avion de vînătoare cu geometrie variabilă a crescut în ultimele zile ; în momentul de față este în mod practic cert că proiectul va fi tradus în viață. El va înlocui proiectul la care se renunțase la începutul anului, cînd francezii s-au retras din acordul încheiat cu Marea Britanie. La Whitehall se speră că Germania occidentală va accepta să participe la cheltuielile necesitate de cercetări. Problema financiară a constituit totdeauna marele obstacol în calea construirii de către Marea Britanie singură a unui asemenea avion. Lucrările de fabricare vor fi probabil împărțite între industriile de construcții aeronautice din cele două țări. În plus, vest-germanii nu manifestă entuziasm pentru vreun succesor american al avioanelor lor de tip „F—104", din care peste 60, aflate în serviciul forțelor lor aeriene, s-au prăbușit.

(Din **The Times**)

MEDUNARODNA POLITIKA
BELGRAD

SUBSTRATUL INTERVENȚIEI MERCENARILOR

DUPĂ LOVITURA DE STAT de la sfîrșitul anului 1965, evoluția situației din Congo făcuse să se spere într-o soluție relativ fericită a crizei politice interne prin care această țară trecea în mod mai mult sau mai puțin intens de la dobîndirea independenței ei. Or, tocmai în momentul în care situația părea să se fi stabilizat, parașutarea unui grup de mercenari la Kisangani și rebeliunea mercenarilor staționați în Congo au reînviat criza pe care intervenția energică a regimului militar o stăvilise, fără s-o rezolve însă definitiv.

Este neîndoielnic că răsunetul acestor evenimente în viața politică internațională ar fi fost mai puternic dacă ele nu s-ar fi desfășurat în umbra conflictului arabo-izraelian. Tocmai pe acest lucru contau autorii crizei congoleze care, potrivit aprecierii lor asupra situației interne și internaționale, și-au spus că sosise momentul propice pentru o răfuială cu politica guvernului congolez, care devine o amenințare tot mai precisă pentru interesele economice și politice străine din Congo.

Intervenția militară a mercenarilor a fost deci o manifestare a tendinței generale a capitalului internațional de a-și asigura, prin provocarea de conflicte interne și locale, condițiile necesare pentru menținerea, extinderea și consolidarea pozițiilor sale economice, strategice și militare în diferite țări și regiuni ale globului. În acest scop, capitalul internațional — ale cărui acțiuni sînt în general sprijinite de metropolele lui — se folosește de agenți adecvați : organizații de emigrați, foști conducători, elemente nemulțumite de regimurile la putere din diferite țări etc. Dacă pornim de la aceste fapte notorii, ne este greu să credem azi în sinceritatea rezervelor formulate în mod oficial de guvernele țărilor occidentale în legătură cu parașutarea de mercenari în Congo.

Evenimentele politice din Congo sînt determinate de înlănțuirea de interese ale capitalului financiar internațional care constituie factorul dominant în viața economică a Congoului. Capitalul particular străin deține monopolul asupra economiei congoleze. „La Société Générale de Belgique", trust financiar belgian, dar în special „La Compagnie du Congo pour le Commerce et L'Industrie" controlează în Congo toate domeniile vieții economice și financiare : comerțul, industria, agricultura, transporturile etc. Această ultimă firmă a furnizat în 1960, direct sau cu participarea unor coproprietari, 82 la sută din producția globală de zahăr, 78 la sută din cea de bumbac, 22 la sută din producția de cauciuc, 16 la sută din cea a uleiului de palmier etc. Prin intermediul filialelor ei, „La Compagnie du Congo pour le Commerce et l'Industrie" este o importantă acționară a faimoasei societăți anonime „Union Minière du Haut Katanga" care, cu un capital de 8 miliarde de franci belgieni, deține monopolul exploatării bogățiilor neprețuite ale provinciei congoleze Katanga. „Union Minière" ocupă primul loc în lume la producția de cobalt, al treilea la producția de cupru etc. Datorită concentrării intereselor capitalului particular internațional, în primul rînd belgian și britanic, această societate minieră a cucerit, de asemenea pe baza sistemului participării cu acțiuni, poziții dominante în domeniul energeticii, asigurărilor, industriei etc.

În dorința de a-și exercita controlul asupra activităților capitalului particular internațional și de a pune capăt ieșirii nejustificate din țară a resurselor Congoului, guvernul generalului Mobutu a promulgat în 1966 o lege cu privire la transferarea din Belgia în Congo a sediului social al firmei „Union Minière du Haut Katanga". Această hotărîre a guvernului congolez, care urmărea instaurarea controlului integral asupra exploatării bogățiilor subsolului țării, s-a lovit de reacții foarte puternice din partea guvernului belgian, provocînd înăsprirea relațiilor dintre cele două țări. Atitudinea adoptată de guvernul belgian față de această măsură logică și explicabilă a încurajat societatea minieră care, datorită intereselor ei economice și de asemenea politice, refuza să se supună legislației congoleze interne, deoarece transferarea sediului social al societății ar fi dus la o reducere masivă a profiturilor ei, chiar și în baza regimului actual al fiscalității congoleze. Or, tocmai această încercare de a se sustrage de la plata unor impozite corespunzătoare a constituit pretextul folosit de guvernul congolez pentru a-și instaura, pe cale legislativă, un control asupra afacerilor capitalului particular internațional investit în industria minieră.

Întrucît „Union Minière du Haut Katanga" nu s-a supus legii cu privire la transferarea sediului ei social, guvernul congolez a făcut un pas în plus și a hotărît să înființeze o nouă societate minieră congoleză („Societatea congoleză a minereurilor"), societate mixtă avînd dreptul exclusiv de a exploata bogățiile subsolului țării.

Străduindu-se energic să dobîndească controlul asupra exploatării bogățiilor naturale ale țării, guvernul congolez s-a arătat dispus să pună în practică politica de „lichidare a rămășițelor colonialismului" și de luptă „pentru independența economică fără de care nu există independență politică". Se pare că printre numeroșii factori interni și externi care influențează viața social-economică a țării, atitudinea guvernului față de capitalul particular străin și față de pozițiile lui monopoliste în economia congoleză trebuie să fie subliniată drept cauza esențială a evenimentelor de la 5 iulie.

...Politica dusă pînă în prezent de guvernul congolez a înregistrat succese în mai multe rînduri în ce privește normalizarea situației interne, consolidarea independenței Congoului și integrarea lui în relațiile internaționale, în special în relațiile dintre țările africane. Continuîndu-și acțiunea pe planul promovării colaborării internaționale și interafricane, guvernul congolez a acceptat să găzduiască a 5-a sesiune a Organizației Unității Africane. (...) Dat fiind că Congoul face parte din „zona de aur", adică din bogatul complex minier al țărilor din sudul și din centrul Africii unde se concentrează interesele capitalului financiar internațional ce ocupă acolo poziții de monopol, evenimentele al căror teatru este în prezent această țară sînt, în realitate, expresia întregii complexități, a tuturor dificultăților luptei pentru independență în condițiile în care se întrepătrund tendințele și interesele externe și interne cele mai diverse.

Novica BLAGOIEVICI

Mercenari și jandarmi katanghezi la Bukavu

THE GUARDIAN
MANCHESTER

NOILE TENDINȚE DIN C. E. N. T. O.

C.E.N.T.O., alianța prooccidentală din Orientul Mijlociu, care este în vîrstă de 9 ani, a fost luată de pe patul său de moarte și pusă la congelat. Recentele străduințe de a-i injecta un sînge nou și de a o reînvia au dat greș, dar nu într-o asemenea măsură încît să i se redacteze anunțul mortuar.

Din punct de vedere politic și oficial, corpul său continuă să fie în viață, dar boala persistă. Cei ce l-au pus la congelat nutresc speranța că s-ar putea ca în viitor condițiile să se schimbe și că, printr-un tratament atent, și-ar putea recîștiga forța și vitalitatea.

Tratatul din care fac parte Pakistanul, Iranul, Turcia și Anglia ca membri, și Statele Unite, ca membru asociat, participînd numai la cele trei comitete ale organizației, a intrat în agonie la începutul acestei veri, ca urmare a războiului arabo-izraelian. C.E.N.T.O. este bolnav încă de cînd Pakistanul a început să manifeste rezerve față de S.U.A. și Anglia din cauza atitudinii lor în conflictul cu privire la Kașmir. Interesul față de acest pact a dispărut și în Iran și Turcia. Războiul din Orientul Mijlociu a subliniat divergențele dintre cei doi parteneri occidentali și cei trei parteneri regionali ai C.E.N.T.O.

La sfîrșitul lunii trecute, șahul Iranului i-a invitat pe președintele Ayub al Pakistanului și pe Demirel, primul ministru al Turciei, să se întrunească pentru discuții la Ramsar, în nordul Iranului. Pare evident că la această întrunire a fost evitată prăbușirea C.E.N.T.O., acest organism urmînd însă să existe numai din punct de vedere organic, pînă ce se va găsi o posibilitate de a-l revitaliza. Ideea întrunirii unui Consiliu ministerial în cursul acestui an a fost înlăturată. S-ar putea ca cei cinci miniștri de externe să folosească apropiata sesiune a Adunării Generale a O.N.U. de la New York pentru a se întîlni în mod separat în scopul de a schimba păreri despre această regiune și despre viitorul organizației. Ambasadorii celor cinci țări, împreună cu experții lor, se vor întruni probabil la Ankara pentru a discuta problemele de securitate și economice de care se ocupă în mod obișnuit comitetele C.E.N.T.O. Deși în cursul acestui an nu va avea loc nici o întrunire a Consiliului ministerial, miniștrii celor cinci state, care se vor întîlni la Ankara, vor fi autorizați de către guvernele lor să aleagă un nou secretar general al C.E.N.T.O. Este posibil ca actualului secretar general, A. A. Khalatbary, de origine iraniană, să-i urmeze fostul ambasador al Turciei la Washington, Turgut Menemencioglu.

Între timp, cei trei parteneri regionali manifestă un mare interes față de o organizație separată, pe care au înființat-o cu trei ani în urmă : R.C.D. (Regional Cooperation for Development — Cooperarea regională pentru dezvoltare). Deși oficialitățile C.E.N.T.O. au văzut întotdeauna în R.C.D. o organizație-soră, evenimentele din ultimul timp au arătat în mod clar că ea a devenit o rivală serioasă pentru C.E.N.T.O. și s-ar putea ca în viitor să-l înlocuiască cu totul.

Consiliul ministerial al R.C.D. s-a întrunit de curînd la Islamabad, în Pakistan, această întîlnire fiind considerată una dintre cele mai pozitive ale grupului. Cei trei miniștri au hotărît să înființeze un comitet de lucru care va întocmi mai multe proiecte comune de dezvoltare. Ei au adoptat 13 noi proiecte industriale, dintre care patru vor fi realizate în Turcia, opt în Pakistan și unul în Iran. Au hotărît, de asemenea, să studieze 26 de noi proiecte de întreprinderi. Se înregistrează progrese în realizarea unor eforturi comune, cum ar fi o nouă rafinărie de petrol, care va folosi petrolul iranian și va fi situată la Izmir, în Turcia, precum și o fabrică de aluminiu în Iran și o imprimerie de bancnote în Pakistan.

Comerțul dintre cele trei țări se dezvoltă, scopul final fiind crearea unei piețe comune în această zonă. Țările respective își sporesc de asemenea colaborarea în domeniul comunicațiilor, transporturilor, turismului, relațiilor bancare și sănătății publice. Ele încearcă să-și pună în comun rezervele de care dispun în domeniul liniilor aeriene naționale și liniilor maritime.

Din punct de vedere politic există o înțelegere deplină și o linie de politică externă aproape similară a celor trei țări. Nu se poate spune același lucru despre cei cinci parteneri din C.E.N.T.O.

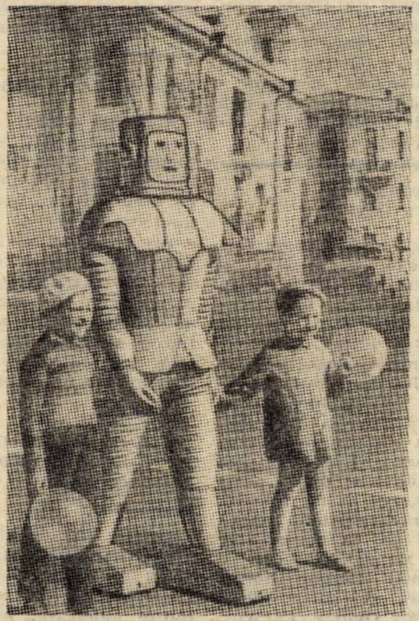

Pe străzile orașului sovietic Arhanghelsk a produs senzație apariția acestui robot care dirijează circulația și poate conduce copiii la traversarea străzii

profil

Leon MBA
președintele Republicii Gabon

Președintele Republicii Gabon, Leon Mba, s-a născut în februarie 1902, într-o familie din tribul Fang. După terminarea studiilor lucrează ca ziarist.

Își începe activitatea politică de tînăr, în calitate de conducător al „Mișcării mixte gaboneze" și al secției din Gabon a „organizației unității democrate africane". În 1952 este ales deputat în Adunarea teritorială, iar în anul 1956 devine primar al orașului Libreville, capitala țării. La 21 mai 1957, Leon Mba a fost ales vicepreședinte al Consiliului Executiv, iar în luna iulie 1958 a devenit președinte al Consiliului Executiv.

La 28 noiembrie 1958, Adunarea teritorială proclamă Gabonul republică autonomă în cadrul Comunității franceze iar Leon Mba este ales președinte al țării. Un an mai tîrziu, în februarie, Leon Mba este ales prim-ministru, iar în 1960, ministru al apărării și lider al partidului „Uniunea națională". Deține funcția de prim-ministru pînă la 12 februarie 1961.

La 17 august 1960 Republica Gabon devine independentă, iar de la 20 septembrie, același an, devine membră a Organizației Națiunilor Unite.

Leon Mba este ales la 12 februarie 1961 președinte pe o perioadă de 7 ani. Conform constituției (din 17 februarie 1961) el este „deținătorul exclusiv al puterii executive". Din 23 februarie pînă la 25 aprilie 1964 a fost și ministru de externe.

La alegerile generale din 19 martie, anul acesta, președintele Leon Mba a fost reales cu o majoritate de 95 la sută de voturi. După remanierea din 19 aprilie guvernul republicii gaboneze cuprinde, în afară de președinte și vicepreședinte, 14 miniștri și doi secretari de stat. După această remaniere președintelui republicii îi revine și portofoliul internelor.

După realegerea sa ca președinte, Leon Mba a declarat că, pe planul politicii interne, va continua să activeze pentru stabilitatea politică a țării. În ce privește economia, el a adresat populației apelul de a participa la înfăptuirea planului de dezvoltare economică a țării.

În domeniul politicii externe, Republica Gabon preconizează dialogul ca punct de plecare pentru reglementarea conflictelor internaționale. Potrivit declarațiilor oficiale, guvernul țării își propune să ducă o politică de neamestec în treburile interne ale altor țări și de sprijinire a mișcărilor de eliberare națională.

A. M.

poșta redacției

A FOST DESCOPERITĂ ATLANTIDA ?

Petre Dima, Mediaș. Legenda Atlantidei, așa cum o povestește Platon în „Critias", unde descrie o societate admirabil guvernată, situată undeva în Atlantic, în apropierea „coloanelor lui Hercules" (Gibraltar) și în „Timaeuss", unde afirmă că, într-o bună zi, întreaga populație „s-a scufundat în pămînt iar insula Atlantida a dispărut, în același chip, în adîncul mării", nu este susținută de nici o descoperire oceanografică sau arheologică. După Platon, cataclismul ar fi avut loc cu 9 000 de ani înainte de vremea lui Solon, om de stat atenian care a trăit în secolul al șaptelea î.e.n.

În 1960, însă, seismologul Anghelos Galanopoulos de la Universitatea din Atena a emis următoarea teorie : Platon nu a reținut exact datele istorice, pe care le-a citit probabil în vreun document vechi. Cifrele reproduse de el sînt de zece ori mai mari decît cele reale atît în privința dimensiunilor Atlantidei cît și a datei dispariției ei. Împărțindu-le la 10, Galanopoulos a obținut : o zonă din Marea Egee, cuprinzînd

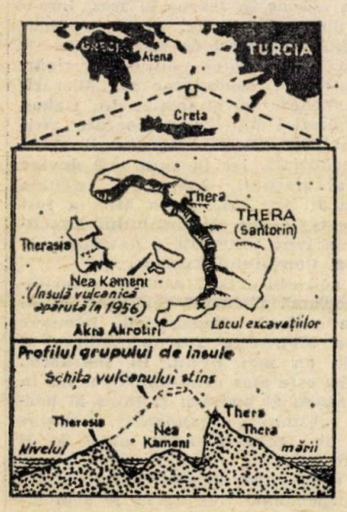

insulele Creta și Santorin (numită în antichitate Thera), și o dată în jurul anului 1490 î.e.n. Cam în acea vreme, o erupție vulcanică a scufundat în mod cert în mare porțiuni însemnate din insula Thera, a răspîndit vapori ucigători și fragmente de lavă și rocă asupra Cretei și a stîrnit valuri uriașe care au măturat coastele Cretei și chiar ale Egiptului.

Intrigat de această ipoteză, geologul american James Udvar a inițiat anul trecut o expediție cu participarea unor savanți din diverse țări. De curînd au fost comunicate rezultatele cercetărilor: sub cenușa vulcanică a fost îngropat un oraș vechi de 3 500 de ani, care putea adăposti 30 000 de locuitori. Casele cu unu, două și trei etaje sînt aproape intacte. Din obiectele găsite, specialiștii au tras concluzia că așezarea aparține civilizației care a existat pe insula Creta între anii 3000 și 1100 î.e.n. Au fost găsite schelete de animale, nu însă și de oameni. Din lipsa acestora și din lipsa oricăror obiecte de aur s-a dedus că locuitorii, avertizați cumva de apropierea marii erupții, au fugit.

S-a pus la punct un plan de excavări de zece ani pentru scoaterea la lumină a întregului oraș. Acesta va deveni un muzeu arheologic subteran, la care se va putea ajunge prin galerii asemănătoare cu cele din mine.

Să fi fost oare descoperită, cu adevărat, Atlantida ?

UN POPOR CU O ISTORIE PUȚIN CUNOSCUTĂ

E. Victor, Craiova. 1) Generalul Fazlollah Zahedi, tatăl actualului ministru de externe al Iranului, a fost ministru de interne în mai multe cabinete înainte de august 1953, cînd a devenit prim-ministru, funcție pe care a deținut-o pînă în aprilie 1955.

2) Într-adevăr, deși s-au scris pînă acum circa 5000 de lucrări despre țigani, ei continuă să fie pînă în ziua de astăzi unul dintre popoarele cele mai puțin cunoscute. Prezența lor în Europa a fost semnalată pentru prima oară în Evul Mediu. (În 1348 în Serbia, în 1378 în Peloponez, în 1427 la Paris). Migrațiile lor anterioare au rămas necunoscute. Studiile de lingvistică au dus la concluzia că locul lor de origine ar fi India. După unii cercetători, strămoșii lor ar proveni din nordul Indiei. Alții cred că ei au pornit din partea centrală a Indiei. Se acceptă în general versiunea unei duble origini precum și a unei prezențe de lungă durată în Afganistan. Dar lipsa de date precise despre epoca în care a survenit emigrația și cauzele ei a favorizat, de-a lungul secolelor, crearea a numeroase legende. Între tentativele de a determina stabilizarea lor în diverse țări sînt de notat cele întreprinse de Henric al VIII-lea și de Elisabeta în Anglia, de Carol al III-lea în Spania, de Friedrich al II-lea în Germania, de Maria-Tereza și de Josef al II-lea în Austria. Nu există o statistică globală a țiganilor care au supraviețuit persecuțiilor naziste (se știe că pe teritoriile ocupate de trupele hitleriste au fost internați în lagăre și în mare parte exterminați). Unele grupuri de țigani s-au „sedentarizat" : în Spania, gitanii locuiesc la Sacro Monte, Albacin, Triena și în alte locuri ; în Turcia, țiganii islamizați trăiesc mai ales la periferiile orașelor. În Franța și în R.F.G., țiganii „manuși" sînt încă seminomazi.

Nu există practic legături între diversele grupuri de țigani. Singura lor trăsătură unitară este folosirea limbii „romanes", derivată din sanscrită. În țările socialiste, programele de atragere a populației de origine țigănească în circuitul vieții economice și sociale au dat roade vizibile.

„UN COPIL PRECOCE UIMEȘTE EUROPA"

Mihai Jurcă, Buzău. Acum trei sferturi de veac — în 1892 — George Enescu, în vîrstă de 11 ani, se afla la Viena, unde studia vioara și compoziția. Tot în acel an a dat și primul său concert, sub auspiciile conservatorului vienez, stîrnind admirația lumii muzicale și elogiile presei, care se entuziasma în fața lui, numindu-l un copil precoce care uimește Europa. Într-unul din articolele publicate după acest prim mare succes al lui Enescu, directorul conservatorului scria : „În concertul dat la conservator auditoriul a rămas fermecat de executarea mai multor bucăți grele la vioară de către micul violonist român George Enescu".

Între anii 1893—1899, George Enescu a studiat la Paris cu cîțiva mari maeștri ai timpului. Concertele pe care le-a dat în acești ani în capitala Franței i-au adus elogii unanime. „Le Figaro" scria : „Micul Enescu este o adevărată minune, deja celebru la 16 ani. A început să cînte și să compună la vîrsta de 7 ani, iar la 11 ani a cucerit premiul întîi la vioară și la armonie". Compozitorul Saint-Saëns, după ce a ascultat „Poema română", l-a caracterizat pe Enescu printr-o memorabilă figură de stil : „El creează muzica întocmai cum mărul își dă floarea !"

Cînd a revenit în țară — la vîrsta de 18 ani — George Enescu era o celebritate europeană. Desenul alăturat, apărut în ziarele de acum 75 de ani, îl reprezintă pe Enescu așa cum era la vîrsta de 11 ani, la Viena : un copil robust, cu chipul senin și cu ținuta artistului înnăscut.

MAFIA, COSA NOSTRA

Romulus Octav, Sibiu. Mafia este organizația bandiților din Sicilia, iar Cosa Nostra este una din filialele lor americane. „Dolce vita" nu este însă numele nici unei organizații de gangsteri, ci o expresie care desemnează modul de viață al unor cercuri depravate ale marii burghezii italiene. Atunci cînd vor deveni cunoscute noi amănunte din activitatea Mafiei și a organizației Cosa Nostra, vom reveni (vedeți și „Poșta redacției" din numerele 29 și 31/1967).

Violeta și Silvia Popescu, București. Senatorul Robert Kennedy are zece copii.

Roman Brînză, Blaj. În principiu, observația dv. este justă : ar fi de dorit ca una și aceeași fotografie să nu apară în mai multe publicații. În cazul evenimentelor internaționale de răsunet sau al unor evenimente surprinse pe peliculă de un singur reporter, se întîmplă însă adesea ca anumite documente fotografice să circule în paginile întregii prese internaționale. În cazul ilustrației care îi reprezenta pe mercenarii din Congo pregătindu-se de atac înainte de revărsarea zorilor, explicația însoțitoare apărută în „Lumea" era corectă.

I. Gheorghiu, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Salvele de tun trase în onoarea unor oaspeți de seamă sau cu anumite prilejuri festive își au originea în obiceiul de a trage în aer întreaga încărcătură a tunurilor unei cetăți sau ale unei nave cucerite, ca semn că au fost dezarmate (pentru că reîncărcarea tunurilor era, în trecut, o operațiune laborioasă, de lungă durată). Salvele de salut se trag cu încărcătură oarbă. Numărul tragerilor este prescris de cutuma internațională și e în funcție de rangul persoanei astfel salutate. Se trag 21 de salve pentru șefii de state și de guverne sau pentru membrii unei familii regale domnitoare ; pentru ambasadori, miniștri și ofițeri de la rangul de amiral sau general în sus se trag 19 salve. În unele țări există de asemenea obiceiul de a saluta cu 17, 15, 13, 11, 7 sau 5 salve anumiți demnitari de rang mai mic. Se crede că numărul totdeauna nepereche al salvelor își are originea într-o veche superstiție marinărească, după care un număr pereche de salve ar purta ghinion.

Ioan Nagy, comuna Dobra, raionul Ilia. Ne-am notat propunerea dv.

Mircea Diaconescu, București. Ne bucură interesul cu care urmăriți „Reportajul pe glob". El va rămîne și de acum înainte una din rubricile permanente ale revistei noastre. Ne-am notat dorința dv. de a citi un reportaj despre Insulele Baleare.

Filip I. Petre, Roman. Ofițerii francezi care s-au distins în luptele de la Mărăști — Mărășești — Oituz au fost decorați cu ordine și medalii românești.

Colonel în rezervă Ilie Dumitrescu, București. Vă cerem scuze pentru regretabila eroare de transcriere datorită căreia nota „Misiunea generalului Rudeanu", scrisă de dv. și publicată la „Poșta redacției" în nr. 35/1967, a apărut cu o semnătură greșită.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

publicitate

lumea

U.R.C.M.
Tîrgu Mureș

Asigură prin unitățile sale din stațiunile balneoclimaterice : Sovata, Tușnad, Lacul Roșu o deservire exemplară

— întreținere auto-moto
— închirieri de obiecte turistice
— lucrări foto
— frizerie-coafură

În magazinele complexelor din aceste stațiuni se găsește un bogat și variat sortiment de articole de artă populară și tizanat

CDL PITEȘTI

MOBILĂ
DE CALITATE SUPERIOARĂ

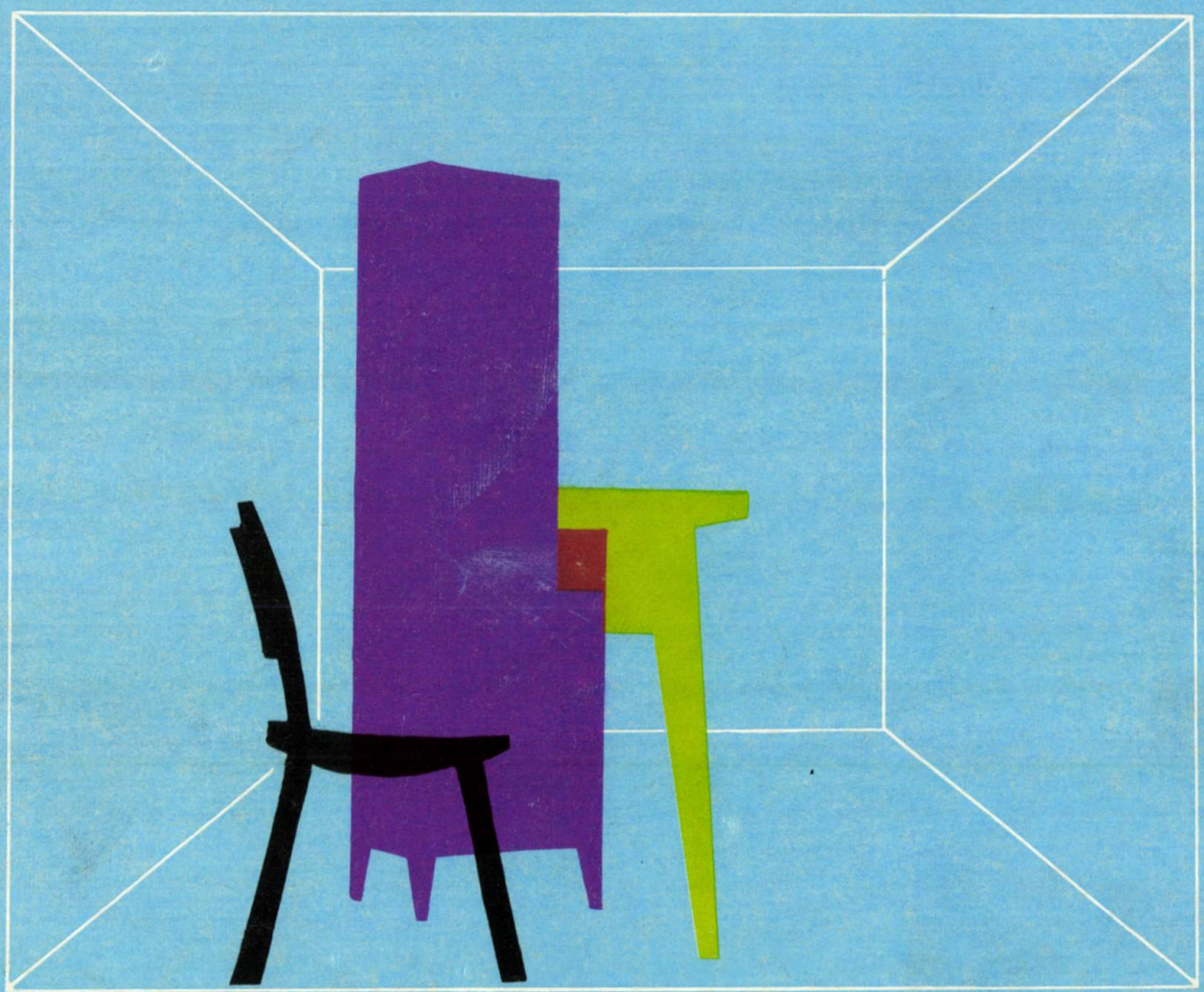

SUFRAGERIA „BÎLEA" 2

Se compune din : bufet, bibliotecă, vitrină, masă radio-televizor și masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir de nuc, finisată cu lacuri poliesterice, luciu oglindă.

Garnitura a fost concepută din panouri modulate și tipizate cu posibilități de interschimbabilitate.

Noutatea garniturii constă în prezența unei vitrine cu cristale și oglindă, a unei mese combinate pentru radio și televizor, precum și alcătuirea bibliotecii și vitrinei, din două corpuri suprapuse, ceea ce oferă facilitatea în transport și manipulare, precum și multiple posibilități combinative în aranjare.

Prețul garniturii este de cca. 6 800 lei.

SUFRAGERIA „ASTOR"

Se compune din : bufet, vitrină cu cristale și oglindă din 2 corpuri suprapuse, masă joasă, masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir exotic (mahon) și cu un fileu decorativ din lameliu, care se aplică și la spătarele scaunelor.

Pentru transport, picioarele tuturor pieselor (în afară de scaun) sînt demontabile.

Nota de suplețe a garniturii este subliniată de forma conică a picioarelor, iar decorația părților de jos a pieselor în ton cu butonii trăgători, conferă garniturii o eleganță deosebită.

Prețul aproximativ este de 5 600 lei.

publicitate

Lei 2

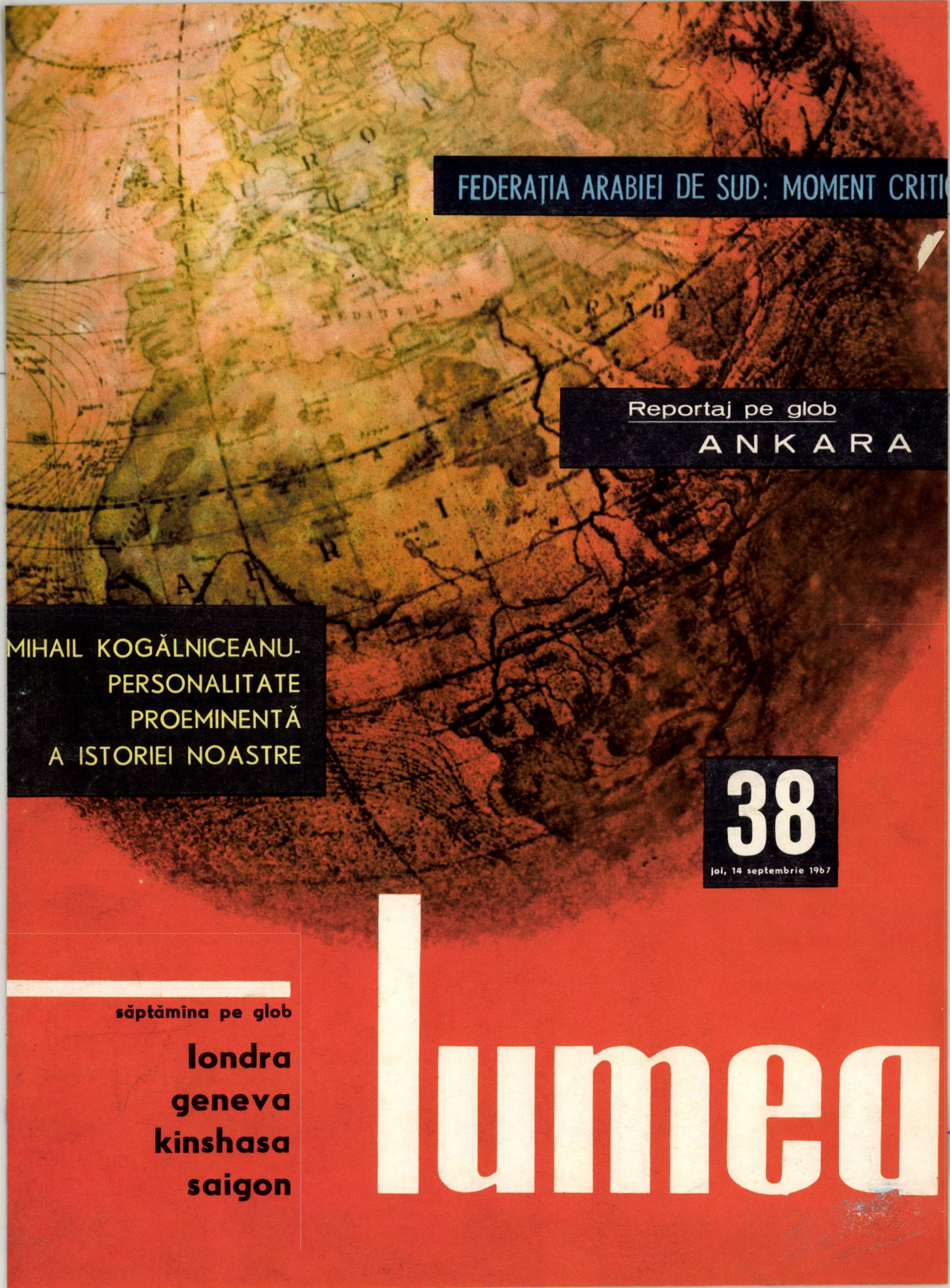

FEDERAȚIA ARABIEI DE SUD: MOMENT CRITI

Reportaj pe glob
ANKARA

MIHAIL KOGĂLNICEANU-
PERSONALITATE
PROEMINENTĂ
A ISTORIEI NOASTRE

38
joi, 14 septembrie 1967

săptămîna pe glob

londra
geneva
kinshasa
saigon

lumea

PRODUSE ROMÂNEȘTI LA TÎRGURI INTERNAȚIONALE ȘI EXPOZIȚII

Unul din standurile românești la Tîrgul internațional de toamnă de la Leipzig

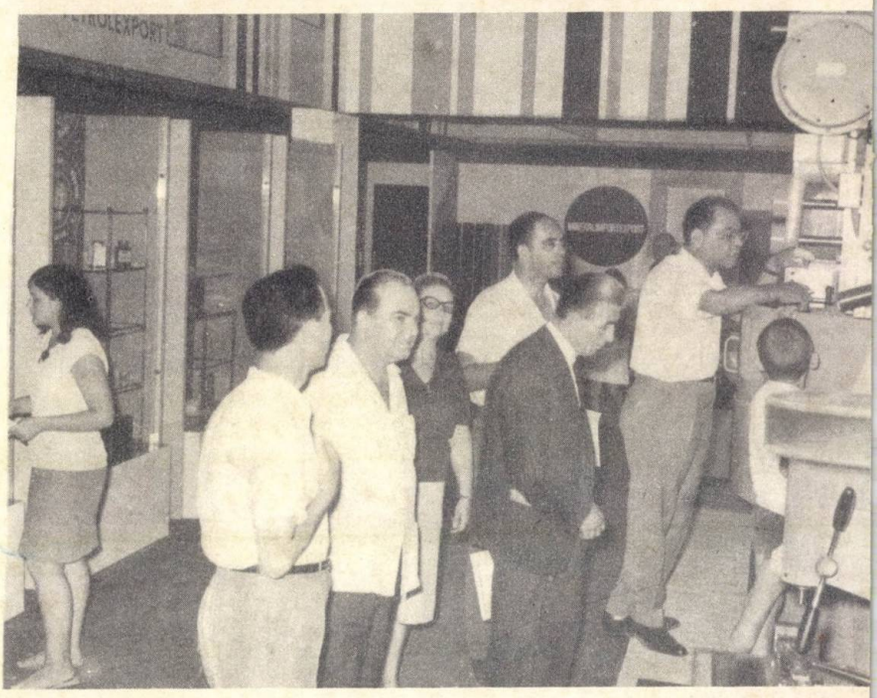

Vizitatori la pavilionul românesc din cadrul Tîrgului internațional de la Salonic

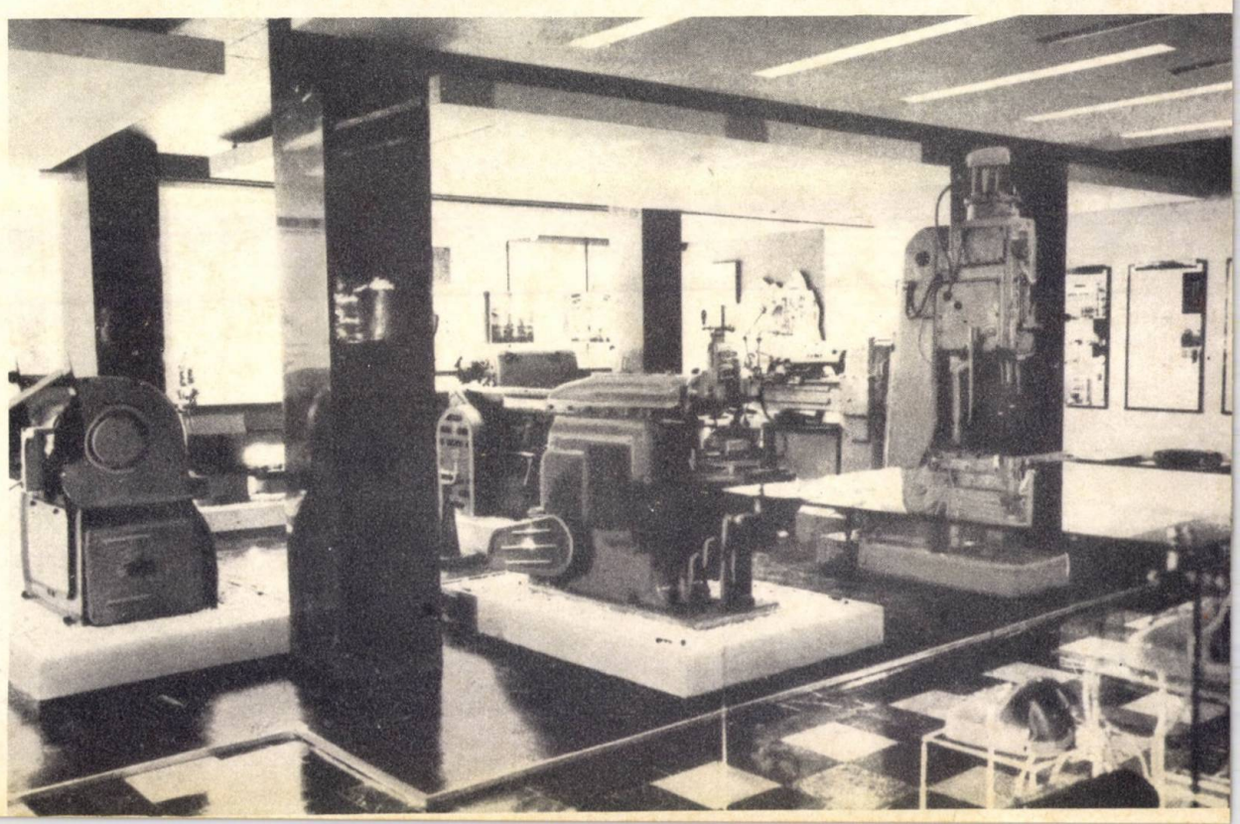

Mașini-unelte românești la expoziția economică permanentă a Republicii Socialiste România, la Teheran

lumea

Nr. 38 (203) – 14 SEPTEMBRIE 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2 Președintele de Gaulle în Polonia. — La Keșan și Alexandropolis. — Sezonul politic englez a început. — Agendă africană. — Ce importanță a avut referendumul ? — Aden : situația evoluează rapid. — Epilog electoral la Saigon ; prolog electoral în S.U.A. *Mihai Matei*

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI

7 LONDRA — Sindicatele s-au pronunțat clar. *Bob Leeson*

ARTICOLE ȘI REPORTAJE

5 Dezvoltarea și decalajele economice. *Dr. N. S. Stănescu*
10 Federația Arabiei de Sud : moment critic. *Corneliu Vlad*
12 Om și natură în stepa uzbekă. *Gheorghe Oproiu*
14 Mihail Kogălniceanu, personalitate proeminentă a istoriei noastre. *Virgil Cândea*
18 „Marea societate" este o societate bolnavă. *J. W. Fulbright*
21 De la Ford I la greva din Detroit. *Mircea Grigorescu*

INTERVIUL NOSTRU

8 JULIEN BOUKAMBOU, *membru al Biroului Politic, secretar administrativ-permanent al Mișcării Naționale a Revoluției din Republica Congo-Brazzaville* : Jaloane în dezvoltarea Republicii Congo-Brazzaville. *Constantin Florea*

REPORTAJ PE GLOB

16 Ankara. — *Paul Alexandru Georgescu*

■ 24—25—26 „Arde Parisul ?" de *Dominique Lapierre* și *Larry Collins*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 The Times. — Le Monde. — Novoe Vremea. — Die Presse. — Le Soir. — The Sunday Times. — Correio da Manha. — L'Express.

PROFIL

31 TAHER YAHIA, primul ministru al Irakului

BREVIAR (2) • **POȘTA REDACȚIEI** (32)

breviar

6 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., a primit delegația Mișcării Naționale a Revoluției din Republica Congo-Brazzaville, condusă de Julien Boukambou, membru al Biroului Politic, secretar al M.N.R., care, la invitația C.C. al P.C.R., vizitează țara noastră.

7 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit delegația Partidului Social-Democrat din Finlanda alcătuită din tovarășii Veikko Helle și Valde Nevalainen, membri ai Comitetului Executiv al P.S.D.F., deputați în Parlament, Unto Niemi, șeful secției de studii a P.S.D.F.

8 septembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe generalul de armată Ivan Mihailov, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, care la invitația C.C. al P.C.R. și-a petrecut concediul de odihnă în țara noastră.

Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe Christian Thomsen, ministrul agriculturii din Danemarca, însoțit de Viktor Brorson, adjunct al ministrului, care au făcut o vizită în țara noastră la invitația Consiliului Superior al Agriculturii.

A plecat la Amsterdam o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Manea Mănescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Olanda, face o vizită în această țară.

A plecat spre New York Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, șeful delegației Republicii Socialiste România la sesiunea a XXII-a a Adunării Generale a O.N.U.

11 septembrie

La invitația Marii Adunări Naționale, a sosit în Capitală o delegație a Parlamentului belgian, condusă de Paul Victor Antoine Struye, președintele Senatului.

La invitația președintelui Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, a sosit în Capitală Giovanni Pieraccini, ministrul bilanțului și programării economice din Italia, împreună cu soția și un grup de specialiști.

12 septembrie

Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe Giurița Ioikici, președintele Vecei Executive a Republicii Socialiste Serbia, care se află în țara noastră într-o vizită de prietenie, la invitația guvernului Republicii Socialiste România.

7 — 13 septembrie

PREȘEDINTELE DE GAULLE ÎN POLONIA. Vizita președintelui Franței în Polonia, încheiată marți, a fost apreciată în presa celor două țări ca un eveniment de interes major — interes justificat de ampla abordare a problemelor continentului nostru și ale lumii, pe care au ocazionat-o convorbirile bilaterale. Vizita a marcat, de asemenea, un moment important în relațiile dintre cele două țări, relații a căror îndelungată tradiție au relevat-o, în repetate rînduri, interlocutorii.

La Varșovia, Cracovia, Katowice, Zabrze, Oswiecim, Gdansk, președintele de Gaulle, întîmpinat cu o cordialitate constantă, a avut cuvinte de apreciere pentru realizările din perioada postbelică ale economiei poloneze. De asemenea, șeful statului francez s-a pronunțat clar pentru recunoașterea frontierei Oder-Neisse ca graniță vestică a Poloniei, arătînd că, în calitate de premier al guvernului francez a adoptat această poziție încă de la sfîrșitul războiului.

Luni, președintele de Gaulle s-a adresat deputaților Seimului polonez. Apreciind că este îndeplinită condiția încrederii între cele două țări, președintele de Gaulle a afirmat că Franța „este gata să stabilească relații de colaborare crescîndă" cu Polonia. „Considerăm că țările noastre sînt deosebit de cointeresate în dezvoltarea relațiilor economice, culturale și umane" — a afirmat șeful statului francez.

Trecînd la o analiză a situației continentului european, președintele Franței și-a exprimat speranța că securitatea fiecărui stat va înceta, în viitor, să fie „rezultatul existenței a două blocuri cu forțe armate gata de luptă aflate față în față, a unor pacte opuse. Dimpotrivă : fie ca între noi, de la Atlantic și pînă în Ural, să se instaureze o politică și practică deliberată de destindere, înțelegere și cooperare". Ar deveni astfel posibil — a afirmat președintele de Gaulle — ca popoarele Europei să poată aborda și soluționa ele însele problemele ce le privesc, printre care principala este soarta poporului german.

Răspunzînd în numele deputaților Seimului, Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., a apreciat că vizita înaltului oaspete francez „va fi rodnică nu numai pentru dezvoltarea relațiilor noastre reciproce, ci va servi, de asemenea, cauza păcii în Europa". W. Gomulka a arătat că prietenia și alianța cu țările socialiste constituie „piatra unghiulară a politicii R. P. Polone" ; „ne pronunțăm — a mai spus el — pentru ca împărțirea primejdioasă în blocuri militar-politice impusă Europei să facă loc colaborării care va indica drumul securității colective". Primul secretar al C.C. al P.M.U.P. s-a alăturat ideii că ar corespunde intereselor celor două state și popoare apropierea politică trainică, ce corespunde celor mai bune tradiții ale prieteniei polono-franceze, întărirea colaborării economice, științifice și culturale. „Contactele regulate, largi și consultările politice pot să sporească importanța internațională și eficacitatea colaborării noastre" — a spus Wladyslaw Gomulka.

Declarația comună dată publicității marți, la încheierea vizitei, prezintă un bilanț pozitiv al schimburilor de vederi avute cu prilejul vizitei. În legătură cu securitatea europeană declarația arată că „Franța și Polonia sînt esențial interesate ca toate părțile interesate să ajungă la o soluție acceptată a problemei pe baza respectării suveranității naționale, a integrității teritoriale, fără utilizarea forței, pe baza neintervenției în treburile interne ale fiecărui stat". În acest context, a fost evocată posibilitatea convocării unei conferințe europene consacrată problemei securității. Declarația comună apreciază favorabil progresele pe calea destinderii, care permit să se spere într-o evoluție ducînd la climatul necesar soluționării problemelor europene, inclusiv

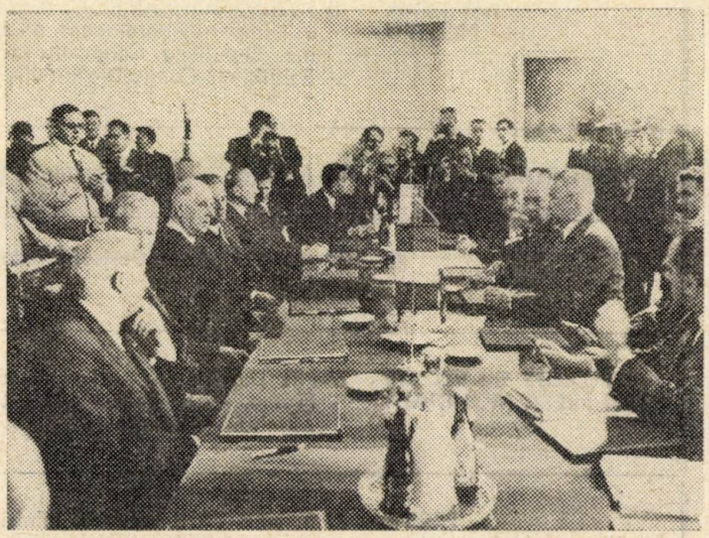

Varșovia. Convorbirile oficiale dintre generalul de Gaulle, președintele Republicii Franceze și Edward Ochab, președintele Consiliului de Stat al R.P. Polone

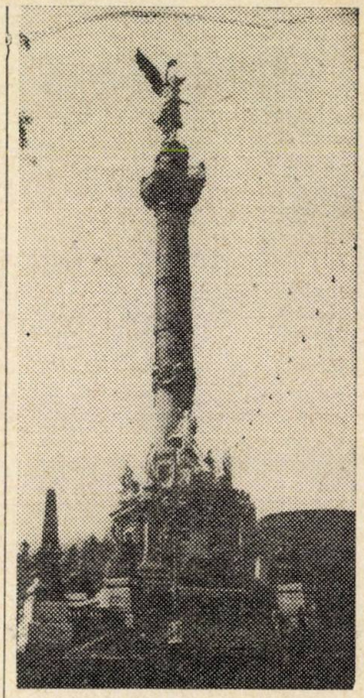

La 16 septembrie Mexicul sărbătorește ziua independenței, obținută în anul 1821, după 300 de ani de stăpînire spaniolă. În fotografie : monumentul independenței din Ciudad de Mexico

a problemei germane, soluționarea acestor probleme necesitînd acordul tuturor țărilor interesate. De asemenea, declarația condamnă intensificarea războiului din Vietnam, subliniindu-i efectele negative și recomandînd revenirea la acordurile de la Geneva, pentru respectarea dreptului poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta. În încheiere, declarația subliniază hotărîrea „de a depune toate eforturile pentru a accentua evoluția favorabilă a relațiilor franco-poloneze" și de a coopera în numeroase domenii.

Wladyslaw Gomulka, Edward Ochab și Josef Cyrankiewicz au fost invitați să viziteze Franța.

LA KEȘAN ȘI ALEXANDROPOLIS. Sîmbătă și duminică, în cele două localități — situate de o parte și de cealaltă a frontierei între Turcia și Grecia — au avut loc întrevederi între primii miniștri ai celor două țări, Suleyman Demirel și Constantin Kollias. Convorbirile — arată comunicatul publicat ulterior — s-au referit atît la relațiile bilaterale cît și la situația internațională și felul în care aceasta afectează regiunea balcanică.

Din comunicat rezultă, de asemenea, că primii miniștri au acordat o atenție deosebită situației Ciprului, situație de natură să afecteze relațiile dintre cele două țări. Contrar unor speculații anterioare întrevederilor — unele apărute în presa britanică — nu s-a produs nici o „soluționare a problemei cipriote". Remarcînd acest fapt, ziarele din Turcia și Grecia țineau să sublinieze totuși că această problemă — urmărită cu atenție de opinia publică din cele două țări — a fost studiată cu calm în cursul întrevederilor. În această privință, comunicatul precizează că primii miniștri „au recunoscut necesitatea de a lua măsurile corespunzătoare pentru a împiedica intensificarea încordării în Cipru și pentru a continua și înlesni eforturile depuse pentru realizarea unei soluții pașnice de comun acord". Un comentator turc observa, ca un element pozitiv, că este pentru prima dată cînd oficialitățile din Turcia și Grecia își afirmă hotărîrea de a aborda situația Ciprului într-o atmosferă de destindere. Să adăugăm că la Atena s-a anunțat apropiata trimitere la Nicosia a unui demnitar grec care va informa pe larg guvernul președintelui Makarios asupra desfășurării convorbirilor (unele ziare cipriote au privit cu îngrijorare perspectiva realizării vreunui acord în absența reprezentanților Ciprului).

SEZONUL POLITIC ENGLEZ A ÎNCEPUT săptămîna trecută cu Congresul sindicatelor britanice, unde s-au auzit o mulțime de cuvinte neplăcute pentru guvernul laburist, adoptîndu-se și rezoluții corespunzătoare *(vezi corespondența noastră la pag. 7)*. Dar conservatorii nu pot pretinde că ar sta mult mai bine sub aspectul unității interne : înlocuirea lui Edward du Cann cu Antony Barber, la conducerea aparatului organizatoric al partidului, e un indiciu că liderul, Edward Heath, continuă să fie contestat în rîndurile conservatorilor de vreme ce a simțit nevoia de a numi, ca principal colaborator, o personalitate mai apropiată lui. Săptămîna viitoare, marți, va începe la Blackpool conferința națională a partidului liberal ; se anticipează, ca și anul trecut, încercări ale „tinerilor liberali" de a imprima liderilor mai vîrstnici o orientare mai radicală.

AGENDA AFRICANĂ. După consiliul ministerial, la Kinshasa a început reuniunea la nivel înalt a Organizației Unității Africane. Președintele congolez Mobutu a fost unanim ales să prezideze actuala întrunire. Prioritatea pe agenda africană pare să o aibă Rhodesia, unde rezistența armată

Belgrad. Convorbirea secretarului de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia, Marko Nikezici, cu ministrul de externe al Belgiei, Pierre Harmel

împotriva regimului Smith ia proporții. „Nu este vorba numai despre 200 de partizani", a afirmat deputatul laburist Donnelly, care a vizitat recent Rhodesia. R.S.A., în plină campanie de represiuni pe plan intern — 37 de africani acuzați de rebeliune se află zilele acestea în fața unui tribunal rasist — a trimis forțe polițienești în sprijinul guvernului Smith. Dacă adăugăm persistența acțiunilor întreprinse de mercenari în Congo — stabiliți la Bukavu, aceștia fac incursiuni, urmate de retrageri, asupra localităților învecinate — rezultă că rasiștii se află într-o perioadă de eforturi susținute pentru consolidarea „sudului alb al Africii". Este firesc apelul, formulat la Kinshasa, pentru o unire a eforturilor diferitelor organizații africane de pe teritoriile încă nedecolonizate din această regiune.

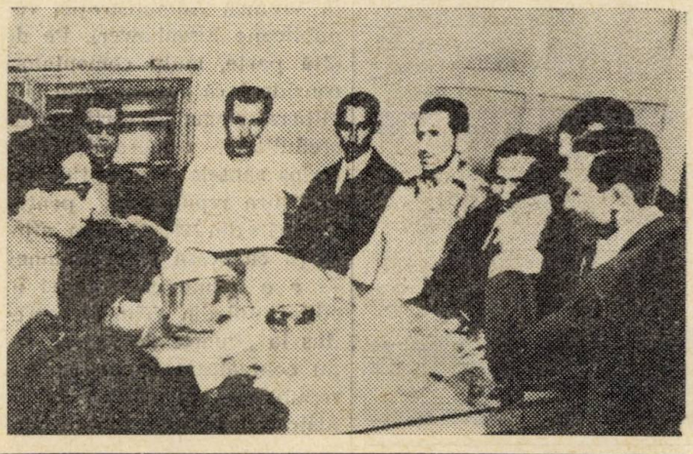

Abdul Mackawee, secretarul general al Frontului pentru eliberarea sudului ocupat al Yemenului, conduce o ședință a liderilor organizației F.L.O.S.Y.

NIGERIA ar putea, însă, să nu formeze obiectul unor discuții la reuniunea O.U.A. Punctul de vedere al guvernului nigerian este că secesiunea biafreză constituie o problemă internă a țării ; țările africane au declarat pînă acum că subscriu la acest punct de vedere. Emisarii biafrezi sperau încă, la începutul săptămînii, că vor reuși să stabilească unele contacte cu O.U.A. sau măcar cu țări membre, în vederea unor negocieri mediate. Orice negocieri între Lagos și Enugu par excluse deocamdată, rebelii formulînd condiția preliminară a recunoașterii independenței Biafrei ; nici nu se vede, în asemenea condiții, ce ar mai fi de negociat.

Ostilitățile continuă pe teritoriul provinciei orientale — Biafra — și al aceleia de centru-vest, de asemenea rebelă. Reechipată, aviația federală efectuează bombardamente sporadice asupra pozițiilor biafreze. Se pare însă că și rebelii au găsit surse de aprovizionare cu armament. În această conjunctură, luptele s-ar putea prelungi.

Cu oarecare întîrziere, reprezentanții guvernului britanic au formulat, săptămîna trecută, luări de poziție categorice în favoarea guvernului federal din Lagos.

CE IMPORTANȚĂ A AVUT REFERENDUMUL ? Duminică, mai mult de 12 mii de alegători au votat în problema viitorului Gibraltarului. Foarte

→

puțini dintre locuitorii peninsulei — care vorbesc, majoritatea, spaniola și circulă pe dreapta — au fost favorabili reunirii cu Spania. Faptul a produs satisfacție la Londra și nemulțumire la Madrid : guvernul spaniol era dinainte nefavorabil organizării unei asemenea consultări și putea cita în sprijinul poziției sale o rezoluție a comitetului pentru decolonizare al O.N.U. Autoritățile britanice speră că acest for ar putea fi impresionat de cifrele referendumului (numai 44 de voturi împotriva actualului statut). Dar — afirmă teza spaniolă — sînt interesați de soarta peninsulei și aceia care de-a lungul anilor s-au refugiat, stabilindu-se pe teritoriul spaniol limitrof.

Referendumul nu pare un element de natură să simplifice negocierile anglo-spaniole.

ADEN : SITUAȚIA EVOLUEAZĂ RAPID. Succesul grevei generale anunțată joia trecută de F.L.O.S.Y. a confirmat audiența largă de care această organizație se bucură în sudul Arabiei. Speranțele britanice de a negocia numai cu una din organizațiile arabe — Frontul național de eliberare — au primit o lovitură serioasă. De altfel, nici F.N.E. nu s-a grăbit să negocieze necondiționat cu reprezentanții britanici. În ultimele zile ale săptămînii, la Londra se făceau speculații asupra rolului pe care l-ar putea juca armata Federației Arabiei de Sud, aflată pînă atunci pe o poziție de expectativă. Reprezentanții armatei au cerut celor două organizații politice să colaboreze ; s-a aflat luni seara că s-a ajuns la realizarea unor contacte și apoi a unui acord între F.L.O.S.Y și Frontul de eliberare. Situația din Aden și celelalte componente ale federației evoluează de la o zi la alta *(o analiză a factorilor în acțiune, la pagina 10)* dar se pare că Federația Arabiei de Sud nu are mai multe șanse de a rezista decît alte federații constituite sub egida britanică.

EPILOG ELECTORAL LA SAIGON ; PROLOG ELECTORAL ÎN S.U.A. Puțin după ce s-au anunțat rezultatele — dinainte cunoscute — ale alegerilor din Vietnamul de sud, generalul Ky a constatat cu tristețe că nu e prea glorios să fii vicepreședinte : generalul Thieu, considerîndu-se de acum personajul nr. 1 din Saigon și împrejurimi, a refuzat să-i permită adjunctului său să-l secondeze într-o emisiune a postului american de televiziune N.B.C.

În Statele Unite, dezbaterea politică privind Vietnamul capătă note electorale tot mai pronunțate. Guvernatorul Romney — considerat ca unul din candidații republicani posibili — a afirmat că a întîrziat să-și dea seama de caracterul eronat al intervenției americane deoarece, în cursul unei călătorii în Vietnamul de sud, generalul Westmoreland și ambasadorul (de atunci) Lodge l-au supus unei „spălări a creierului", cu alte cuvinte i-au argumentat în fals și i-au prezentat inexact situația.

Declarația lui Romney este semnificativă pentru atitudinea de distanțare a republicanilor, care doresc să nu fie asociați de opinia publică americană cu inițierea agresiunii (nerespectarea acordurilor de la Geneva a început totuși în vremea Administrației republicane Eisenhower). Pe de altă parte, mulți comentatori consideră că guvernatorul și-a eliberat singur un certificat de credulitate, compromițîndu-și serios șansele de a obține investitura republicană pentru alegerile din 1968. Oricum, afirmații ca aceea a lui Romney — e o opinie prezentă și în editorialul din „Times" reprodus la „Puncte de vedere" — nu echivalează cu alternativa republicană la politica Administrației. Iar aceasta — e motivul pentru care declarațiile făcute de Dean Rusk vineri nu au suscitat decît comentarii scurte și sceptice — nu prezintă elemente noi.

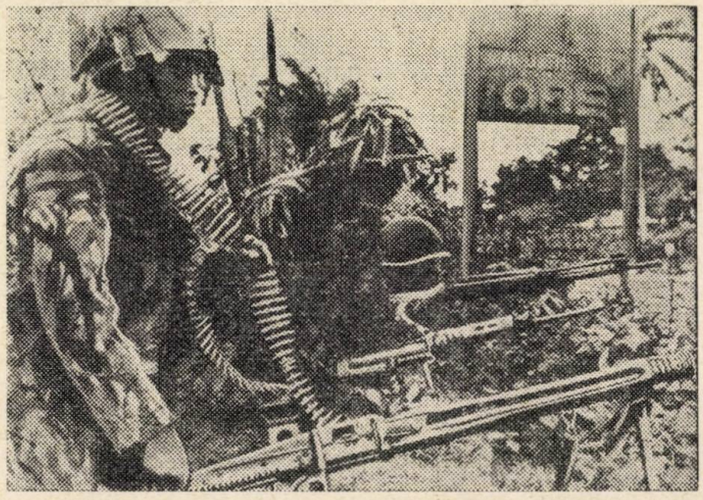

Trupe federale nigeriene în apropiere de Ore unde au avut loc ciocniri cu trupele secesioniste

TOTUL E BINE CÎND SE TERMINĂ CU BINE. Savanții americani au trăit momente de încordare la sfîrșitul săptămînii trecute, cînd Biosatelit-2 și Surveyor-5 au întîmpinat dificultăți tehnice ; dar buna dispoziție le-a revenit, probabil, atunci cînd au putut constata că experiențele începute sub auspicii relativ nefavorabile s-au dovedit pînă la urmă a fi, în ansamblu, reușite.

Biosatelit-2 a trimis în spațiul cosmic un număr considerabil de insecte (viespi, muște), bacterii și semințe ; a revenit în atmosferă mai devreme decît se prevăzuse. După examinări preliminare, a rezultat că primele categorii de cosmonauți au suportat condițiile zborului spațial fără perturbări evidente ; germinația semințelor, însă, a evoluat altfel decît pe pămînt, unde — se pare — gravitația influențează acest proces.

Surveyor-5 a fost oprit pe drum — prin comenzile transmise de N.A.S.A. — atunci cînd s-a constatat o scădere a presiunii în rezervoarele de heliu, fenomen care punea sub semnul întrebării funcționarea mecanismului de aselenizare. A fost elaborat un nou program pentru ultima parte a zborului, prevăzînd o apropiere mai lentă de suprafața Lunii. Specialiștii nu îndrăzneau să dea pronosticuri optimiste : totuși, Surveyor-5 a ajuns cu bine și a efectuat, luni, primele fotografii. Se speră ca experiența să ofere cîteva certitudini privind compoziția chimică a solului lunar.

Mihai MATEI

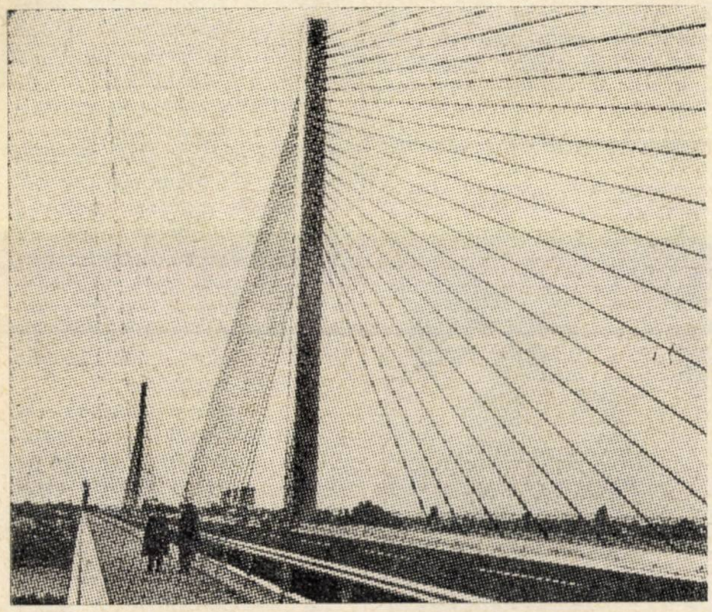

La Bonn a fost construit al 31-lea pod care leagă malurile Rinului. Lung de 520 m, noul pod este suspendat pe numai doi piloni înalți de 49 m. Fixat cu o rețea de cabluri de oțel, podul a fost denumit „harfa Rinului"

DEZVOLTAREA ŞI DECALAJELE ECONOMICE

Între 15 august şi 8 septembrie s-au desfăşurat la Geneva lucrările celei de-a cincea sesiuni a Consiliului Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, avînd drept punct central pregătirea celei de-a doua sesiuni a Conferinţei O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare. Numeroşi participanţi au subliniat că decalajele economice dintre ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate tind să se lărgească şi să devină mai profunde decît în deceniile precedente, ceea ce urgentează luarea de măsuri concrete în sprijinul dezvoltării ţărilor rămase în urmă.

Existenţa pe vaste regiuni ale globului pămîntesc a unui mare număr de ţări rămase în urmă din punct de vedere economic şi social, ca urmare a îndelungatei dominaţii coloniale, decalajele internaţionale ale economiei lumii contemporane, constituie una din problemele arzătoare ale relaţiilor internaţionale care preocupă opinia publică a tuturor ţărilor, dat fiind că evoluţia, succesele, speranţele şi insuccesele eforturilor ţărilor subdezvoltate de a-şi lichida înapoierea economică pot influenţa destinele întregii omeniri. Aceste decalaje sintetizează într-o formă extrem de succintă o realitate caracteristică a lumii capitaliste : polarizarea ţărilor acestei lumi în două grupuri de state — dezvoltate şi subdezvoltate. Cele două grupuri sînt distanţate între ele în ce priveşte nivelul dezvoltării economice de ansamblu, iar discrepanţele respective, în ciuda eforturilor, nu numai că nu dispar dar se şi adîncesc, ameninţînd să se transforme într-o adevărată prăpastie.

CONSECINŢELE SUBDEZVOLTĂRII

Uşor constatabile, decalajele economice sînt însă mai dificil de definit din punct de vedere ştiinţific şi de urmărit în statistica internaţională. Şi aceasta nu numai pentru că de cele mai multe ori lipsesc date statistice elementare privitoare la ţările subdezvoltate, dar şi pentru faptul că orice simplificare sau cercetare unilaterală poate duce la denaturarea fenomenului subdezvoltării şi, deci, la aprecieri eronate ale nivelului de dezvoltare economică a diverselor ţări.

Unul din mijloacele de apreciere a nivelului de dezvoltare este venitul naţional sau produsul naţional brut pe locuitor. Discrepanţele sînt cu adevărat impresionante : majoritatea ţărilor subdezvoltate au un venit naţional pe locuitor ce nu depăşeşte 300 de dolari, multe dintre ele situîndu-se chiar sub 100 de dolari pe locuitor anual —, în vreme ce ţările dezvoltate au peste 1 000 dolari venit naţional pe locuitor, unele dintre ele avînd chiar peste 2 000 dolari. Eşalonate după mărimea venitului naţional pe locuitor, ţările lumii par a constitui o scară cu numeroase trepte la bază şi la vîrf, ceea ce exprimă, relativ cert, dar plastic în orice caz, decalajele existente în lume. Aşa se face că statisticile O.N.U., în încercarea de investigare a realităţilor internaţionale (de pildă studiul „A Review of World Trends in Gross Domestic Product"), pe baza datelor disponibile ajungea la următoarea imagine a produsului naţional brut al lumii capitaliste : 65 la sută din populaţia acestei lumi trăieşte în ţări în care produsul brut pe locuitor este sub 300 de dolari, totalizînd abia 20,4 la sută din produsul naţional brut mondial. Totodată, 20,8 la sută din populaţie trăieşte în ţări cu peste 1 000 dolari produs pe locuitor, deţinînd o pondere de 74,3 la sută din produsul mondial al lumii capitaliste.

Unii economişti occidentali, urmărind să nege însăşi existenţa decalajelor internaţionale, afirmă că indicatorul venitului naţional sau al produsului brut pe locuitor nu ar fi concludent, pe motiv că nu întotdeauna ţările subdezvoltate au un asemenea indicator scăzut. Astfel se citează, printre altele, ţări ca Venezuela sau Kuweit, care au un venit naţional pe locuitor relativ ridicat (Venezuela produce 181 milioane tone, iar Kuweitul peste 109 milioane tone de ţiţei anual, situîndu-se, în ce priveşte producţia de petrol pe locuitor, la nivelele cele mai înalte din lume, respectiv la 20 şi 272 tone anual pe locuitor). În aceeaşi ordine de idei sînt citate şi ţări dezvoltate care au un venit naţional pe locuitor relativ scăzut, — cum sînt Japonia şi Italia. S-ar părea că obiecţiile ar avea o justificare, în sensul că aprecierea nivelului de dezvoltare exclusiv pe baza venitului naţional pe locuitor poate duce la concluzii eronate. Dar, la urma urmei, nu valoarea venitului naţional pe locuitor al unor ţări ca Venezuela sau Kuweit trebuie luată în consideraţie ci acea parte a venitului naţional care rămîne la dispoziţia acestor ţări după ce societăţile petroliere şi-au însuşit (şi, de obicei, exportat) profiturile lor uriaşe.

În acelaşi timp, încercarea de a nega existenţa discrepanţelor dintre cele două grupe de ţări reprezintă o străduinţă de a ignora cele mai evidente realităţi. Aşa şi procedează cunoscutul economist american J. K. Galbraith cînd scrie că „este esential să considerăm că diferitele ţări ale lumii nu se împart în ţări dezvoltate şi subdezvoltate, ci în ţări eşalonate de-a lungul unei linii reprezentînd diferite stadii de dezvoltare" („Les conditions actuelles du développement économique", p. 26).

În realitate, decalajele sînt măsurabile nu numai în mărimea venitului naţional pe locuitor dar şi într-o serie de alti indicatori esenţiali raportaţi la populaţie (consumul de energie — în genere şi al celei electrice în special —, consumul de oţel, consumul mediu zilnic de calorii etc.), ca şi alţi indicatori, cum sînt : procentul populaţiei urbane, al populaţiei active pe diferitele ramuri ale economiei naţionale, al participării diverselor ramuri la formarea venitului naţional ş.a.m.d. Nu de puţină însemnătate sînt şi proporţiile analfabetismului, ale numărului de medici în raport cu populaţia etc Luînd în consideraţie asemenea fenomene, decalajele economice şi sociale reies cu putere, iar acele ţări subdezvoltate care apăreau ca avînd un venit naţional pe locuitor similar cu cel din ţările dezvoltate îşi reocupă locul în rîndul acelui grup de state ale lumii cu o economie insuficient dezvoltată.

O expresie cantitativă directă a decalajelor internaţionale este locul pe care diversele grupuri de ţări îl ocupă în producţia industrială şi agricolă mondială, în comerţul internaţional. Deşi populaţia ţărilor subdezvoltate reprezintă aproximativ trei sferturi din populaţia lumii capitaliste, partea ţărilor respective în producţia industrială mondială capitalistă constituie mai puţin de o zecime, ceea ce face ca producţia industrială pe locuitor să fie de 21 de ori mai mică în ţările subdezvoltate decît în cele dezvoltate. Considerabil mai mică este şi producţia industriei extractive şi a agriculturii în cele două grupuri de ţări. Între 1960 şi 1966, ritmul de creştere a venitului naţional pe locuitor în ţările subdezvoltate a fost de circa 2 la sută anual, cu mult sub minimul de 5 procente prevăzut în cadrul „Deceniului O.N.U. pentru dezvoltare." El este mai scăzut decît în deceniul 1950—1960, demonstrînd tendinţele de înrăutăţire relativă a situaţiei ţărilor insuficient dezvoltate. Dacă ritmul actual de creştere a produsului brut se va menţine, atunci în 1970 ţările capitaliste dezvoltate vor ajunge în medie la 1 825 de dolari produs pe locuitor, faţă de 1 410 dolari în 1960, în vreme ce în ţările subdezvoltate produsul mediu pe locuitor va fi de 159 dolari în 1970 faţă de 130 în 1960. Calculele arată că, chiar în cazul în care s-ar atinge un ritm de creştere medie de 5 la sută anual pînă în 1970, produsul pe locuitor în ţările subdezvoltate ar putea ajunge doar la 165 dolari, menţinîndu-se grava discrepanţă între cele două grupuri de ţări.

Agravate, printre altele, de creşterea mai rapidă a populaţiei în ţările subdezvoltate — creştere care micşorează efectele oricărei sporiri a producţiei în aceste ţări, — decalajele internaţionale se profilează ca un fenomen tot mai îngrijorător al realităţilor contemporane.

DEFORMĂRI ESENŢIALE

Reduse la aspecte cantitative, decalajele apar doar ca diferenţe între diverse niveluri de dezvoltare economică. Unii economişti occidentali s-au şi grăbit, de altfel, să tragă de aici concluzia că ţările subdezvoltate ar fi insuficient dezvoltate numai în raport cu actualele ţări dezvoltate şi că, mai degrabă, ar trebui să se considere că ele se află în acelaşi stadiu de dezvoltare în care se găseau şi statele occidentale în perioada de dinaintea revoluţiei industriale. Conform unor asemenea teze, nu ar exista nici un fel de deosebiri esenţiale între situaţia de azi a ţărilor subdezvoltate şi cea de acum două secole a ţărilor actualmente dezvoltate. Diferenţele se reduc, în această viziune, la o simplă rămînere în urmă, care, mai devreme sau mai tîrziu, ar putea fi recuperată.

Numai la o privire superficială teoria este seducătoare, căci, în realitate, dife- →

rențele dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate nu se reduc la aspecte cantitative ci au la bază deosebiri profunde, calitative. *Economia subdezvoltată nu este pur și simplu o economie rămasă în urmă ci o economie deformată, deviată din dezvoltarea ei, orientată unilateral spre producția de materii prime agricole și industriale.* Pe baza specializării unilaterale a economiei lor, aceste țări ocupă în diviziunea internațională a muncii din lumea capitalistă locul de producători de materii prime, în vreme ce țările dezvoltate monopolizează producția industrială a acestei lumi. Deformată printr-o specializare îngustă, economia subdezvoltată este — cu foarte puține excepții — o economie monoproducătoare, dominată de un număr foarte restrîns de produse ale extracției minerale sau ale agriculturii. În plus, ea este orientată nu spre satisfacerea nevoilor proprii în ce privește respectivele materii prime, ci către comercializarea lor în exterior, în așa fel încît avem de-a face cu o monoproducție comercială, destinată piețelor mondiale.

În aceste condiții, comerțul exterior al țărilor subdezvoltate constituie o oglindire fidelă a producției unilateral specializate, în care se concentrează toate deformările și frînele ce se opun procesului dezvoltării economice. De aceea, nu apare surprinzător că exportul țărilor subdezvoltate este dominat de unul, două, cel mult trei materii prime sau produse agro-alimentare. *Un singur produs*, de pildă, reprezintă în exportul total al diverselor țări subdezvoltate cifre impresionante : Panama — 73,7 la sută (banane), Ecuador — 61,5 (banane), Costa Rica — 56,1 (cafea), Republica Dominicană — 53,9 (zahăr), Columbia — 71,4 (cafea), Barbados — 82 (zahăr), Martinica — 90 (zahăr), Venezuela — 93 (petrol), Chile — 65 (cupru), Bolivia — 67 (cositor), Aruba-Curaçao — 99 (petrol), Surinam — 80 (bauxită), Kuweit, Irak, Brunei, Quatar, Bahrein — fiecare peste 90 la sută (petrol), Ceylon — 64 (ceai), Birmania — 68 (orez), Malaya — 57 (cauciuc), Uganda și Ciad — 80 (bumbac), Sudan — 64 (bumbac), Ghana — 66 (cacao), Dahomey și Nigeria — circa 70 (produse de palmier), Gambia — 87 (arahide), Gabon — 67 (lemn) etc.

Fiind bazate pe monoproducție, țările respective sînt nevoite să importe produse agro-alimentare pentru a face față nevoilor elementare ale populației.

În legătură cu producția de materii prime ce caracterizează economia țărilor subdezvoltate este necesar însă să facem o remarcă. În vreme ce țările dezvoltate monopolizează producția industrială a lumii contemporane, țările subdezvoltate nu ocupă în producția mondială de materii prime un loc similar, ele producînd numai o parte relativ mică din totalul mondial și, deci, nu pot să exercite un control asupra comercializării respectivelor produse. Statisticile mondiale arată, de pildă, că țările industrializate produc un volum de două-trei ori mai mare de materii prime și produse agro-alimentare decît țările subdezvoltate și că ele schimbă între ele mai multe materii prime industriale și produse alimentare decît cumpără din regiunile insuficient dezvoltate. Așadar, ceea ce dezavantajează țările subdezvoltate nu este faptul că ele produc și exportă materii prime ci situația ce decurge din specializarea lor unilaterală în acest domeniu, din lipsa de dezvoltare multilaterală a economiei lor.

Situația generală a economiei lor face ca țările subdezvoltate să furnizeze în momentul de față abia în jurul a 23 la sută — deși prin anii 1950—1952 partea lor era de circa 30 la sută — din exporturile mondiale capitaliste. Ele dau acum

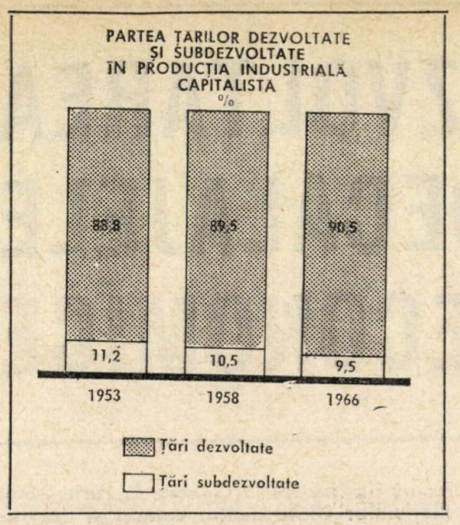

31 la sută din exportul mondial capitalist de materii prime și numai 6 la sută din cel de produse industriale.

PAȘI SPRE ELABORAREA SOLUȚIILOR

Inițierea unei politici de reală dezvoltare a țărilor subdezvoltate pornește, inevitabil, de la aceste date obiective. Este, evident, de competența exclusivă a fiecărui guvern din țările respective să elaboreze politicile naționale menite să asigure ruperea „cercului vicios" al subdezvoltării, găsirea căilor prin care să se efectueze trecerea de la subdezvoltare la un stadiu avansat de dezvoltare. Așa se explică faptul că diferitele guverne au ales căi și metode diverse de dezvoltare economică, începînd cu efectuarea de reforme agrare, naționalizări ale întreprinderilor străine etc. și terminînd cu elaborarea de planuri de dezvoltare a unei industrii proprii.

Experiența arată că între procesul dezvoltării reale a economiei acestor țări și eforturile lor pentru consolidarea independenței economice și politice există o strînsă și directă legătură. Jefuite de către puterile imperialiste, împiedicate prin mijloace economice și extraeconomice să se dezvolte, aceste țări se găsesc în situația de a avea un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, de a fi lipsite de industrie proprie sau avînd un rudiment de industrie, o agricultură înapoiată și unilateral orientată. Punînd în acțiune pîrghiile economice menite să declanșeze procesul dezvoltării, aceste state își întăresc suveranitatea națională, fac pași pe calea lichidării înapoierii pe care le-a lăsat-o moștenire perioada colonială.

Faptul că în condițiile rămînerii acestor țări în cadrul orînduirii capitaliste decalajele se adîncesc — țările subdezvoltate devenind tot mai sărace în raport cu țările dezvoltate, a căror avuție națională a continuat și continuă să crească —, arată neputința imperialismului, a orînduirii capitaliste de a asigura progresul rapid, economic și social, al țărilor subdezvoltate.

Așa cum dovedește experiența, calea sigură pentru consolidarea independenței naționale, pentru asigurarea unei dezvoltări economice, sociale și politice de sine stătătoare este, în primul rînd, mobilizarea tuturor resurselor și posibilităților interne, unirea tuturor forțelor înaintate, progresiste ale fiecărei națiuni. În lupta lor pentru progres, împotriva dominației imperialiste, tinerele state găsesc un sprijin important în colaborarea multilaterală cu țările sistemului mondial socialist.

Pe deplin solidar cu lupta popoarelor împotriva imperialismului și colonialismului, poporul român se bucură de fiecare succes pe care tinerele state îl obțin în opera de consolidare a independenței naționale, de asigurare a progresului lor material și spiritual, de apărare și dezvoltare a cuceririlor lor revoluționare, democratice. În acest spirit, România a dezvoltat și dezvoltă continuu relațiile de colaborare prietenească cu aceste țări, nutrește o profundă simpatie față de cauza dezvoltării lor.

Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), a cărei a doua sesiune se va desfășura începînd de la 1 februarie 1968 la New Delhi, prin prerogativele sale, nu se poate suprapune guvernelor naționale și nici nu le poate suplini în elaborarea celor mai adecvate politici de dezvoltare pentru fiecare țară în parte. Competența și rolul său se extind asupra largului domeniu al cooperării internaționale în vederea transformării comerțului mondial într-un instrument al dezvoltării economice. Recunoscînd decalajele din economia mondială, prima sesiune a U.N.C.T.A.D. a adoptat „Actul Final" al Conferinței, care cuprinde numeroase recomandări valoroase. În decursul celor trei ani ce s-au scurs de la prima sesiune, cele mai multe din recomandări fie că nu au fost aplicate decît de către un număr restrîns de țări dezvoltate, fie că nu și-au găsit pînă acum concretizarea necesară pentru a se putea face eforturi de a fi traduse în viață. Astfel este cazul, de exemplu, cu principiile comerțului și cooperării internaționale, problemă în care nu s-a ajuns încă nici pînă acum la o formulare general acceptabilă. Alături de alte țări, România a militat și militează cu consecvență pentru adoptarea unor principii de cooperare economică internațională bazate pe respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, a egalității dintre ele, a avantajelor reciproce în relațiile economice internaționale, a neamestecului în treburile interne ale altor țări. Promovarea consecventă a acestor principii constituie o condiție esențială a dezvoltării sănătoase a relațiilor internaționale, a progresului tuturor popoarelor. Este rolul celei de-a doua sesiuni a U.N.C.T.A.D. să elaboreze aceste principii, a căror codificare internațională de către Organizația Națiunilor Unite ar putea juca un rol pozitiv în întărirea cooperării internaționale prin respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, a egalității dintre ele, a avantajelor reciproce în relațiile economice internaționale, a neamestecului în treburile interne ale altor țări.

În rîndul problemelor ce stau pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni se înscrie și aceea a găsirii mijloacelor pentru intensificarea asistenței financiare externe acordate țărilor subdezvoltate.

Este evident că sesiunea de la New Delhi a U.N.C.T.A.D. poate avea o însemnătate deosebită în concentrarea și orientarea eforturilor internaționale de sprijinire a procesului de dezvoltare economică a țărilor subdezvoltate. Dar oricît de mult s-ar intensifica ajutorul extern, el nu poate suplini sau micșora importanța efortului propriu al acestor țări pentru diversificarea economiei, în primul rînd prin industrializarea lor, pentru modificarea locului lor actual în diviziunea mondială capitalistă a muncii, ca singură garanție pentru consolidarea independenței acestor state, pentru lichidarea treptată a decalajelor economice ce se manifestă pe planul economiei internaționale contemporane.

N. S. STANESCU
doctor în economie

Corespondenţă din Londra

Sindicatele s-au pronunţat clar

Bob Leeson

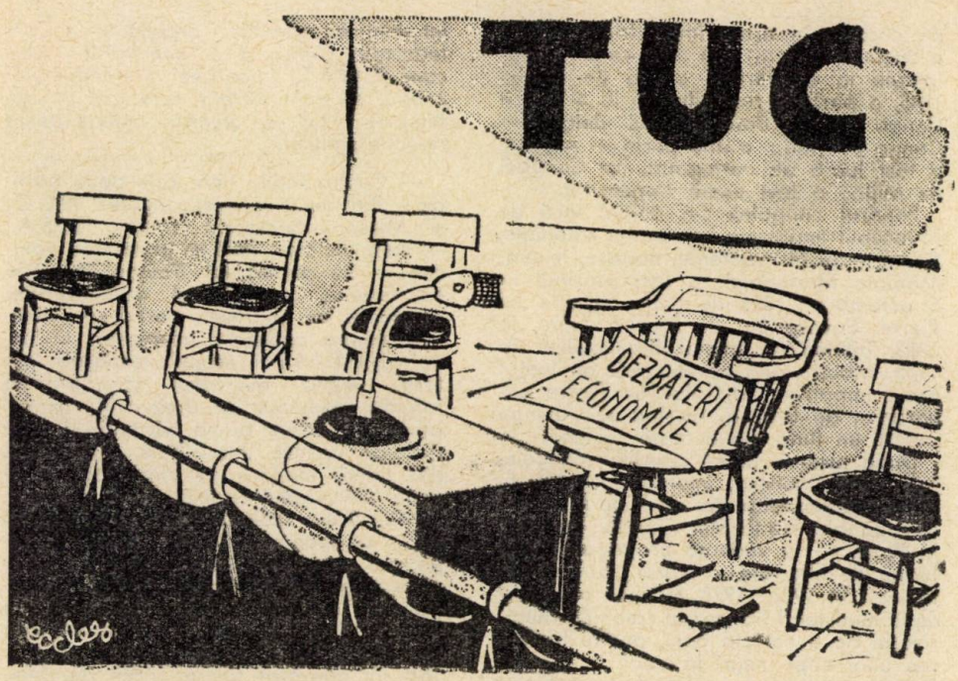

„Scaunul electric...“

(Din **Morning Star**, Londra)

În următoarele săptămîni, dreapta şi stînga partidului laburist se vor consacra intens pregătirilor în vederea conferinţei partidului laburist.

Este cert că la conferinţă se vor desfăşura bătălii serioase ; se crede, de asemenea, că înfrîngerile suferite de guvern şi de adepţii lui la al 99-lea congres al sindicatelor, care a avut loc săptămîna trecută la Brighton, s-ar putea repeta atunci cînd partidul laburist se întruneşte la Scarborough. În ultimul lui număr, săptămînalul „Sunday Times“ subliniază că înfrîngerea politicii guvernului la conferinţa propriului său partid nu putea fi împiedicată decît de „tranzacţii în ce priveşte votul în bloc al sindicatelor“. „The Guardian“ sugerează însă că, indiferent de manevrele la care ar putea recurge susţinătorii lui, guvernul ar putea fi înfrînt în problema războiului din Vietnam.

Cînd congresul sindicatelor — în ciuda unei schimbări profund criticate a votului lordului Carron, conducătorul Sindicatului muncitorilor din industria construcţiilor de maşini — a adoptat cu o majoritate de 1 300 000 de voturi o rezoluţie atacînd politica economică a guvernului, amploarea şi forţa opoziţiei din sindicate au devenit clare. Săptămînalul „Sunday Times“ rezuma astfel starea de spirit a congresului : „Semnificaţia politică a congresului de la Brighton nu poate fi ignorată. În tot cursul congresului au domnit în mod incontestabil dezamăgirea şi un amestec ciudat de resentimente, mînie şi remuşcare“.

William Paynter, secretar general al Sindicatului naţional al minerilor, a confirmat această stare de spirit în cadrul unui articol scris în „Morning Star“, dar a pus un accent diferit. „Delegaţii nu numai că au condamnat politica externă şi internă, dar au elaborat o nouă orientare progresistă şi constructivă, care să fie urmată de Consiliul General al T.U.C. şi de guvern. Aceasta a subliniat în mod neîndoielnic nemulţumirea din rîndurile oamenilor care au adus la putere partidul laburist şi a reflectat de asemenea preocuparea pentru rolul şi ponderea pe care le va avea în viitor Congresul T.U.C.“

Preocuparea de mai sus s-a vădit în mod spectaculos spre sfîrşitul congresului. Cînd delegaţii şi-au exprimat prin vot criticile la adresa politicii deflaţioniste a guvernului şi a amestecului său în tratativele pentru salarii, Woodcock, liderul Consiliului General, a avut o intervenţie ciudată, părînd să sugereze că rezoluţiile congresului nu au decît o semnificaţie trecătoare şi că adevărata putere de a lua hotărîri va continua să revină guvernului, care — a lăsat el să se înţeleagă — va face în orice caz ce vrea. Aceasta a provocat o ripostă din partea unor lideri de sindicate, care au subliniat autoritatea supremă a Congresului T.U.C. în calitate de autor al politicii.

La sfîrşitul săptămînii trecute, comentatori politici au sugerat — aşa cum s-a exprimat săptămînalul „Sunday Times“ — că primul ministru „nu va face decît să modifice politica pe ici, pe colo, pentru a salva aparenţele“. Ei au lăsat să se înţeleagă că primul ministru nu-şi va schimba linia numai pentru că, la Brighton, congresul sindicatelor a criticat guvernul. Aceşti comentatori sînt de părere că primul ministru „ţine urechea lipită de pămînt“, adică ştie ce doreşte şi de ce are nevoie alegătorul mijlociu şi nu are nevoie să ţină seama de opinia „activiştilor“, indiferent dacă ei aparţin T.U.C. sau partidului laburist. Acest punct de vedere este foarte şubred. Luna aceasta, guvernul are în faţă două alegeri parţiale în suburbiile Cambridge şi Walthamstow, din estul Londrei. Voturile vor fi urmărite îndeaproape pentru semnificaţia lor. Tendinţa voturilor în alegerile locale de anul acesta a indicat abţineri numeroase printre alegătorii din rîndurile clasei muncitoare. Tocmai părerile acestor muncitori sînt exprimate în rezoluţiile congresului care critică politica deflaţionistă a guvernului. Această apreciere este întărită de un sondaj de opinie efectuat în cursul congresului. Autorii sondajului au întrebat pe cei chestionaţi care trebuie să fie, după părerea lor, priorităţile sindicale. Majoritatea răspunsurilor au fost că trebuie să se obţină salarii mai mari, protecţie împotriva şomajului, un nivel mai ridicat de trai şi condiţii mai bune de muncă.

Este absolut clar că politica îngheţării salariilor şi a deflaţiei, avînd ca urmare creşterea treptată a şomajului în tot cursul acestui an, a afectat serios sprijinul muncitorilor de rînd pentru guvernul laburist. De aceea, comentatorii care îşi închipuie că guvernul are o legătură mai strînsă cu „omul de pe stradă“ decît „activiştii“ din sindicate şi din partidul laburist ar trebui să-şi revadă aprecierile.

Pe lîngă posibilitatea unor proteste deschise faţă de politica guvernului în T.U.C. şi în partidul laburist, atitudine exprimată în rezoluţii, există un alt factor de importanţă vitală. La Congresul sindicatelor, un rol extrem de activ l-a jucat un grup relativ mic de sindicate, în special de tipul noului „tehnician funcţionar“ — proiectanţi, tehnicieni, maiştri şi lucrători pe tărîm ştiinţific. Aceste sindicate, care au crescut continuu ca amploare şi importanţă, caută tot mai mult să fuzioneze unul cu altul, iar conducerile lor nu au cu partidul laburist aceleaşi legături tradiţionale pe care le au sindicatele mai vechi. Aceste sindicate sînt dispuse să lupte împotriva politicii laburiste de pe o poziţie de stînga, atît dinafara cît şi dinăuntrul sălii Congresului. Ele au încheiat o alianţă temporară cu anumite sindicate de muncitori manuali care se opun, de asemenea, politicii economice laburiste. Ele au, de asemenea, legături cu grupul puternic al deputaţilor laburişti care încearcă să schimbe politica guvernului într-o direcţie de stînga.

Conferinţa partidului laburist va fi urmărită îndeaproape pentru indiciile în privinţa dezvoltării acestei noi alianţe În viitor, ea s-ar putea dovedi a fi unul din factorii cei mai semnificativi ai vieţii politice britanice.

Londra, 12 septembrie

interviul nostru

Jaloane în dezvoltarea Republicii Congo-Brazzaville

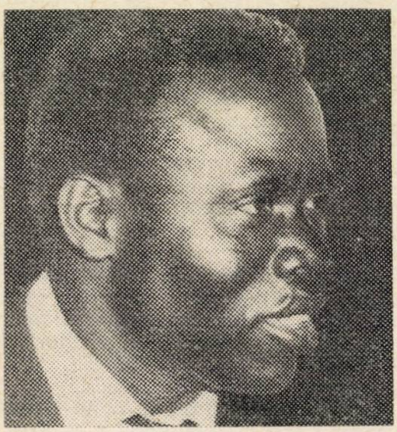

JULIEN BOUKAMBOU

membru al Biroului Politic, secretar administrativ-permanent al Mișcării Naționale a Revoluției din Republica Congo-Brazzaville

Între 22 august și 13 septembrie ne-a vizitat țara, la invitația C.C. al P.C.R., o delegație a Mișcării Naționale a Revoluției din Republica Congo-Brazzaville, condusă de Julien Boukambou, membru al Biroului Politic al Mișcării Naționale a Revoluției, secretar al M.N.R. Din delegație au făcut parte Daniel Bouanga, membru al C.C. al M.N.R., și Gustave Dibala, activist al M.N.R. În timpul prezenței sale în România, delegația a fost primită de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., a purtat convorbiri la Comitetul Central al P.C.R., a vizitat numeroase obiective economice, sociale și culturale din Capitală și țară. Conducătorul delegației, Julien Boukambou, a binevoit să răspundă solicitării redacției noastre de a prezenta cititorilor revistei „Lumea" o serie de aspecte principale din istoria luptei poporului din Congo-Brazzaville, din preocupările sale actuale privind consolidarea independenței statului.

Animat de idealurile nobile ale libertății și progresului, poporul congolez a dus o luptă eroică pentru răsturnarea jugului colonial, pentru obținerea independenței naționale. Am dori să ne înfățișați unele din momentele mai importante ale acestei lupte.

— Poporul nostru, descendent al unor vechi regate printre care Batéké — la nord de Pool, Laongo — pe coasta Atlanticului și Congo cu reședința la M'Banza Congo, este rezultatul fuziunii mai multor familii etnice din ramura Bantu. La rîndul ei, originea grupului etnic Bantu se pierde în preistoria Africii.

Puternic și întins, vechiul stat congolez avea o structură apropiată societății feudale. Contactul cu puterile coloniale europene, în secolul al XVI-lea, a avut drept consecință slăbirea politică și economică a țării și astfel transformarea ei, în decursul timpului într-o pradă ușor de cucerit. În urma împărțirii arbitrare a continentului african între cercurile coloniale la Conferința de la Berlin din 1885, o parte a regatului de la M'Banza Congo a fost dată regelui Belgiei — Congo belgian ; o altă parte — Angola, a fost luată de Portugalia, iar Congoul de Mijloc a fost cedat francezilor.

Poporul congolez s-a ridicat încă de la început împotriva dominației coloniale. Primul erou al rezistenței noastre, în sud, Mabiala Manganga, a fost asasinat la 5 octombrie 1896 de către trupele lui Pierre Savorgnan de Brazza (care, în 1883, întemeiase orașul Brazzaville). În 1905, triburile din nordul țării au luptat eroic împotriva trimișilor lui Pierre Savorgnan de Brazza, reușind să-i alunge pentru un timp din această regiune.

După primul război mondial, congolezul André Matswa, împreună cu alți lideri ai popoarelor oprimate de regimurile coloniale, Ho Și Min, Gandhi, au creat la Paris, — în vederea propagării idealurilor de libertate — ziarul „Europe Colonies". În 1927—1928, Matswa a obținut de la ministerul francez al coloniilor autorizația de a colecta bani, pentru trimiterea unor copii negri la studii în Europa. Pentru a-și realiza proiectul el a înființat asociația „Amicala băștinașilor din Africa Ecuatorială Franceză". Misiunea formată de Matswa a ajuns la Brazzaville. După puțin timp însă, administrația colonială, considerînd această acțiune drept periculoasă, a interzis-o, iar suma colectată — circa 300 000 de franci — a fost confiscată. Matswa a fost arestat și deportat în Ciad. Dorința vie de eliberare a țării nu a putut fi însă stăvilită, iar lupta a continuat sub diferite forme ; măsurile abuzive ale administrației nu au făcut decît să accentueze pînă la revoltă nemulțumirea populației congoleze. În ciuda deportărilor și arestărilor efectuate, tulburările provocate de confiscarea celor 300 000 de franci precum și de înlăturarea lui Matswa au continuat pînă în 1935.

În timpul celui de-al doilea război mondial, soldații de culoare din armata colonială franceză din Europa (mulți dintre aceștia au făcut parte din divizia blindată a generalului Leclerc care a intrat primul în Parisul eliberat) l-au regăsit pe Matswa în Germania. Pentru a liniști populația, colonialiștii au permis readucerea sa la Brazzaville. Într-adevăr, Matswa a fost adus și condamnat la moarte. El a fost plimbat, cu lanțuri la mîini și picioare, prin Kinkala, Mindouli, Bosko, și înapoi la Brazzaville ; apoi a fost dus la Maiam, unde a fost asasinat în prezența episcopului apostolic al Brazzaville-ului, Biéchi.

Urmărind istoria zbuciumată a luptei de eliberare a poporului său, Julien Boukambou a amintit apoi rezistența muncitorilor congolezi organizați în Confederația Generală a muncitorilor Africani (C.G.A.T.) împotriva referendumului propus de administrația colonială în septembrie 1958 și pentru independența reală a statului.

— Contradicțiile între cele două partide : „Partidul progresist congolez" (P.C.C.) și „Mișcarea Socialistă Africană" (M.S.A.) — care din anul 1946 își împărțeau voturile — au permis lui Youlou în 1956 să creeze, cu sprijinul administrației coloniale, un al treilea partid — „Uniunea pentru apărarea intereselor africane" (U.D.D.I.A.) în scopul acaparării puterii. Atunci au avut loc primele mișcări populare la Brazzaville și tot atunci a căzut prima victimă a conflictelor politice intertribale. Cum unii din liderii mișcării de eliberare proveneau din nordul țării iar alții din sud, administrația colonială a organizat o vastă campanie de afițare a unora împotriva celorlalți reușind să provoace mari tulburări în rîndurile aceluiași popor. La 16 februarie 1959, la Brazzaville s-au produs incidente extrem de violente care au opus triburile Lari și Mbochi. A fost un adevărat război tribal regional, pe bază rasială.

Din acest moment organizația noastră sindicală, C.G.A.T. (al cărei secretar general am fost pînă în iulie 1963), și Uniunea Tineretului Congolez au pornit acțiunea de demascare a acestor evenimente, ca fiind inițiate și organizate de colonialism. Nu a fost ușor. Am convocat un congres la Dolisie, unde am denunțat atrocitățile care au fost comise la Pointe Noire, la Dolisie și la Brazzaville și am cerut continuarea luptei de eliberare a țării. Am căutat să explicăm maselor că masacrele înfăptuite sînt opera imperialiștilor.

Condițiile în care trăiau muncitorii noștri erau din ce în ce mai grele. În această situație s-a hotărît declanșarea grevei generale a lucrătorilor de la uzinele de apă și electricitate, grevă care a durat 8 zile. Muncitorii cereau majorarea salariilor cu 40 la sută ; guvernul nu a oferit decît 5 la sută. Ne-am dus la Bursa Muncii, pentru a expune muncitorilor adunați acolo rezultatul. Era ziua de 10 mai, ora 6 dimineața. Toți conducătorii C.G.A.T. și ai Uniunii Tineretului Congolez au fost arestați în acel moment, sub pretextul de a fi organizat un „complot" împotriva securității interne și externe a statului.

Julien Boukambou amintește eforturile avocatului comunist francez Michel Brigué (care a pledat mai tîrziu și în procesul Ben Barka) de a lua contact cu deținuții politici în vederea apărării lor în ciuda dificultăților create de Youlou.

— În cele din urmă, sub presiunea poporului, a muncitorilor — a continuat Julien Boukambou — la 30 noiembrie,

orele 7 seara, am fost eliberați. După eliberare, am trecut direct în conspirativitatea cea mai absolută. C.G.A.T. a reluat negocierile asupra unității sindicale cu celelalte centrale sindicale din acel timp și a desfășurat pe larg acțiunea de organizare a muncitorilor.

La 8 iunie 1963, am fost din nou arestat, împreună cu alți tovarăși. În semn de protest împotriva măsurilor represive, toate sindicatele au hotărît să organizeze un mare miting la Bursa Muncii. La acest miting, contrar obiceiului, nu muncitorii ci populația, tineri și femei, a format majoritatea.

La mitingul de la Bursa Muncii din 10 iunie seara, muncitorii au lansat cuvîntul de ordine : dacă de aci înainte un sindicalist sau un militant este arestat, nu vom mai merge la comisariat ci la închisoare și dacă nu ni se permite să intrăm, vom intra cu forța și vom sparge zidurile închisorii. De data aceasta, în lupta sindicală a fost antrenat poporul însuși, conștient că forța stă în unitatea sa.

La 5 iulie 1963, cele trei centrale sindicale au semnat o declarație comună, creînd un comitet de fuziune a tuturor organizațiilor sindicale ; în același timp a fost creat un comitet de înțelegere în vederea făuririi unui partid unic.

Puterea hotărîtoare a maselor organizate s-a vădit cu prilejul declanșării grevei generale din 13 august 1963. Arestarea a trei sindicaliști în dimineața acelei zile ca și ordinul dat de Youlou trupelor guvernamentale de a trage în muncitorii greviști au pus capăt răbdării maselor populare. Au avut loc ciocniri sîngeroase. Mulțimea a ocupat închisoarea, tribunalul, parlamentul. În fața închisorii au fost ucise trei persoane. La ora 11 se aude un singur strigăt : „Youlou, care a tras împotriva noastră, trebuie să plece". Youlou propune negocieri. Poporul nu le acceptă. La 15 august 1963, orele 13,05, Youlou a trebuit să demisioneze.

Din acest moment, revoluția congoleză cunoaște un avînt neîntrerupt. Desigur, cercurile contrarevoluționare, reacțiunea au încercat în acele zile să restabilească vechea situație, dar nu au reușit să pună stavilă luptei revoluționare. Cum pe atunci nu aveam un partid politic, sindicatele au condus insurecția. Comitetul pentru unitatea sindicală pe care-l creasem a fost transformat în Consiliul Național al Revoluției. Consiliul a luat diverse măsuri pentru organizarea instituțiilor, ținerea alegerilor, pentru mobilizarea maselor, pentru unitatea tuturor forțelor progresiste, pentru egalitatea tuturor păturilor sociale, pentru organizarea tineretului, a femeilor etc.

La 8 decembrie 1963, poporul a votat constituția și și-a ales deputații în Adunarea Națională. La 17 decembrie, Adunarea Națională și colectivitățile regionale au ales, pe baza Constituției, președintele Republicii.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre problemele interne ale țării dv., despre dezvoltarea economiei, culturii, despre politica externă a Republicii Congo-Brazzaville.

— În primul rînd, guvernul a luat măsuri pentru întărirea regimului, pentru consolidarea independenței sale naționale. Prima măsură a fost cererea de retragere a tuturor trupelor coloniale care se găseau pe teritoriul țării. Apoi au urmat alte măsuri menite să ducă la dezvoltarea economiei și culturii țării : construirea unor obiective industriale, naționalizarea învățămîntului, construcția de școli — am construit pînă acum 52 de școli —, crearea de dispensare la punctele de frontieră pentru a împiedica apariția epidemiilor ce puteau fi aduse de persoane străine. Am construit o uzină pentru fabricarea zahărului și acum exportăm zahăr. Construim un baraj cu ajutorul tovarășilor sovietici ; o uzină textilă, la Brazzaville, cu ajutorul tovarășilor chinezi, și o fabrică de ciment, cu Germania federală, pe baza unui împrumut de două miliarde franci.

Guvernul țării a naționalizat transporturile urbane. A fost creat un Oficiu de comercializare a produselor agricole, care — singurul — are dreptul să cumpere producția agricolă ; am creat, de asemenea, un Oficiu de stat pentru import-export, pentru a avea un monopol al importurilor și exporturilor și un control în acest domeniu. Am creat un Oficiu pentru construcția de locuințe. În iulie 1967 au fost naționalizate toate societățile de apă și electricitate. În fața țării stă sarcina creării unei industrii proprii.

O deosebită atenție am acordat formării și dezvoltării conștiinței politice a maselor, organizării lor.

La 2 iulie 1964 a fost creat partidul Mișcarea Națională a Revoluției (M.N.R.) care, așa cum știți, este partid de guvernămînt. După cum se arată în Carta Mișcării Naționale a Revoluției din Congo (adoptată la sesiunea din februarie-martie 1966), partidul este detașamentul înaintat al proletariatului și al tuturor păturilor revoluționare din Congo. Organizarea și unitatea sa trebuie să se facă în jurul unui program clar, reflectînd aspirațiile profunde ale maselor și necesitățile lor de fiecare zi. În statutul partidului se arată că în Congo va fi creată o „economie socialistă științifică". Noi am adăugat cuvîntul „științifică", pentru că în epoca noastră se vorbește despre diferite feluri de socialism : african, arab, etc. Noi sîntem conștienți că dacă vrem să construim socialismul trebuie să ținem seama de legile generale ale marxismului, dar să păstrăm și legile specifice fiecărui popor. De aceea, am înscris în statutul nostru ca țel crearea socialismului științific la noi, iar pentru aceasta trebuie să creăm condițiile necesare.

O sarcină importantă este în prezent crearea structurii partidului — celule, secții, federații. Sîntem pe cale să terminăm acest lucru.

În ce privește politica externă, Carta Mișcării Naționale a Revoluției este foarte clară. Politica internațională a Republicii Congo-Brazzaville — se arată în Cartă — este esențialmente o politică antiimperialistă, anticolonialistă și antineocolonialistă.

Care sînt liniile mari ale politicii noastre internaționale ? În primul rînd, lărgirea relațiilor noastre, fiind conștienți de dușmanii, aliații și prietenii revoluției. În al doilea rînd, nealinierea, care nu trebuie să însemne neutralitate, ci participare activă la lupta revoluționară mondială. În al treilea rînd, sprijinirea pe țările prietene, al căror regim garantează baza unei prietenii trainice. În al patrulea rînd, unitatea cu forțele revoluționare din Africa, Asia și America Latină.

Sîntem conștienți de faptul că imperialismul încearcă să ne înfrîngă prin toate mijloacele, să ne creeze serioase greutăți. Poporul nostru trebuie să facă față în mod curajos acestor încercări.

Penuria de cadre, corolarul subdezvoltării, ne obligă să ne bazăm un timp pe asistența tehnică străină. Dar asistența tehnică străină va trebui în mod necesar să dispară și va trebui planificată, în linii mari, această dispariție progresivă. Adevărata independență nu va fi realizată atîta timp cît în țara noastră va persista o importantă asistență străină.

În rezumat, înlocuirea progresivă a asistenței străine prin cadre congoleze, calificate din punct de vedere tehnic, trebuie să fie baza politicii noastre.

— Am dori să împărtășiți cititorilor revistei noastre unele din impresiile asupra contactelor ca și, în general, asupra vizitei dv. în țara noastră.

— Trebuie să subliniez că între Partidul Comunist Român și Mișcarea Națională a Revoluției din Republica Congo-Brazzaville există bune relații. Delegația noastră a avut drept scop să împărtășească conducerii Partidului Comunist Român experiența și țelurile revoluției congoleze pentru ca relațiile noastre să se întărească tot mai mult și să se dezvolte în mod armonios și pentru ca să putem prezenta un front comun atunci cînd ne găsim în fața dușmanului.

În ce privește impresiile noastre, ele sînt foarte puternice. Este greu să găsim expresiile potrivite pentru a le relata. Personal, cred că în ultimii 13 ani (pentru că am mai fost în țara dv. în 1954 ; tocmai ieri am sărbătorit această aniversare), România a progresat considerabil. Acest lucru l-am constatat pretutindeni în cursul vizitei. Am vizitat o gospodărie agricolă de stat, am vizitat Muzeul de istorie a partidului, a mișcării revoluționare și democratice din România ; centrala hidroenergetică de pe Argeș, uzina de tractoare de la Brașov. Gradul tehnico-științific al acestor realizări socialiste arată că în România se dezvoltă o societate în mod real înaintată.

Am vizitat complexul petrochimic de la Brazi. Petrochimia, industria de tractoare, centralele hidroenergetice, toate acestea sînt lucruri care în Congo, pentru a le explica, este nevoie de dicționar, lucruri care nu pot fi materializate în mod concret la noi. Am vizitat, de asemenea, locuri turistice : Constanța, Mamaia.

Poporul român este un popor simpatic, foarte ospitalier. Un mic exemplu : am sosit la Făgăraș și am vrut să mergem puțin pe jos. Am avut impresia că sîntem înconjurați cu multă căldură ; un copil ne-a întrebat : „Ce pot face pentru dv. ?" Ne-a condus, a mers cu noi, de parcă am fi fost vechi prieteni...

În timpul ședерii noastre am avut contacte foarte fructuoase. La Comitetul Central, delegația a fost primită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R. Așa cum ați citit în presă cu ocazia convorbirii pe care am avut-o, atît noi cît și tovarășii români am relevat cu satisfacție dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare între cele două țări și partide și ne-am pronunțat pentru extinderea și întărirea lor, continuă în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

În cursul vizitei în România, am fost primiți, de asemenea, la Ministerul Învățămîntului, Ministerul Sănătății, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Afacerilor Externe. Toate aceste contacte ne-au permis schimburi de vederi foarte largi, care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, frățească.

Constantin FLOREA

Federația Arabiei de Sud
MOMENT CRITIC

„După numeroase decenii, momentul dobîndirii independenței de către teritoriile coloniale ale Marii Britanii a devenit o chestiune de rutină, care se desfășoară după o anumită tradiție. O dată venită ziua libertății, se coboară solemn Union Jack și se înalță drapelul noului stat. Se află totdeauna la fața locului un reprezentant al imperiului pentru a-i ura noroc și, la Londra, autoritățile se complimentează reciproc pentru o nouă transmitere a puterilor care s-a efectuat fără bătaie de cap. Totul fiind în regulă, Marea Britanie poate să se felicite de a fi dus la bun sfîrșit sarcina de a crea noi națiuni ; acolo unde întoarcerea la haos s-a produs după eliberare — ca în Nigeria — faptul s-a petrecut evident din cauza unor împrejurări locale, care scapă de sub controlul Marii Britanii".

Ironia cu care deputatul laburist englez Colin Jackson evoca recent „transformarea imperiului în Commonwealth" (adică, mai precis, destrămarea imperiului colonial al Marii Britanii) capătă în cele din urmă un gust amar. Pentru că textul său continuă astfel : „...iată însă că în acest șir de transferări pașnice ale suveranității survine marea excepție. Adenul urmează să-și dobîndească independența în 1968, dar drumul Arabiei de Sud spre libertate este stropit cu sînge și se parcurge sub amenințarea unor complicații internaționale".

Observația deputatului Jackson asupra gravității situației din sudul Peninsulei Arabice nu este singulară. În cursul acestei primăveri, după ce relatase zile în șir informații despre o nouă ofensivă întreprinsă de patrioții din teritoriile sud-arabe împotriva puterii coloniale și a sprijinitorilor ei locali, corespondentul agenției France Presse, Derek Wilson, transmitea : „Cercurile britanice din Aden recunosc deschis că atmosfera de confuzie care domnește în teritoriu este poate cea mai mare încurcătură pe care Marea Britanie ar trebui s-o înfrunte în întreaga sa istorie colonială".

Evoluția situației în perioada care a urmat a dovedit că aprecierea nu este exagerată. În prezent, forțele patrioților controlează cvasitotalitatea teritoriilor înglobate în Federația Arabiei de Sud. Guvernul federal de la Al-Ittihad, pe ai cărui membri înaltul comisar britanic îi desemnase dintre marii feudali arabi, a devenit în mod practic inexistent după ce, treptat, miniștrii săi au părăsit capitala federală. Armata și poliția federală se mențin de mai multă vreme în expectativă, după ce au rămas surde la solicitarea unui membru al autodizolvatului guvern de a prelua puterea (imobilism explicabil prin structura eterogenă a acestei armate ; înghebată în pripă de autoritățile coloniale la începutul verii, în scopul menținerii la putere a vîrfurilor feudale locale, ea cuprinde numeroase elemente anticolonialiste, fapt confirmat și de revolta din luna iunie a unor unități). În Aden, forțele britanice au pierdut încă de luna trecută controlul asupra cartierului Crater și nu l-au recîștigat nici pînă acum decît în parte. Sabotajele economice, care au ca obiectiv îndeosebi instalațiile petroliere ale societăților occidentale, se înmulțesc. Atmosfera de nesiguranță în care trăiesc de cîțiva ani locuitorii principalului centru al federației (de cînd se menține, permanent în vigoare, starea de asediu) se grefează pe o situație economică dezastruoasă, agravată de reducerea sensibilă a activității portuare — devenită practic inexistentă acum, după blocarea Canalului de Suez.

Toate acestea se petrec la mai puțin de patru luni înaintea datei fixate pentru acordarea independenței regiunii incluse în componența Federației Arabiei de Sud și a încetării dominației coloniale în alte cîteva teritorii învecinate.

Rădăcinile situației complexe care s-a creat în sudul Peninsulei Arabice sînt implantate în istoria ultimilor 150 de ani.

Epoca lui „Union Jack"

Pentru prima oară importanța strategică a Adenului a fost relevată la Londra în timpul campaniei lui Napoleon în Egipt, care a fost resimțită ca o amenințare îndreptată împotriva posesiunilor coroanei britanice în Indii. Abia în 1839 însă (30 de ani înainte de inaugurarea Canalului de Suez), căpitanul Hines, din corpul expediționar indian al armatei Maiestății Sale, înfige pentru prima oară Union Jack în pămîntul unui teritoriu sud-arab. Dominația britanică în regiune se extinde și se consolidează treptat. Interesant este că din întinsul teritoriu asupra căruia Marea Britanie și-a instaurat controlul și care astăzi formează un lanț neîntrerupt ce încadrează laturile de sud și sud-est ale Peninsulei Arabice (colonia și protectoratul Aden, Oman, Mascat, Trucial Oman, Quatar, Insulele Bahrein, Perim, Kouria Mouria, Kamaran) — Londra a stabilit statut de colonie numai unui teritoriu minuscul — 207 km² locuit azi de 250 000 de oameni — Adenul. Marile întinderi meridionale ale peninsulei erau la acea dată în ochii Londrei numai un deșert populat de beduini nomazi, fără vreo valoare economică deosebită. Adenul, în schimb, era plasat pe principala cale maritimă ce lega metropola de posesiunile sale din Asia de sud, mai ales de India, și echidistant față de punctele terminus ale itinerarului. Rolul Adenului — de fapt, al bazei militare instalate aici — avea să crească neîncetat mai ales în ultimele decenii, după desființarea bazei britanice de la Suez, apoi a celei de la Mombasa (Kenya) și îndeosebi după desemnarea sa ca sediu al comandamentului britanic pentru Orientul Mijlociu (evacuat din Cipru în 1961).

Dezvoltarea relativă a Adenului — devenit al treilea port al Commonwealthului — nu s-a repercutat însă favorabil asupra nivelului de viață al locuitorilor coloniei. „Marea Britanie — scria «Le Monde Diplomatique» — n-a făcut practic nimic pentru dezvoltarea serviciilor sociale, a învățămîntului, a urbanizării. Înainte de război, Adenul servea ca loc de detenție pentru elementele delicvente din batalioanele indiene. Sărac și umed, acest avanpost de la extremitatea sudică a Mării Roșii era un loc unde erau trimiși acei funcționari coloniali care trebuiau să fie uitați". Și mai mare a fost însă indiferența administrației coloniale față de celelalte teritorii sud-arabe, bîntuite de sclavie, analfabetism, mizerie.

Acțiunile anticolonialiste ale populației din sudul Arabiei s-au manifestat din prima zi a dominației britanice, cînd sultanul din Aden, Mohsen El Fadl, a organizat o rezistență înverșunată împotriva militarilor englezi conduși de căpitanul Hines. În diferitele puncte ale teritoriilor sud-arabe au izbucnit numeroase răscoale încă din secolul trecut ; după cel de-al doilea război mondial, mișcarea de eliberare a căpătat un caracter mai organizat. După o vizită făcută în Arabia de sud, însuși premierul britanic Wilson observa schimbarea caracterului luptei. „În prezent — scria el — dușmanul nu se mai prezintă sub forma unor grupuri izolate, de triburi rebele, ci este organizat în companii disciplinate de luptători. El nu mai este înarmat doar cu puști vechi, fiind acum înzestrat și cu aruncătoare de mine, mitraliere etc." Intensificarea mișcării de eliberare națională în ultimii ani se datorește în bună măsură creării unor partide și organizații patriotice — Congresul Sindicatelor din Aden, Liga Arabiei de Sud, Partidul Socialist Popular, Frontul Național de Eliberare. În 1963, o serie de organizații anticolonialiste și antifeudale au fuzionat în Frontul de Eliberare a sudului ocupat al Yemenului — FLOSY (denumirea provine din convingerile membrilor organizației că Arabia de sud este un teritoriu al Yemenului ocupat de colonialiști ; trebuie spus că circa 80 000 de locuitori ai Adenului — adică aproape o treime din populația lui — sînt originari din Yemen).

Cît de „sigur" este Adenul?

Deși guvernul de la Londra a anunțat că va acorda teritoriului independență la 9 ianuarie 1968, iar ultimele trupe britanice vor fi retrase cu cîteva săptămîni înainte de această dată, poziția autorităților coloniale în sudul Arabiei a continuat să se deterioreze în mod rapid. Este firesc — consideră comentatorii — deoarece în actualul său

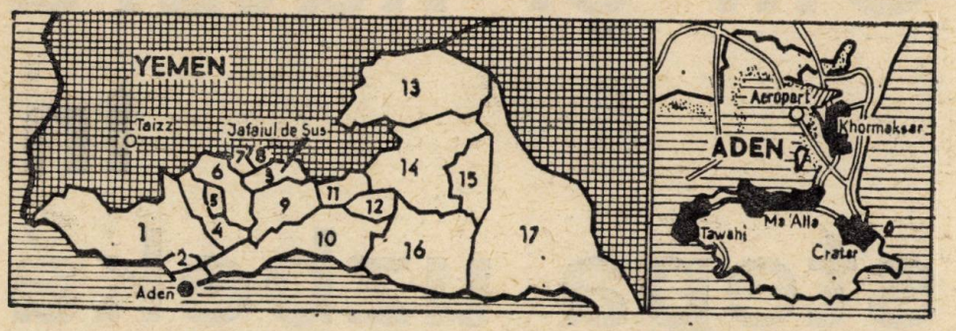

Sultanatele incluse în componența Federației Arabiei de Sud : 1. Lahej ; 2. Akrabi ; 3. Jafaiul de Sus ; 4. Haushabi ; 5. Alawi ; 6. Dhala ; 7. Awabril ; 8. Shaib ; 9. Jafaiul de Jos ; 10. Fadhli ; 11. Audhali ; 12. Dathina ; 13. Beihan ; 14. Sultanatul Aulaki de Sus ; 15. Șeicatul Aulaki de Sus ; 16. Aulaki de Jos ; 17. Wahidi

moment, după ce guvernul de la Londra a trebuit să promită acordarea independenței și dezangajarea militară britanică, criza continuă să fie alimentată de problema transferării puterii. Pentru mulți observatori occidentali criza din sudul Arabiei s-a agravat serios prin crearea Federației Arabiei de Sud. Proiectul unei uniuni politice între Aden și protectoratele britanice din regiune era inclus în ansamblul concepțiilor strategice ale administrației conservatoare de la începutul deceniului 6, după care Marea Britanie avea nevoie în Aden de o bază militară *sigură*. Accentul se punea asupra „siguranței" pe care urma s-o prezinte Adenul și acestui scop Duncan Sandys, la acea vreme ministru pentru problemele Commonwealthului, considera că îi va sluji integrarea sa, împreună cu emiratele, șeicatele, sultanatele din sudul Arabiei într-o federație pusă sub conducerea demnitarilor feudali autohtoni (aceștia fiind, la rîndul lor, dirijați de autoritățile coloniale). „Pentru ca în Aden să nu se exercite influența ideilor eliberatoare îi este necesară protecția din partea celorlalte provincii, conservatoare, ale țării" — dezvăluia „Times" raționamentul inițiatorilor Federației.

În ciuda opoziției locuitorilor Adenului și a populației altor teritorii sud-arabe, Federația a fost pusă pe picioare în 1959 (colonia Aden a putut fi însă integrată abia la 18 ianuarie 1963). Cînd, la Londra, după preluarea puterii de către laburiști, Denis Healey a procedat la revizuirea politicii de apărare a fostului guvern conservator, Adenul a fost exclus din rețeaua bazelor militare aflate la est de Suez. Dispensîndu-se de Aden ca bază militară, guvernul laburist nu a rezolvat prin aceasta decît în parte problema lichidării ipotecii conservatoare în sudul Arabiei. Sub raport politic, guvernul Wilson moștenea un plan pentru Arabia de sud care perpetua fuziunea unor teritorii cu un mare decalaj în ceea ce privește nivelul de dezvoltare, avînd la conducere o administrație feudală incompetentă și impopulară. Politica sud-arabă a guvernului laburist din ultimii ani n-a contribuit prin nimic însă la lichidarea acestui anacronism ; mai mult, ea a acordat tot creditul — material și politic — vîrfurilor feudale de la conducerea Federației care, în intenția Londrei, erau virtualele cercuri conducătoare ale teritoriului după dezangajarea militară a Marii Britanii. Hotărîrea privind retragerea din Federația Arabiei de Sud a fost luată la Londra în același timp cu cea relativă la transferarea puterii politice cercurilor feudale arabe, compromise ca apărătoare ale intereselor colonialiste în regiune. În același timp, partide și organizații politice importante, care se pronunță pentru acordarea unei veritabile independențe teritoriilor sud-arabe, au fost declarate „teroriste" și li s-a contestat calitatea de interlocutor în cadrul diferitelor convorbiri privind viitorul Federației după dobîndirea independenței.

Din nou, „revizuiri"...

Evenimentele din ultimele săptămîni au obligat însă din nou la „revizuirea" politicii administrației coloniale.

În luna august, funcția de președinte al Consiliului federal (guvernul local al Federației) a trecut ca o ștafetă de la un ministru la altul, din cauza avalanșei de demisii ale membrilor guvernului. Ultimul titular — care preluase și interimatul a șase portofolii ale foștilor săi colegi, refugiați la Ryad, Djedah sau Geneva — a renunțat la 29 august la funcțiile sale, fără a mai lăsa vreun înlocuitor la conducere. După dispariția guvernului federal, înaltul comisar britanic a fost pus în situația de a nu mai avea practic cui să încredințeze prerogativele puterii. Paralel cu știrile despre „vidul politic" de la Al-Ittihad, agențiile de presă relatau, la sfîrșitul lui august și începutul lui septembrie, că forțele patriotice dețin controlul în peste zece din cele 17 sultanate incluse în Federație (la începutul acestei săptămîni s-a anunțat că 13 sultanate sînt în prezent administrate de forțele patriotice). În acest moment al crizei, a intervenit decizia înaltului comisar britanic, Sir Humphrey Trevelyan, (luată după consultări urgente cu guvernul de la Londra) de a recunoaște „forțele naționaliste drept reprezentanți ai poporului", și, în consecință, de a propune începerea unor convorbiri cu ele în cel mai scurt timp.

Ca o primă reacție la această modificare a atitudinii britanice, liderii Frontului Național de Eliberare au precizat că inițierea unor asemenea tratative ar fi posibilă numai cu condiția ca Marea Britanie să „adopte toate dispozițiile necesare pentru a pune capăt intereselor sale politice și economice în regiune". Precizînd poziția Frontului pentru Eliberarea sudului ocupat al Yemenului, secretarul general al organizației, Abdel Kawee Mackawee, a declarat : „Marea Britanie trebuie să înceteze de a se juca cu destinul populației din Arabia de sud și să o lase să-și hotărască viitorul fără a recurge la presiuni".

Perspectiva participării la conducere a reprezentanților mișcării de eliberare (pe care au fost nevoite s-o admită în cele din urmă autoritățile coloniale) aduce în actualitate problema raporturilor existente între FLOSY și F.N.E. În ultimii ani, politica administrației coloniale în sudul Arabiei a constat în înveninarea relațiilor dintre cele două organizații, în încercarea de a le opune una alteia. În ultimele zile, în diferite cartiere ale Adenului au fost semnalate chiar o serie de ciocniri armate între membri ai celor două organizații. Înrăutățirea raporturilor dintre FLOSY și F.N.E. nu era, desigur, de natură să servească intereselor independenței teritoriului, ci, dimpotrivă, ea putea fi numai în avantajul cercurilor colonialiste. Ultimele știri arată — potrivit unei declarații a „Comitetului de conciliere", constituit în vederea începerii de negocieri între cele două organizații — că FLOSY și F.N.E. din Arabia de Sud au ajuns la un acord privind încetarea focului în cartierele Sheikh Othman și Mansoura din Aden și acceptarea ofertei britanice de a forma un guvern al federației în locul fostului guvern care, în mod practic, a pierdut controlul asupra întregului teritoriu. Această reconciliere este în concordanță cu apelul secretarului general al FLOSY la unitate națională care sublinia că divergențele cu F.N.E. se referă la probleme de detaliu și nu de principiu. Ea ar putea să dejoace — apreciază observatorii politici — actualele intrigi menite să creeze pe acest teritoriu o formă de guvernămînt corespunzătoare intereselor petroliere britanice.

Cursul evenimentelor din sudul Arabiei, tot mai precipitat în ultima vreme, impune cîteva constatări de ordin mai general pe care evoluția situației, oricare ar fi ea, nu le poate infirma (ne referim îndeosebi la eventualele întîlniri dintre autoritățile britanice și reprezentanții mișcărilor de eliberare națională și la perspectiva avansării datei de la care va lua sfîrșit dominația colonială britanică).

În ce privește poziția Marii Britanii, comentatorul francez Pierre Rondot scria : „Redusă la termenii săi cei mai simpli, problema Arabiei de sud constă pentru Marea Britanie în părăsirea Adenului și a celorlalte teritorii dependente de ea și în salvgardarea intereselor sale în regiune".

Verificarea inconsistenței politice a vîrfurilor feudale din sudul Arabiei prin destrămarea guvernului de la Al-Ittihad a confirmat că, fără sprijinul autorităților coloniale, aceste cercuri ar fi fost plasate de mult la periferia vieții politice. O eventuală manevră pentru restabilirea privilegiilor feudalilor ar putea-o întreprinde unele grupări ale armatei. La Londra, corespondenții de presă reluau zilele trecute ipoteza avansată „în cercuri britanice autorizate" că lideri militari conservatori din armata federală ar putea să întreprindă acțiuni pentru acapararea puterii.

În același timp, ofensiva politică, militară și diplomatică a forțelor patriotice din ultimele săptămîni traduce sprijinul crescînd de care se bucură în rîndurile populației sud-arabe organizațiile care se află, de un deceniu, în fruntea luptei pentru dobîndirea independenței. Acțiunile pe diverse planuri inițiate în actualul moment de forțele patriotice urmăresc ca ziua de 9 ianuarie 1968, care va marca începutul istoriei independente a teritoriilor incluse în Federația Arabiei de Sud, să inaugureze, în același timp, epoca unor transformări structurale în sensul progresului în sudul Peninsulei Arabice.

Corneliu VLAD

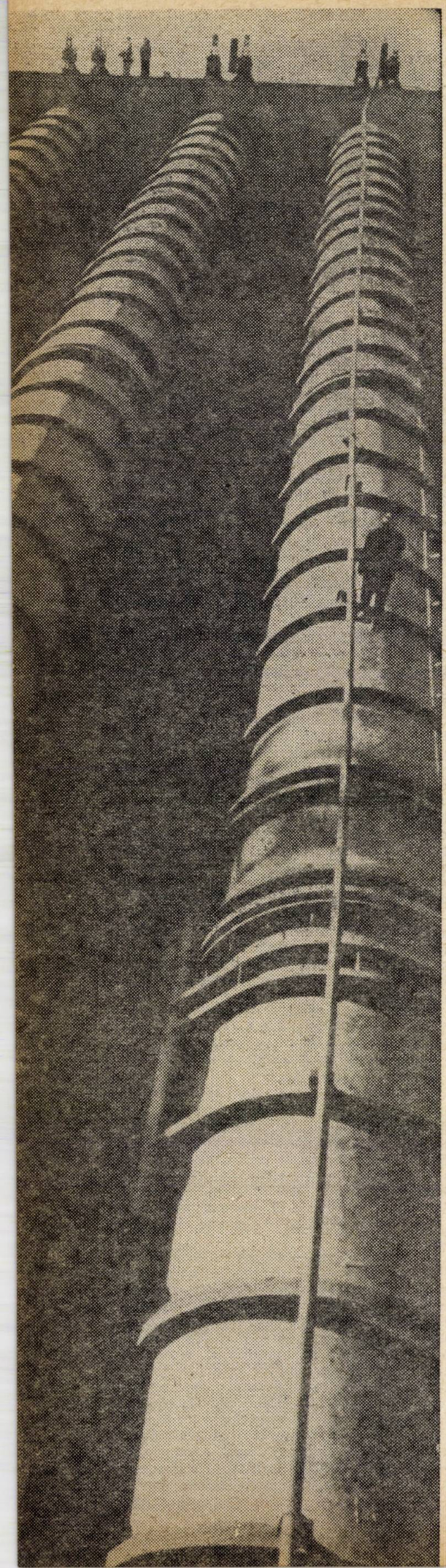

Om și natură în stepa uzbekă

Gheorghe Oproiu

Cînd aeronava de cursă lungă a decolat din Leningrad erau orele 21. „Mîine dimineață la 4 vom fi la Taşkent!" — ne-a anunțat stewardesa. Scăpînd din vedere diferența de fuse orare, gîndeam că vălul nopții nu-mi va permite să văd vreme de șapte ceasuri decît bolta spuzită de stele. Și doar atîtea gigantice forme de relief aveau să se perinde dedesubt... Numai cu gîndul le puteam urmări pe traseul memorat din atlase.

Dar abia trecusem peste lanțul bătrînilor Urali, cînd iată că întunericul prinde să se destrame! Zburăm deasupra Mării Aral, care la acest ceas al zenitului pare o imensă călimară plină de cerneală violetă... Treceam peste deșertul Kîzîl-Kum, ale cărui dune de nisip roșietic, văzute de la 7 000 de metri înălțime, au strania frumusețe a unui peisaj lunar. Cînd am aterizat în orașul din inima Asiei Centrale, orologiul aeroportului arăta ora 7, nu 4 cum mă așteptasem. Zburînd spre est, în întîmpinarea soarelui, avionul străpunsese noaptea, o comprimase, reducînd-o la jumătatea lungimii ei de pe meridianul de la care pornise.

Deșerturile privează omenirea de mai bine de o treime din uscatul Terrei. Seceta, inundațiile, cutremurele și alte forțe oarbe ale naturii l-au făcut pe om să plece nu de puține ori steagul în fața ei. Milenara confruntare am întîlnit-o în Uzbekistan în forme foarte pregnante, dar pretutindeni cu un alt deznodămînt — cu victoria omului asupra naturii. Citisem undeva, pare-mi-se într-o carte a exploratorului Haroun Tazieff, că, dintre toate cataclismele, seismele inspiră cea mai cumplită spaimă. Un asemenea rictus n-am întîlnit pe chipurile locuitorilor Taşkentului. Se știe că anul trecut, în dimineața zilei de 26 aprilie, un cutremur de gradul 7,5 s-a abătut peste capitala Uzbekistanului ca un imens tăvălug, prefăcînd mai bine de o treime din oraș în ruine și moloz. De atunci încoace s-au mai semnalat încă aproximativ 800 de seisme, ce-i drept de intensități din ce în ce mai mici, dar oricum în măsură să creeze o atmosferă de teamă și nesiguranță. Nici vorbă însă de așa ceva. Străbătînd străzile cuprinse de avîntul reconstrucției, văzîndu-i pe oameni la muncă și acasă, ți se conturează o cu totul altă imagine: a unei atitudini ferme, curajoase, optimiste, lipsită de cea mai mică urmă de resemnare fatalistă, de așteptare înfrigurată. Cu sprijinul masiv al constructorilor trimiși de capitalele celorlalte republici unionale frățești, Taşkentul renaște într-un ritm impetuos, pe temelii incomparabil mai trainice, în stare să facă față oricărei noi încercări. S-au înălțat mii de clădiri cu 2—4 etaje, îndeosebi în cartierul Cilanzar; apar și blocuri-turn cu 17—19 etaje, cu carcase de beton armat, rezistente chiar la cutremure de gradul 10.

Arterele prin care apele fluviului Sîr-Daria sînt pompate spre „Stepa Flămîndă"

Deseori s-a spus despre meleagurile Uzbekistanului că natura a fost mult mai puțin darnică cu ele decît istoria. Aserțiune pe deplin corespunzătoare adevărului. Aici a înflorit Samarkandul, pe care Alexandru Macedon, în drum spre India, l-a trecut prin foc și sabie. Cu multe secole mai tîrziu, Tamerlan l-a împodobit cu falnice monumente, unele cu cupole de smalț de culoarea smaraldului și safirului, altele cu turnuri înalte, dar fiecare în parte o capodoperă a arhitecturii orientale. Nepotul său, sultanul Timurid Ulugbek, unul din cei mai uimitori monarhi — cărturar, astronom și umanist — a transformat Samarkandul într-un vestit centru cultural al Asiei. Arheologii au reușit să descopere nu de mult cea mai de seamă operă a lui Ulugbek: Observatorul astronomic — la timpul ei cea mai exactă lucrare de astronomie din lume. La fel de precis pentru epoca lui a fost și calculul timpului necesar ca Pămîntul să facă mișcarea de revoluție în jurul Soarelui, care diferea doar cu un minut și două secunde de acela stabilit aproape cinci sute de ani mai tîrziu de către Newcombe. Samarkandul, care va împlini curînd 2500 de ani, este nu numai un uriaș muzeu, ci și un oraș în care pulsează o intensă activitate științifică și culturală.

Buhara, cealaltă străveche așezare din această țară a Asiei Centrale, este dominată de minaretul Kalyan, de 140 de metri, care împreună cu moscheea cu același nume și cu Universitatea Miri-Arab alcătuiesc un minunat ansamblu arhitectural. De pe platforma lui se așternprivirilor ascuțitele vîrfuri albastre ale

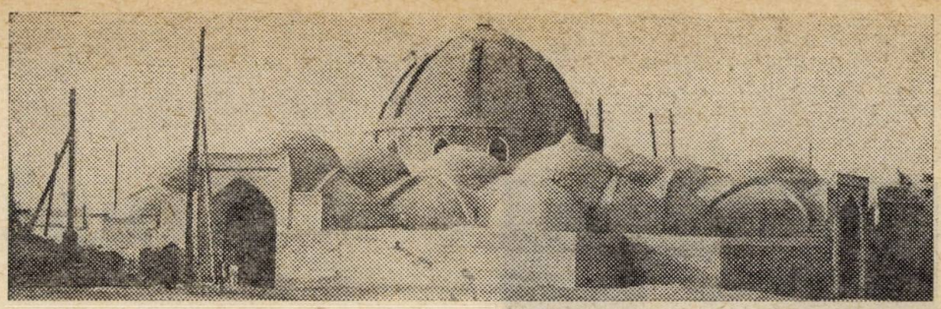

Buhara, unul din centrele culturale ale Uzbekistanului, păstrează vechi monumente de arhitectură. În fotografie: cupola pieței Toki-Zargarov, datînd din secolul al XVI-lea

Combinele străbat cu greu prin lanurile de bumbac

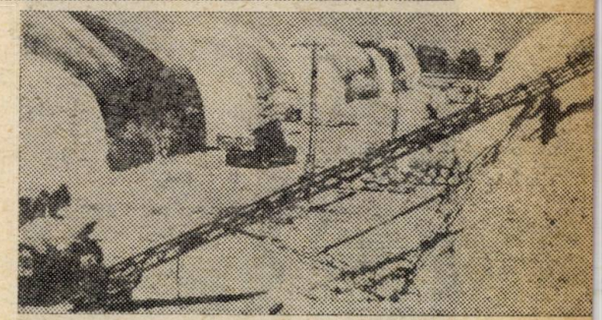

Toamna apar în stepă adevărate coline de bumbac, „aurul alb" al Uzbekistanului

minaretelor mai scunde, cupolele bazarurilor, fortăreața Ark, renumită prin eroismul cu care a înfruntat pe Gingis-Han. Orașul care l-a dat lumii pe Avicena — autorul „Canoanelor Medicinii", manual folosit încă în jurul anului 1650 în universitățile franceze Louvain și Montpellier — adaugă faimei sale un alt element, cu nimic mai prejos: în preajmă, la Gazli, s-au descoperit cele mai bogate zăcăminte de gaze naturale din Uniunea Sovietică.

Între aceste două cetăți, care și-au gravat adînc numele în istoria civilizației și culturii, a existat de-a lungul veacurilor o neîncetată rivalitate. Situate în cele mai mari și mai vechi oaze din Asia Centrală, ele și-au disputat aprig drepturile asupra rîului Zervașan.

Cu slabele lor puteri, cu mijloace primitive, uzbecii au reușit să smulgă naturii tiranice, în secole de amarnică trudă, doar 36 000 de hectare. Dar și aceste pămînturi, nefiind irigate rațional, s-au transformat cu timpul în mlaștini și sărături. Deșertul era de neînvins. În tragica lor neputință, oamenii au plăsmuit legende. Cea mai frumoasă, mai plină de semnificație, am auzit-o de la Nazira Iuldașeva, Erou al Muncii Socialiste, președinta colhozului „Comunism". O povestea cu acel farmec specific basmelor orientale, aruncîndu-și din cînd în cînd privirea peste necuprinsele lanuri de bumbac în floare, ca o viguroasă replică a prezentului dată secetei pînă nu de mult atotputernice. Era legenda despre voinicul Farhad care a silit apele fluviului Sîr-Daria să stingă setea Stepei Flămînde.

Milenarul vis al uzbecilor a prins contur abia în anii Puterii Sovietice, după ce Lenin a semnat Decretul prin care s-au alocat 50 de milioane de ruble pentru atacarea vastelor lucrări de hidroameliorații din Asia Centrală. În anii care au urmat, s-a săpat albia unui canal lung de 180 de km care a unit Zervașanul cu fluviul Amu-Daria, trezind la viață 90 000 de hectare. Fluviul Sîr-Daria a fost silit să-și adune apele într-un imens lac de acumulare, de unde o întinsă rețea de canale a început să ducă apa pînă la buza însetată a Stepei Flămînde, pe aproape 200 000 de hectare. Aceste întinderi, înăbușite pînă atunci sub covorul țepos al „mirzaciulilor" (ciulinii stepei), tărcate de petele albe ale sărurilor ieșite la suprafață prin toți porii pămîntului, au intrat pentru totdeauna în circuitul rodniciei. În numai cîteva cincinale, deșertul a cedat omului incomparabil mai mult teren bun pentru agricultură decît în ultima mie de ani!

Cu forțe mult mai largi, Stepa Flămîndă a fost însă atacată cu șapte ani în urmă. S-au construit în acest răstimp un canal principal lung de 126 km (avînd un debit de 300 mc de apă pe secundă), cu două ramificații însumînd 34 de km, precum și un adevărat păienjeniș de mici canale și apeducte, care au permis să se irige încă 126 000 de hectare. Cu acestea, zona peste care seceta nu-și va mai abate niciodată dogoarea a crescut pe mai bine de 400 000 de hectare. Apa fluviului Sîr-Daria, sorbită fără încetare de puternicele stații de pompare și împinsă ritmic pe arterele sistemului de irigații, astîmpără pe deplin setea pămîntului. Cît de mare e această sete în Stepa Flămîndă, putem să ne dăm mai bine seama dacă facem apel la cifre: numai un hectar de bumbac are nevoie de 9 000 mc de apă în perioada sa de vegetație. Dar cele patru sute de mii de care aminteam mai sus? Calculul indică o cantitate ce se cifrează la circa trei bilioane de metri cubi! Și totuși e vorba de numai o cincime din volumul total de apă ce-o deversează acest fluviu în Marea Aral, demonstrînd de ce rezervă imensă dispun în viitor hidroamelioratorii în lupta lor acerbă cu deșertul.

Pentru cei ce smulg pămîntului roade după voința lor, s-au construit în Stepa Flămîndă sute de mii de case, școli, magazine, linii de înaltă tensiune și conducte de gaz, șosele și căi ferate, restaurante, policlinici, cluburi, cinematografe și biblioteci. Pe arii tot mai largi, privirea surprinde un peisaj policrom, luminos, optimist, cu insemnele biruitoare ale civilizației moderne.

Dar confruntarea cu Stepa Flămîndă continuă. Bătălia se desfășoară pe un front larg, prin atacurile combinate ale eșaloanelor întreprinderii „Golodnostepstroi", care dispune de tot ce e necesar pentru o asemenea acțiune de anvergură, de la autocamioane, buldozere, excavatoare și tractoare — de ordinul miilor — pînă la agregate speciale de betonare a canalelor de irigație, șlepuri, vapoare și avioane utilitare. Pînă în 1980, imensa Stepă Flămîndă, cu natura ei tiranică, zgîrcită, îndărătnică, se va supune în întregime forței de neînvins a omului, care o va transforma într-un gigantic zăcămînt de „aur alb".

Dimensiunile noilor realități uzbece aveau să fie evocate, într-una din zilele petrecute la Tașkent, și de scriitorul Sangiar Tileaev, de soția sa, artista poporului Tamara Nazarova, care a interpretat cu ani în urmă pe eroina principală din filmul închinat marelui poet național Alișer Navoi.

...Meleag aproape în întregime stăpînit de neștiința de carte și de superstiții, în care bogătașii puteau să-i judece fără teamă de pedeapsă pe cei săraci — acesta era Uzbekistanul nostru cu numai cincizeci de ani în urmă. Dar soarele Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a luminat inimile uzbecilor, i-a ridicat la lupta pentru o viață mai bună.

Pe atunci, presa străină prorocea că ne vor trebui mai multe secole ca să ne smulgem din negura feudalismului și să pășim pe drumul civilizației. Ce s-a ales din aceste proorociri? Iată două liste. Prima cuprinde: bumbac, piei de oi karakul, covoare și fructe, adică ce puteam să furnizăm pe piața externă cu multe decenii în urmă. A doua listă cuprinde laminate și excavatoare, compresoare și mașini agricole, pompe centrifuge, produse ale tehnicii electronice, echipamente ale industriei chimice, aparatură cinematografică, medicamente și altele, adică ceea ce reprezintă exportul Uzbekistanului de astăzi. Este evident saltul pe care l-am făcut de la feudalism la socialism, de la mizerie la bunăstare. Sîntem pe locul întîi în U.R.S.S. la producția de bumbac (și pe locul trei în lume); tot pe primul loc ne situăm în țara noastră la construcția de mașini pentru culesul și egrenatul bumbacului; ocupăm locul al doilea la producția de țesături de bumbac, locul al treilea la producția de îngrășăminte chimice, țesături de mătase și uleiuri vegetale, și locul al patrulea la producția de energie electrică, ciment și huilă...

Ascultînd suita acestor cifre și fapte, îmi spuneam că metafora care i se atribuie Uzbekistanului ca țară a „aurului alb" corespunde azi numai în parte. De bună seamă că poeții vor găsi o altă figură de stil, pe cît de inspirată și expresivă, pe atît de exactă, care să poată cuprinde ca într-un buchet multiplele valențe de care dispune acum acest meleag, însemnatele înfăptuiri înscrise în anii Puterii Sovietice, printre care cucerirea și trezirea la viață a deșertului, supunerea naturii în fața puterii biruitoare a omului, ocupă un loc de frunte.

Mihail Kogălniceanu

personalitate proeminentă a istoriei noastre

Virgil Cândea

director științific al Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale

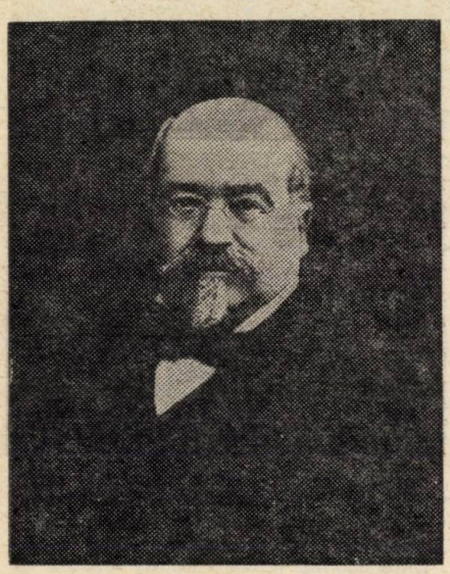

Creatori ai diplomației românești moderne, luptătorii de la 1848 au înzestrat-o cu tehnicile capabile să-i asigure eficiența : argumentația științifică a cauzelor apărate și temeinica pregătire a opiniei publice internaționale printr-o sistematică informare. Acțiunile diplomatice ale marelui cărturar și om de stat patriot Mihail Kogălniceanu s-au desfășurat de la început pe această cale, care avea să aducă o atît de însemnată contribuție la triumful drepturilor istorice ale poporului nostru în secolul al XIX-lea, la procesul de constituire a României moderne, la promovarea națiunii române.

Remarcabilul om politic moldovean, inspirat în acțiunile ca și în lucrările sale de un adînc patriotism, dădea expresie năzuințelor seculare ale poporului român către făurirea propriului stat național, către o viață liberă și demnă. Întreaga activitate politică, diplomatică, culturală a lui Mihail Kogălniceanu — manifestată cu exemplară energie și înțelepciune în multe și vaste planuri ale vieții naționale române, vreme de aproape cinci decenii — a fost călăuzită de devotamentul față de cauza afirmării drepturilor și intereselor poporului nostru, de dragostea pentru înălțarea unei Românii moderne.

„A ARĂTA POPORUL ROMÂN ÎN ADEVĂRATA LUI FIINȚĂ"

Poate părea ciudată, pentru oricine analizează formația științifică și activitatea publică a lui Kogălniceanu, ambiția sa, ca la vîrsta de numai douăzeci de ani, cînd abia își încheia studiile la Berlin, să publice două lucrări de prezentare a istoriei și a culturii poporului român : *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des valaques transdanubiens* și *Românische oder wallachische Sprache und Literatur*.

Editate la Berlin, amîndouă în 1837, lucrările apar îndrăznețe ca efort de erudiție și noi prin concepția ce o afirmau. Ele puteau însemna, firește, o dovadă a pregătirii tînărului Kogălniceanu, un prilej de reflecție asupra trecutului poporului său. Dar, negreșit, cele două scrieri vădesc de timpuriu pe Kogălniceanu-diplomatul. Rațiunea lor primordială era *să informeze cercurile europene asupra civilizației, stării de fapt și drepturilor istorice ale unui popor care avea să-și revendice în curînd aceste drepturi pe plan internațional*. În discursul său de recepție la Academie, în 1895, A. D. Xenopol insista, în primul rînd, asupra acestei motivări a operei istorice a lui Kogălniceanu, scrisă pentru a înlătura imaginea pe care necunoștința împrejurărilor sau reaua voință a vrăjmașilor o răspîndiseră asupra poporului român și din preocuparea de „a-l arăta în adevărata lui ființă". Kogălniceanu însuși, în *Cuvînt pentru deschiderea cursului de istoria națională* (primul curs de istoria românilor inaugurat de el la Academia Mihăileană din Iași, în 1843), declară : *„Trebuința istoriei patriei ne este neapărată chiar pentru ocrotirea drepturilor noastre...* Începutul nostru ni s-a tăgăduit, numele ni s-a prefăcut, pămîntul ni s-a sfîșiat, drepturile ni s-au călcat în picioare... numai pentru că n-am avut pe ce să ne întemeiem dreptățile". Erau, deci, necesare scrierea istoriei drepturilor românești și difuzarea ei largă, informarea opiniei publice de peste hotare.

„TRIUMFUL DRITULUI ASUPRA TĂRIEI"

Mihail Kogălniceanu se afla exilat cînd în Moldova au loc mișcările politice din 1848, dar imposibilitatea luptei revoluționare deschise nu-i reduce avîntul de a milita cu cuvîntul și condeiul. El și tovarășii săi de ideal — spune Kogălniceanu — „în neputința materială de a se întruni în pace, de a se pune chiar în relație cu acei trimiși de către curți spre a cerceta nevoințele țării, se văd dar siliți a arăta prin lumina tiparului care sînt planurile lor, care sînt reformele ce le socot mai neapărate pentru țeară". *Dorințele Partidei naționale în Moldova*, programul revoluționarilor moldoveni, redactat de Kogălniceanu în 1848, nu era, așadar, numai un manifest către popor, ci și un *memoriu către cancelariile marilor puteri, avînd sensul unei acțiuni diplomatice*. Prin el, autorul declara „vom arăta Europei întregi starea opiniei publice în Moldova".

Necesitățile privind statutul internațional al țării sînt întemeiate pe „cel mai sfînt dintre drituri, *neatîrnarea noastră dinlăuntru și prin urmare autonomia*, pe titlul de stat suveran al Moldovei, pe o întrebuințare de veacuri și pe toate tractatele". În virtutea lui sînt cerute „neatîrnarea administrativă și legislativă în toate cele dinlăuntru fără amestec a orice puteri străine", „înturnarea către stat a averilor mănăstirilor închinate la locuri străine" *(secularizarea)*, „desființarea a orice dări asupra exportației productelor naționale", menite să dezvolte comerțul exterior și, mai ales, „pe lîngă aceste radicale instituții, singurele care ne pot regenera patria, apoi partida națională mai propune una, cununa tuturor, cheia bolții fără care s-ar prăbuși tot edificiul național : aceasta este *Unirea Moldovei cu Țeara Românească*". Problemele aduse în fața puterilor decurgeau dintr-o convingere structurală marilor oameni politici români : „Epoca noastră are de cel dintîi caracter triumful dritului asupra țăriei", *superioritatea dreptului asupra forței*.

Campania de afirmare a drepturilor românești continuă, în toată perioada premergătoare Unirii, printr-o presă menită „să proclame și să apere driturile Prințipatelor recunoscute astăzi, în principiu, de Europa întreagă", cum arăta Kogălniceanu. El afirmă imperativul de a se obține *autonomia și Unirea Principatelor*, „conform legilor sîntei dreptăți și respectului naționalităților". Kogălniceanu arăta astfel *importanța internațională a Unirii*.

Alături de o intensă activitate unionistă în țară, Kogălniceanu înțelegea să desfășoare și o vastă acțiune de lămurire pe plan extern asupra adevăratelor dorințe ale poporului român. În afara versiunii franceze a ziarului său, *(L'Étoile du Danube)*, activitatea în favoarea Unirii era desfășurată în Franța și Anglia (cu fonduri adunate în țară de Kogălniceanu) de către unioniștii exilați. Tot din inițiativa lui au fost demascate în străinătate abuzurile caimacamului Vogoridi, prin publicarea corespondenței acestuia, predată de Kogălniceanu consulului Franței, Victor Place. Era firesc ca diplomația apuseană să-l considere pe omul de stat român drept principalul reprezentant al națiunii în toate problemele privind statutul politic al Principatelor. El apărase cel mai dîrz în Adunarea Moldovei atît „ființa politică și națională" a Principatelor, cît și „dritul lor de state suverane". El — împreună cu Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Alecu Russo și alți patrioți luminați — a fost în inima acțiunilor de hotărîre și curaj care au dus la Unirea din 24 ianuarie 1859 — moment istoric al formării statului național român modern.

„DEMNITATEA, DREPTURILE ȘI INTERESELE ȚĂRII"

Unirea Principatelor, măsurile de unificare administrativă, secularizarea, proclamarea independenței de stat și alte acte politice determinante în geneza statului român modern au nota comună de a *fi fost întîptuită cu deplină încredere în dreptate și îndrăzneală de acțiune, de către poporul român însuși, prin reprezentanții săi cei mai devotați,*

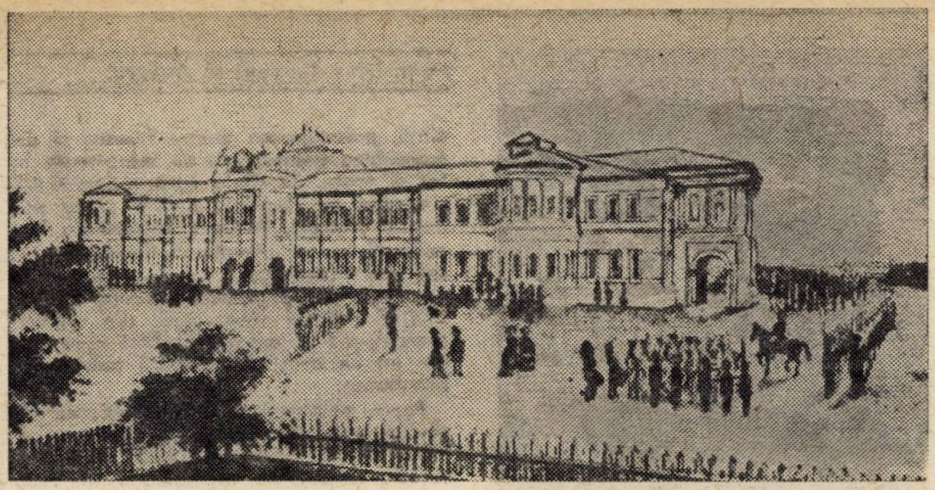

Palatul Ocîrmuirii din Iași

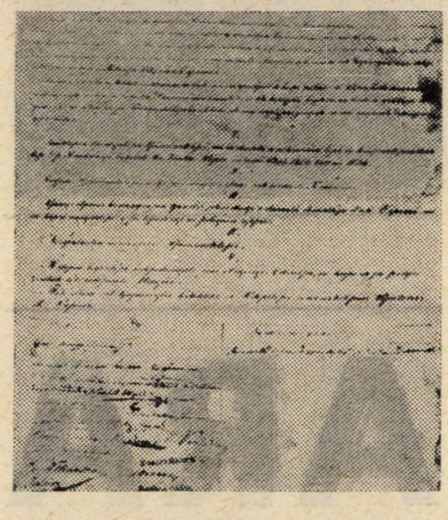

Pagină din textul propunerii pentru Unirea Moldovei și Țării Românești, citită de Mihail Kogălniceanu în Adunarea ad-hoc a Moldovei, la 7/19 octombrie 1857.

care s-au identificat în cele mai nobile idealuri ale poporului nostru.

În primele zile ale ministeriatului său din 1860, Kogălniceanu declarase Adunării că pe plan extern guvernarea sa va fi întemeiată „pe demnitate, drepturile și interesele țării, care ne vor fi pururea scumpe" și pe respectarea Convenției de la Paris din 1856. În același timp, el înțelegea să continue politica românească tradițională de sprijinire a mișcărilor de eliberare a națiunilor oprimate și declară Adunării de la Iași în același an: „Vroim ca pămîntul românesc să urmeze a fi un pămînt de ospitalitate".

În 1868 el sprijină inițiativele luptătorilor bulgari care se organizau pe teritoriul românesc. Declarînd față de protestele marilor puteri „că România înțelege să respecte neutralitatea", el adaugă: „sîntem într-un stat constituțional, cu întreaga libertate de întruniri, cu întreaga libertate de vorbă, cu întreaga libertate de tipar; nu poate dar administrațiunea română să impună bulgarilor aflați în țara noastră tăcerea mormîntului, *nu poate să înăbușe strigătul inimii*".

Apărarea și întărirea Unirii și autonomiei Principatelor impuneau măsuri noi pe care Kogălniceanu le întreprinde cu o rară înțelegere a împrejurărilor internaționale. Împotriva opoziției unora din marile puteri, el prezintă Adunării, la 13 decembrie 1863, proiectul de lege pentru secularizarea domeniilor închinate, reîntorcînd în patrimoniul țării bunuri imense și înlăturînd astfel una din situațiile anacronice care știrbeau suveranitatea tînărului stat național român. Era una din acțiunile pentru care Kogălniceanu a luptat cu consecvență, toată viața: *înlăturarea clauzelor de extrateritorialitate și, prin aceasta, apărarea suveranității României.*

„NOI SÎNTEM NAȚIUNE LIBERĂ ȘI INDEPENDENTĂ"

Ministru al afacerilor externe în 1876, Kogălniceanu acționează pe cale diplomatică pentru obținerea recunoașterii independenței României. Declarînd oficial neutralitatea țării în conflictul ce amenința să izbucnească, favorizînd tacit acțiunile insurgenților care formau trupe și procurau arme pe teritoriul românesc, Kogălniceanu cere „recunoașterea individualității Statului român", a dreptului ca reprezentanții României să fie admiși în corpul diplomatic, supunînd puterilor garante și alte cereri ce însemnau, practic, recunoașterea independenței de stat a României. Cererile publicate și în revista franceză *Mémorial diplomatique* sînt întîmpinate defavorabil de marile puteri și, astfel, prima etapă a eforturilor diplomatice desfășurate de Kogălniceanu pentru obținerea independenței este încheiată.

Revenind la Ministerul Afacerilor Externe pe care-l conduce între 3 aprilie 1877 și 25 noiembrie 1879, Kogălniceanu pledează pentru o politică de acțiuni hotărîte. La 9 mai 1877, marele bărbat de stat anunță în Adunare: *„Noi sîntem o națiune liberă și independentă!"*

Pentru recunoașterea actului pe plan internațional, erau necesare, în afara jertfelor pe cîmpul de luptă, din nou, acțiuni diplomatice. „Aci — spunea Kogălniceanu — se reclamă patriotismul, aci se reclamă prudența, aci se reclamă sînge rece". Eminentul om politic întrunea toate aceste însușiri.

În dezbaterile Congresului de la Berlin, dincolo de interesele pe care le reprezentau, diplomații marilor puteri au fost impresionați de argumentarea lui Kogălniceanu căruia un omagiu i-a adus însuși președintele Congresului, cancelarul Bismarck, declarînd după ce îl ascultase: *„La Roumanie a ses hommes!"*

„UNIRE ÎN NEATÎRNARE"

Independența României a fost recunoscută. Dar alte obiective sociale și politice din programul generației de la 1848 mai trebuiau realizate. Kogălniceanu, care văzuse înfăptuite Unirea și independența, continuă să apere aceste cuceriri, să lupte pentru consolidarea statului și dezvoltarea drepturilor națiunii române. Independența trebuia să însemne suveranitatea deplină a României, știrbită încă prin ingerințele guvernului habsburgic în afacerile interne ale statului român. În 1880, ca ministru plenipotențiar la Paris, el redactează două memorii, publicate în 1882 sub titlul *Chestiunea Dunării*, în care ia atitudine „în privința modului de a apăra acest mare interes național, politic, comercial și economic al României ce poartă numele de libertatea Dunării". Comisia de supraveghere a navigației între Porțile de Fier și Galați impusă de Austro-Ungaria (și din care aceasta făcea parte deși nu era riverana Dunării în acest sector) exprima „vechea și statornica cugetare" a imperiului habsburgic „de a-și întinde dominațiunea asupra Dunării pînă la gurile ei". Kogălniceanu o combate ca o încălcare adusă suveranității statelor riverane (România, Bulgaria, Serbia), convins că „prin aceasta îmi împlinesc o datorie de conservațiune către urmașii noștri, apărîndu-le și conservîndu-le o țară liberă și de sine stătătoare".

Apărarea de către Kogălniceanu a drepturilor națiunii române pe plan internațional a cuprins și pe românii din Transilvania. Cînd, în 1886, autoritățile habsburgice expulzează șase tineri români transilvăneni care redactaseră *Proclamația Iredentei române*, Kogălniceanu face în Adunare o amplă și lucidă expunere asupra condiției politice a românilor din Transilvania, justificînd-o prin memorabilele cuvinte: „Pentru români, Transilvania este leagănul naționalității noastre, este baștina, este matca din care au ieșit roiurile române care, trecînd dincoace de Carpați, au fondat statul lui Radu-Negru și al lui Bogdan-Dragoș".

Principiilor dreptului internațional, ale respectului suveranității și neimixtiunii în treburile interne ale altui stat pe care Kogălniceanu și-a întemeiat acțiunile sale de politică externă, el le-a asociat simpatia pentru popoarele asuprite și ideea necesității unității de acțiune a statelor. Kogălniceanu propunea o „unire în neatîrnare" a celor uniți prin suferințe, a statelor asuprite.

Denunțînd politica externă a cercurilor conservatoare, favorabilă puterilor centrale, Kogălniceanu declara în același discurs că „noi nu trebuie să avem predilecție pentru nici o putere în parte, că noi trebuie să avem o politică românească și că numai avînd o politică românească și neangajîndu-ne nici către unii, nici către alții, numai așa putem scăpa din această furtună mare, care din zece în zece ani izbucnește pe marea Europei, și care ar putea pune în pericol statul român".

Patriot înflăcărat, a cărui întreagă activitate se leagă indisolubil de făurirea statului național modern, Mihail Kogălniceanu este unul din reprezentanții remarcabili ai cugetării și acțiunii românești în crearea și consolidarea statului național român modern, subsumate marilor idealuri și puse în slujba drepturilor și intereselor de unire și viață liberă ale poporului nostru.

Piața Ulus din centrul Ankarei

reportaj pe glob

ANKARA

Paul Alexandru Georgescu

Sînt orașe care nu își dezvăluie înțelesul decît cu greu, apărîndu-și-l parcă în fel și chip. Cheia înțelegerii lor trebuie căutată îndelung, printre semne îndoielnice sau contradictorii. Sînt însă altele care oferă simplu, limpede, de la început, semnificația lor fundamentală. Este, prin excelență, cazul Ankarei. Prin așezare și istorie, prin peisaj arhitectural și prin ambianță umană, capitala Turciei vădește seriozitatea, sobrietatea demnă care întovărășesc totdeauna, în viața unui popor, actele de afirmare, de voință creatoare. După primul război mondial, cînd vechiul imperiu otoman se dezmembrase, cînd țara era sărăcită, invadată și ocupată, poporul turc, sub conducerea marelui Atatürk, a găsit în el însuși puterea să-și elibereze patria, să scuture povara trecutului, să înceapă opera de modernizare a întregii vieți naționale. Ca rod și simbol al acestei voințe de înnoire și creație, s-a ridicat în inima țării, pe podișul înalt și aspru al Anatoliei, o nouă capitală : Ankara. Locul ales — vechea Ankyră — evoca prestigioase amintiri istorice. Meleagurile acelea văzuseră înflorirea și distrugerea civilizației hitite, invazia cimeriană, statul lidian al lui Cresus, luptele dintre perși și macedoneni. În apropiere, la Gordion, Alexandru cel Mare dezlegase, cam expeditiv, celebrul nod gordian, iar Roma își întinsese și aici puterea, legile și construcțiile sale din care stăruiau încă ziduri de temple și frînturi de coloane. Erau însă numai amintiri și ruine. Efectiv, se afla aici doar o așezare de păstori de capre uitată în afara vremii.

■ UN ORAȘ AL GRAVITAȚII LUMINOASE

Ankara s-a născut din dublul curaj de a înfrunta ostilitatea naturii și încremenirea istoriei. Întreprinderea a necesitat uriașe încordări. Totul a fost creat din nou, în condiții deosebit de grele : fiecare cărămidă trebuia adusă de departe, fiecare arbore sădit și ocrotit, fiecare pahar de apă drămuit cu grijă. Stepa, care cunoscuse tropotul călăreților lui Tamerlan și mersul legănat al caravanelor de cămile, a fost răscolită de buldozere și excavatoare. Galbenul nisipurilor mișcătoare și roșul stîncilor pleșuve au făcut loc — tot mai mult loc — clădirilor albe și parcurilor verzi. Astăzi, după patru decenii de efort constructiv, Ankara are înfățișarea, complexitatea și ritmul unui oraș modern de aproape un milion de locuitori. Dificultățile începutului au rămas departe în urmă și totuși pretutindeni, în diferite feluri, se simt, active, virtuțile care i-au prezidat întemeierea : viziunea amplă, pasiunea construcției, simțul viitorului. O dovedesc ordonarea geometrică a orașului, simplitatea severă a edificiilor, spațiile largi rezervate dezvoltării din anii următori. Energiei dîrze și hotărîrii neabătute din care a crescut Ankara, i s-au adăugat, pe măsură ce orașul prindea chip și viață, preocuparea pentru frumos și dimensiunea umană, atît de importantă în tot și toate. Tendința spre monumental s-a aliat cu eleganța liniilor și cu podoaba discretă, florile și arborii au fost cultivați cu o adevărată fervoare, iar cel mai frumos parc, „surîsul verde" al capitalei, a fost dedicat tinereții. Semnificația Ankarei vine, cred, din sinteza armonioasă a acestor calități care fac din ea un oraș al gravității luminoase, primitoare.

Pentru călătorul străin, cunoașterea capitalei turce începe de obicei cu vizitarea impunătorului mauzoleu al lui Atatürk, ridicat pe înălțimea Anit Tepé și vizibil din oricare punct al orașului. Aleea maiestuoasă străjuită de doisprezece lei de piatră în stil hitit, propileele și peristilurile, blocul funerar de granit roșu, fiecare element și tot ansamblul respiră o grandoare avînd în ea ceva zvelt, înaripat și formînd cadrul cel mai potrivit pentru a evoca, împreună cu muzeul alăturat, personalitatea întemeietorului Turciei moderne. O privire aruncată asupra panoramei ce se desfășoară la picioarele colinei revelează ușor configurația capitalei. Ea se înscrie într-un imaginar unghi drept trasat de zborul a două păsări care, plecînd de la mauzoleu, ar ajunge, una spre est la clădirea parlamentului, iar alta, spre nord, la Piața Ulus. Unind aceste două puncte, un bulevard larg, de șapte kilometri lungime, formează axa orașului : Atatürk Bulvari. De-a lungul lui s-au clădit edificiile importante, în raport cu el s-au grupat activitățile capitalei. Iată, la extremitatea lui sudică, în preajma palatului Marii Adunări Naționale, cartierele rezidențelor, ambasadelor și ministerelor : Cankaya, cu verdele întunecat al pădurilor de pini, Kavaklidere, cu grădinile lui înflorite și, puțin mai lăturalnic, vilele elegante din Bahcelievler. Sectorul următor al bulevardului adăpostește, în imobile mari, din oțel și sticlă, magazine și cinematografe, hoteluri și agenții de voiaj.

În sfîrșit, Piața Ulus este sediul activității financiare și bancare : aici se află Banca centrală a Turciei care este și institut de emisiune fiduciară, institutele de credit industrial și agricol denumite, în amintirea îndepărtaților locuitori ai acestor ținuturi, Banca hitită și Banca sumeriană. De aici, cîțiva pași, urcînd pieptiș spre Hisar, sînt de-ajuns pentru a pătrunde în orașul vechi, unde se află cetățuia cu cele douăzeci de turnuri construită, pare-se, de galați și folosită apoi de romani și seleucizi ; muzeul hitit instalat în clădirea vechiului bazar datînd din secolul al XV-lea, moscheea lui Haci Bayram, împodobită cu faianțe de Kütakya și, în apropierea acesteia, urme din termele lui Caracalla și portalul templului pe care se poate încă citi *Res gestae divi Augusti*.

Vizitatorul care, străbătînd acest itinerar, se lasă în voia șuvoiului de trecători și se pătrunde de pulsul străzii, își dă seama că bulevardul Atatürk, ca și marile *caddesi*, cu care se întretaie, au o ambianță specială făcută din mișcare însuflețită dar totodată sobră, serioasă. Nici precipitarea sacadată din metropolele transatlantice, nici lenevoasa plimbare din orașele mediteraneene. Străzile Ankarei sînt loc de trecere, nu de petrecere. Simplitatea cordială, specifică atmosferei capitalei, primește une-